

Dy fjalë në vend të parathënies

Shpresoj të ketë kaluar një herë e përgjithmonë koha e parathënieve tip, e hyrjeve të parafabrikuara, që duhej të paraprinin detyrimisht çdo botim të letërsisë botërore të përkthyer në shqip. Këto farë parathëniesh duhej të mbusheshin patjetër me sa më shumë "analiza" dhe "fakte" mbi "kufizimet ideore të autorëve borgjezë", mbi mosnjohjen nga ana e tyre të "rrugës së drejtë për t'i ngritur masat në revolucionin proletar" etj, etj. Përndryshe veprës së aksh shkrimtari nuk i jepej pasaporta e kuqe për të hyrë në kufirin tonë, por, edhe kur i jepej, qëllonte shpesh t'i mungonin shumë nga bagazhet e saj...

Fatmirësisht sot, me rastin e botimit të ri e të plotë të këtij tregimi të shkrimtarit nobelist gjerman, Hajnrih Bël, nuk jam i detyruar ta mërzis lexuesin me receta bajate, se si duhet ta kuptojë ose ta përtypë atë që ka marrë në dorë për ta lexuar. Detyra dhe dëshira ime është diçka krejt tjetër: t'ia transmetoj lexuesit shqiptar veprën mundësisht ashtu siç e ka bërë i zoti i saj, dhe gjithashtu t'i them edhe disa gjëra të pakta, që ai ndoshta nuk i di:

Hajnrih Bël (1917-1985) e mori Çmimin Nobel në letërsi më 1972. U deshën 43 vjet që nga Tomas Mani më 1929, që një shkrimtar tjetër i kombit gjerman ta merrte këtë çmim të lartë. Në qoftë se

Remarku kaloi katër vjet rinie në llogoret e Luftës së Parë Botërore dhe u bë paskëtaj njëri prej përfaqësuesve të rrymës letrare të "Brezit të humbur", dhe Bëli përjetoi gjashtë vitet e Luftës së Dytë Botërore si ushtar i thjeshtë dhe, me shkrimet e tij të para, bënte pjesë gjithashtu te "Brezi i humbur". Më vonë ai u shkëput nga kjo rrymë letrare dhe u quajt "ndërgjegjja e kombit".

Robert Shvarc

Personat dhe veprimet e këtij tregimi janë të shpikura nga mendja. Por në qoftë se gjatë përshkrimit të disa praktikave gazetareske, do të vihet re një ngjashmëri me praktikat e përdorura nga FOTO-GAZETA¹, më duhet të theksoj se kjo nuk është bërë as me qëllim dhe nuk është as rastësi, por është e pashmangshme.

1

Për tregimin tonë të mëposhtëm ekzistojnë disa burime anësore si dhe tre burime kryesore, të cilat do t'i përmendim këtu në fillim dhe pastaj nuk do t'i zëmë në gojë. Burimet kryesore janë: procesverbalet e hetuesisë, avokati dr. Hubert Blorna dhe shoku i tij shkollës e më vonë i universitetit, prokurori Peter Hah. Ky i fundit, vetëkuptohet, në mirëbesim, i plotësoi procesverbalet e hetuesisë me disa hollësira të veçanta dhe shpjegoi disa masa të policisë si dhe disa përfundime të kërkimeve të saj, në ato raste kur këto gjëra nuk përmendeshin në procesverbalet; dhe këtë e bëri, gjë që duhet theksuar medoemos, jo për përdorim zyrtar, por vetëm për përdorim privat, sepse e kishte prekur thellë në shpirt brenga e shokut të vet, Blorna, i cili nuk arrinte t'i shpjegonte dot të gjitha ato që ndodhën e që, megjithatë, thoshte: "Po ta

---

¹ BILD-ZEITUNG: Gazetë bulevardi në Republikën Federale Gjermane, që botohet me tirazh shumë të madh (shënimet janë të përkthyesit).

mendoj hollë-hollë këtë punë, nuk më duket e pashpjegueshme, por pothuajse logjike." Meqë çështja e Katerina Blumit, po të nisemi nga qëndrimi i të pandehurës dhe nga pozita shumë e vështirë e avokatit të saj mbrojtës, dr. Blornës, do të mbetet patjetër pak a shumë fiktive, mund të themi se ndoshta disa pasaktësi të vogla shumë njerëzore të Hahut janë jo vetëm të kuptueshme, por edhe të falshme.

Përsa u përket burimeve anësore, disa prej të cilave janë më shumë të rëndësishme e disa më pak, nuk del nevoja që t'i përmendim këtu, meqenëse ndërthurjet, ngatërresat, njëanshmëria, befasimet dhe konstatimet e tyre do të sqarohen vetë në vazhden e këtij tregimi.

2

Po qe se ky tregim, meqë po flasim këtu kaq shumë për burime, të krijon herë pas here, përshtypjen e "rrjedhës", na duhet të kërkojmë ndjesë për këtë: kjo gjë ishte e pashmangshme. Kur ke të bësh me "burime" e me "rrjedhë", nuk mund të flasësh për kompozicion; në vend të tij mund të përdorim ndoshta nocionin e kanalizimit, dhe ky nocion është i qartë për këdo, i cili, kur ka qenë fëmijë (por ndoshta edhe i rritur), ka lojtur me pellgje uji, duke i lidhur ata me njëri-tjetrin me anë hullish e brazdash të vogla, duke i zbrazur e duke i devijuar, gjersa arrinte ta mblidhte gjithë sasinë e ujit të pellgjeve në një kanal të përbashkët... Pra, në këtë mes nuk bëhet gjë tjetër veçse një lloj drenazhi ose tharjeje. Kemi të bëjmë thjesht me një proces rregullimi! Prandaj, në qoftë se këtë tregim e merr vende-vende rrjedha, na duhet t'i lutemi lexuesit që të bëjë pakëz durim, mbasi në këtë mes luajnë njëfarë roli edhe ndryshimet ose barazimet e nivelit, sepse fundja ekzistojnë edhe ndalesa, prita, grumbullime rëre, kanalizime gjysmake dhe burime

që "nuk vijnë dot të gjitha njëherësh", si dhe rryma të nëndheshme etj, etj.

3

Faktet, të cilat ndoshta do të ishin mirë t'i parashtrojmë qysh në fillim, janë brutale: të mërkurën, më 20.2.1974, në vigjilje të festave të karnavaleve, një grua e re njëzeteshtatëvjeçare del në një qytet rreth orës 18.45 nga shtëpia e saj dhe niset për të marrë pjesë në një mbrëmje dëfrimi private.

Katër ditë më vonë, pas disa ngjarjesh dhe rrethanash dramatike, jemi të detyruar të shprehemi kështu, duke marrë parasysh pikërisht ato ndryshime të nivelit që shkaktojnë rrjedhën, pra katër ditë më vonë, të dielën mbrëma, në thuajse po atë orë (ose më saktë: në orën 19.04), gruaja e re i bie ziles në derën e apartamentit të komisarit të policisë, Valter Mëding, i cili pikërisht në atë kohë ishte duke u maskuar, jo për arsye private, por për shkaqe shërbimi, me një veshje sheiku; ajo i deklaroi Mëdingut të shastisur se në drekë, aty nga ora 12.15 kishte vrarë në apartamentin e vetë gazetarin Vëner Tëtges; ai, komisar, le të interesohej që ta shpërthenin derën e saj dhe ta "hiqnin" të vlarin që andej, ajo vetë paskësh bledhur midis orës 12.15 dhe 19.00 nëpër qytet në kërkim të pendesës, por pendesë as nuk kishte gjetur e as nuk ndiente; gjithashtu lutej që ta arrestonin, sepse kishte dëshirë të ndodhej atje ku ndodhej edhe "Ludvigu" i saj i dashur.

Mëdingu e njihte atë grua, meqë ato ditët e fundit ajo ishte marrë në pyetje disa herë, ai ndiente njëfarë simpatie për të dhe nuk dyshoi për asnjë çast në fjalët e saj. Me veturë e çoi drejt e në komisaratin e njoftoi eprorin e vet, kryekomisarin Bajcmene, jep urdhër që ta çojnë gruan e re në një qeli, dhe, një çerek ore më vonë,

takohet me Bejcmenen përpara derës së apartamentit të saj, ku disa specialistë të policisë e shpërthejnë derën dhe vënë re se deponimi i gruas ishte i saktë.

Këtu nuk do të flasim shumë për gjak; atij që i pëlqen gjaku i tepërt, mund t'i rekomandojmë të ndjekë disa programe televizive e filma kinemaje, ku të tilla tmerre ka me bollëk, madje edhe me muzikë! Ne e kemi hallin që të rrjedhë diçka tjetër e jo gjak. Shumë-shumë mund të përmendim, në lidhje me të vdekurin, disa efekte ngjyrash: Tëtgesi i vrarë mbante në trup një kostum të improvizuar sheiku, që ishte sajuar prej një çarçafi mjaft të përdorur, dhe çdokush e di se ç'pamje ka e kuqja all mbi të bardhën dëborë; të gjithë këtë le ta marrin më mirë si një pikturë moderne, meqë kemi të bëjmë me beze e me njolla të kuqe. Në rregull! Pra, këto ishin faktet.

4

Edhe një fakt tjetër u duk për njëfarë kohe jo krejt i pabesueshëm: lindi dyshimi në kishte qenë po viktimë e Katerina Blumit edhe fotoreporteri Adolf Shëner, i cili u gjend gjithashtu i vrarë në një kënd pylli, në pjesën perëndimore të qytetit në festë; por më vonë, pasi u vendos njëfarë rregulli kronologjik në rrjedhën e ngjarjeve, kjo pandehmë doli "absolutisht pa baza"! Një shofer taksie deponoi se e kishte pasë çuar Shënerin. (edhe ky i veshur si sheik me rastin e karnavaleve) së bashku me një femër (të veshur si andaluziane) me makinën e vet tek ai kënd pylli. Por kryesorja ishte se Tëtgesi që vrarë qysh të dielën në drekë, kurse Shëneri të martën në drekë...

5

Një funksionar i lartë për organizimin e festës së karnavaleve, që merrej edhe me shitje verërash dhe shampanje dhe që mund të mburrej se kishte kontribuar për ngritjen e humorit të njerëzve, u tregua fort i kënaqur e i lehtësuar që të dy vrasjet u bënë të njohura vetëm të hënën, përkatësisht të mërkurën, domethënë pas së dielës. "Kur ndodhin të tilla gjëra në fillim të kremtimeve gazmore, - kështu u shpreh ai, - e merr lumi si humorin ashtu dhe punën! Po ta marrë vesh njerëzia se maskimi me kostume karnavalesh shfrytëzohet për akte kriminale, atëherë e gjithë atmosfera priset dhe puna dhe fitimet venë në djall. Të veprosh ashtu, është një sakrilegj i vërtetë. Hareja dhe gjullurdia kanë nevojë për besim. Besimi është baza e tyre."

6

Në një mënyrë mjaft të çuditshme u soll GAZETA pasi u bënë të njohura vrasjet e dy gazetarëve të saj. Shqetësim i jashtëzakonshëm! Faqe speciale! Numra të posaçëm! Njoftime vdekjeje në përmasa të papara! A thua, meqë u shtikërka në këtë botë, vrasja e një gazetari qenkësh diçka e veçantë, diçka më e rëndësishme sesa vrasja, për shembull, e një drejtori, nëpunësi, apo një vjedhësi banke!

Eshtë e domosdoshme të nxirret në pah ky fakt i supervëmendjes së shtypit, sepse jo vetëm GAZETA, por edhe gazeta të tjera e trajtonin vrasjen e një gazetari një kiamet të madh, si një diçka të tmerrshme, pothuajse si një dhunim të një shenjtërie. U tha, madje, se Tëtgesi "ra viktimë e profesionit të vetë" dhe, natyrisht, GAZETA vetë ngulte këmbë fort se edhe Shëneri qenkësh një viktimë e Katerina Blumit. Por, edhe në u dashtë ta pranojmë që Tëtgesi nuk do të ishte

vrarë aspak sikur të mos qe bërë gazetar (por një copë këpucari apo furrxhiu) prapëseprapë do të qe e udhës sikur të ishin bërë disa përpjekje për ta përcaktuar ndryshe vdekjen e tij, për shembull si një "vdekje e kushtëzuar nga profesioni", për më tepër, meqë do të sqarohet më poshtë se për ç'arsye një femër e mençur dhe pothuajse e ftohtë si ajo, Katerina Blumi, jo vetëm që e planifikoi, por edhe e kreu vrasjen, se për ç'arsye ajo, në çastin vendimtar e të përgatitur prej asaj vetë, jo vetëm që e nxori revolverin, por edhe e shkrehu.

7

Le të largohemi nga ky nivel tepër i ulët dhe le të kalojmë përsëri në ca plane të tjera më të larta. Ta heqim mendjen nga gjaku. Ta harrojmë gurgulenë e madhe të shtypit. Ndërkohë në banesën e Katerina Blumit është vënë përsëri rregull, qilimi i përgjakur ka përfunduar në plehra, orenditë janë fshirë dhe vënë në vendin e tyre dhe e gjithë kjo me porosinë e me shpenzimet e dr. Blornës, i cili mori për këtë punë një autorizim nga shoku i vet, Hahu, megjithëse ende nuk mund të thuhet me siguri që Blorna do të jetë administratori i pasurisë.

Sidoqoftë, kjo Katerina Blumi brenda pesë vjetëve kishte investuar gjashtëdhjetë mijë marka në dorë për një apartament me vlerë të përgjithshme prej njëqindmijë markash; pra, siç u shpreh i vëllai i saj, i cili po vuante asokohe një dënim të vogël në burg "ajo pasuri nuk ishte dhe aq për t'u nënçmuar". Por, nga ana tjetër, kush do të përgjigjej pastaj për kamatën dhe amortizimin e dyzet mijë markave që kishin mbetur pa paguar, qoftë edhe sikur të nxirreshin plaçkat në ankand me mjaft leverdi? Me një fjalë, kjo llogari nuk dilte vetëm aktive, por edhe pasive.

Ndërkohë Tëtgesi ka ditë që është varrosur (me shumë më tepër bujë nga ç'duhej, siç patën rastin të konstatonin ca njerëz). Kurse vdekja dhe varrimi i Shënerit, çuditërisht, nuk patën një jehonë e një kujdes të tillë. Po pse vallë? Sepse ai nuk pati qenë një "viktimë e profesionit të vet", por kishte më shumë të ngjarë që të ketë qenë viktima e një drame xhelozie. Kostumi i sheikut ndodhet tani në depon ku ruheshin provat materiale, po ashtu edhe revolveri (kalibër 08), mbi prejardhjen e të cilit ka dijeni vetëm Blorna, ndërsa policia dhe prokuroria ishin përpjekur më kot që ta merrnin vesh se ku psonisur ajo armë.

8

Hetimet rreth veprimeve të Katerina Blumit gjatë atyre ditëve që përmendëm më lart, u shtjelluan në mënyrë të kënaqshme, por ngecën në vend kur erdhi puna për të hetuar ngjarjet e së dielës.

Blorna personalisht, i pati paguar Katerinës të mërkurën pasdreke dy rroga të plota javore, njërën për javën në vazhdim dhe tjetrën për javën e ardhshme, meqenëse ai dhe e shoqja do të niseshin atë të mërkurë pasdreke për pushimet dimërore. Katerina u pati premtuar, madje u qe betuar Blornave, se do të bënte edhe ajo më në fund një pushim për të qenë e do të argëtohej gjatë festave të karnavaleve, dhe se në asnjë mënyrë nuk do të shkonte e të punonte me orë në ndonjë lokal ku mund t'ia kishin nevojën gjatë atyre ditëve, ashtu siç kishte pasë vepruar gjithmonë në kohën e këtyre kremtimeve. Ajo i pati njoftuar Blornat me gëzim se nuna, mikesha dhe e besuara e saj Elsa Voltershajm e kishte ftuar për të mërkurën në darkë në një mbrëmje të vogël dëfrimi në rreth të ngushtë; asaj i qe bërë qejfi shumë nga kjo ftesë, për më tepër, meqë s'kishte pasur rast të vallëzonte qysh prej shumë e shumë kohësh. Sakaq zonja Blorna i qe përgjigjur me këto

fjalë: "Prit edhe ca, Katerinkë. Sapo të kthehemi nga pushimet, do të kemi rast të japim ndonjë pritje dhe ti do të mund të kërcesh përsëri". Qëkur kishte ardhur në këtë qytet, përpara nja pesë a gjashtë vjetësh, Katerina ishte ankuar herë pas here për shkak të pamundësisë "që njeriu të shkonte diku e të vallëzonte për qejfin e vet". Vërtet që kishte ca lokale, kështu u tha ajo Blornave, por ato i frekuentonin vetëm një taraf studentësh që ishin trokë nga xhepi dhe që gjuanin ndonjë prostitutë, e cila s'kërkonte harxhime; pastaj kishte edhe ca nga ato ambiente bohemësh, në të cilat gjithashtu s'e merrte vesh qeni të zonë; kurse për ato mbrëmjet e vallëzimit që organizoheshin nga rrethe fetare ajo, Katerina, ndiente pothuajse një neveri patologjike.

Të mërkurën pasdreke, siç u verifikua më vonë me shumë lehtësi, Katerina kishte punuar edhe nja dy orë te çifti Hiperc, tek të cilët ajo shkonte për t'i ndihmuar rrallë e tek, kur e thërrisnin. Meqë edhe Hipercët do të largoheshin nga qyteti gjatë ditëve të karnavaleve e do të shkonin te vajzat e tyre në Lemgo, Katerina i kishte marrë pastaj të dy pleqtë në Folksvagenin e vet dhe i kishte çuar deri te stacioni i trenit. Me gjithë vështirësitë e mëdha të parkimit, ajo kishte ngulur këmbë që përcillte deri te platforma e stacionit dhe t'u mbante edhe valixhet. ("Jo për para, aspak! Për ndere të tilla neve nuk na e mban t'i ofrojmë asgjë, sepse ajo do të fyhej shumë", - shpjegoi më vonë zonja Hiperc). Treni qe nisur në orën 17.30. Po t'i liheshin Katerinës nja pesë apo dhjetë minuta, sa të dilte nga gjithë ajo rrëmujë e stacionit dhe sa të arrinte gjer te makina e saj, pastaj edhe nja njëzet e pesë minuta të tjera që i mbante rruga gjer në shtëpi, të cilën e kishte jashtë qytetit, në një bllok të rrethuar me parqe dhe ku ajo mund të kishte mbërritur midis orës 18.00 dhe 18.15 - atëherë nuk do t'i mbetej asnjë minutë e pambuluar, duke llogaritur këtu që ajo patjetër ishte larë dhe ndërruar dhe kishte ngrënë diçka në shtëpinë e saj: sepse qysh në orën 19.25 ishte paraqitur në pritjen që jepte zonja Voltershajm; dhe atje kishte

shkuar jo me veturën e saj, por me tramvaj dhe nuk ishte veshur as me kostum beduineje dhe as andaluzianeje, por thjesht me një bluzë mëndafshi bojëmjalti të kopsitur gjer në grykë dhe me një fund të zakonshëm leshi me katrore në po atë bojë; kurse në këmbë kishte mbathur çorape të kuqe dhe këpucë të kuqe; e vetmja stoli ishte një karafil i kuq në flokë. Ndokujt mund t'i duket e parëndësishme nëse Katerina shkoi në atë mbrëmje, ku qe ftuar, me veturën e saj apo me tramvaj; porse ky fakt duhet përmendur, sepse pati shumë rëndësi gjatë hetimeve.

9

Qysh nga çasti kur ajo u fut në shtëpinë e Elsa Voltershajmit, çështja e hetimeve u lehtësua mjaft, meqë Katerina, pa i shkuar fare ndër mend, u ndodh nën mbikëqyrjen e policisë, duke filluar prej orës 19.25 e këtej. Gjithë mbrëmjen, qysh nga ora 19.30 e deri në orën 22.00, përpara se të dilte nga ajo shtëpi e shoqëruar nga njëfarë Ludvig Gëten, ajo, siç deponoi vetë më vonë, kishte kërcyer "kryesisht dhe krejt e përhumbur nga kënaqësia" me kavalierin e saj, Ludvig Gëtenin.

10

Këtu është rasti t'i shprehim mirënjohjen tonë prokurorit Peter Hah, sepse vetëm atij duhet t'ia dimë për nder njoftimin (në të vërtetë është fjala për një nga ato muhabetet intime të punonjësve të drejtësisë) që kryekomisari i policisë, Ervin Bajcmene dha urdhër të përgjoheshin telefonat e Voltershajmit dhe Blumit qysh nga çasti. kur Katerina dhe Ludvigu dolën nga shtëpia e Elsës. Dhe kjo ndodhi në një mënyrë të

tillë, e cila ndoshta e vlen të tregohet: Në këto raste Bajcmeneja e kishte për zakon t'i telefononte eprorit të vet e t'i thoshte: "Përsëri kam nevojë të toçis liniën telefonike. Këtë radhë në dy vende!"

11

Me sa duket Gëteni nuk bëri asnjë telefonatë nga shtëpia e Katerinës; të paktën Hahu nuk dinte gjë rreth kësaj çështjeje. E sigurt është që apartamenti i Katerinës mbeti nën mbikëqyrje të rreptë dhe, kur rezultoi se deri në orën 10.30 të së enjtes nga ai apartament as nuk kishte telefonuar njeri dhe as Gëteni nuk u duk të dilte andej, atëherë kryekomisari Bajcmene, i cili filloi të humbiste si durimin ashtu edhe nervat, e sulmoi bashkë me tetë punonjës të armatosur të policisë apartamentin në kuptimin e vërtetë të fjalës dhe, duke i marrë të gjitha masat e sigurimit, e bastisi fund e krye, por Gëtenin nuk e gjeti më aty, ai gjeti vetëm Kateriën që dukej "shumë e freskët, pothuajse e lumtur", tek qëndronte tek bufeja e kuzhinës së vet duke pirë kafë nga një filxhan i madh e duke ia ngulur dhëmbët një riske buke të bardhë, të lyer me gjalpë e me mjaltë. Sjellia e saj që e dyshimtë për faktin se nuk u duk aspak e habitur, por krejt e shkujdesur, për të mos thënë "triumfuese". Ajo ishte veshur vetëm me një mantel banje prej pambuku në ngjyrë të blertë e të zbukuruar me lule shqerre; dhe kur Bajcmeneja e kishte pyetur ("me ton shumë të ashpër", siç tregoi ajo më vonë) se ku kishte shkuar Gëteni, ajo i qe përgjigjur që nuk e dinte se në ç'kohë ishte larguar Ludvigu nga shtëpia. Asaj i pati dalë gjumi rreth orës 9.30 dhe Ludvigu nuk ndodhej më aty.

"Iku pa u përshëndetur?"

"Po".

12

Këtu është vendi për ta njoftuar lexuesin mbi një pyetje fort të diskutueshme të kryekomisarit Bajcmene, të cilën Hahu e tregoi një herë, e mohoi, pastaj e tregoi për së dyti dhe e mohoi përsëri. Blorna e konsideron këtë pyetje si të rëndësishme sepse është i mendimit që, në ishte bërë me të vërtetë ajo pyetje, tek ajo dhe asgjëkund gjetkë duhej kërkuar fillimi mllef, turpërimit dhe inatit të Katerinës. Meqë Blorna dhe e shoqja e përshkruajnë Katerina Blumin si një vajzë shumë të turpshme, pothuajse fanatike në çështjet seksuale, nuk përjashtohet mundësia që Bajcmeneja, inatosur në kulm pse Gëteni i kishte shpëtuar nga duart për një qime, ta ketë bërë vërtet atë pyetje të diskutueshme. Pra, Bajcmeneja e paskësh pyetur Katerinën që rrinte mbështetur te bufeja e saj me një qëndrim të qetë që të cimbiste nervat:

"A ke fjetur me të?"

Kurse Katerina, edhe e skuqur edhe me një theks ngadhënjimi krenar në zë, i qe përgjigjur:

"Jo, unë nuk do ta quaja kështu."

Mund ta pranojmë pa pikën e dyshimit që, në qoftë se kryekomisari Bajcmene ia pati bërë vërtet atë pyetje Katerinës, qysh nga ai çast s'mund të ekzistonte më asnjë grimëz besimi reciprok midis atyre të dyve...

13

Sakaq apartamenti u kontrollua me shumë kujdes; disa sende, e sidomos letra të shkruara, policia i mori me vete. Katerina Blumit i thanë që të vishej në banjë në prani të punonjësës së policisë, Plecer, por nuk e lejuan që ta mbyllte derën e banjës nga brenda; ajo derë mbeti nën mbikqyrjen e rreptë të dy punonjësve të armatosur. Katerinës i dhanë leje të merrte çantën e saj dhe, meqë nuk mund të përjashtohej mundësia e arrestimit të saj, i thanë të merrte me vete edhe një këmishë nate, një kuti tualeti dhe ndonjë libër për të lexuar. E gjithë biblioteka e saj përbëhej nga katër romane dashurie, tre romane policore dhe një biografi e Napolonit dhe një e mbretëreshës Kristinë të Suedisë. Dhe, meqenëse ajo pyeste vazhdimisht: "Po pse, po pse, çfarë faji kam bërë?"- punonjësja e policisë së krimeve, Plecerm, me mjaft mirësjellje e vuri në dijeni se Ludvig Gëteni ishte një bandit që po kërkohej prej shumë kohësh; dyshohej të kishte marrë pjesë në grabitjen e një banke dhe akuzohej për vrasje e për disa krime të tjera.

14

Kur Katerina Blumin e morën më së fundi andej nga ora 11.00 nga shtëpia e saj për ta çuar në hetuesi, vendosën në çastin e fundit që mos t'ia vinin prangat. Bajcmeneja ishte i prirur për t'ia vënë, por, pas një dialogu të shkurtër me punonjësën Plecer dhe asistentin e vet Mëding, hoqi dorë nga ajo punë. Meqë atë ditë ishte e kremte dhe shumë banorë nuk kishin dalë nga shtëpia, poshtë, te hyrja e madhe e godinës dhjetëkatëshe ishin grumbulluar nja tri duzina qiraxhinj me robdëshambra e mantele banje, dhe fotoreporterit Shëner qëndronte vetëm disa hapa larg ashensorit, kur Katerina Blumi, të cilën e kishin vënë në mes Bajcmeneja dhe Mëdingu dhe e shoqëronin edhe punonjësit e tjerë të policisë, doli që andej, Shëneri e fotografoi disa

herë nga përpara, nga prapa dhe anash dhe, së fundi, meqë ajo nga turpi dhe hutimi, përpiquej ta mbulonte fytyrën me çantën, me kutinë e tualetit dhe një qese plastmasi, që i ngatërroheshin vazhdimisht nëpër duar, ai arriti t'i bënte edhe një pozë me një shprehje fytyre të egërsuar dhe me flokë të shpupuritur.

15

Një gjysmë ore më vonë, pasi ia përmendën Katerinës të drejtat që gëzonte në atë situatë dhe pasi i dhanë mundësi të rregullohej e të bënte pakëz tualet, filloi, në prani të Bajcmenes, Mëdingut, zonjës Plecer si dhe të prokurorëve dr. Korten dhe Hah, procedura e marrjes në pyetje dhe të gjitha u shënuan në procesverbal:

"Më quajnë Katerina Bretlah, mbiemri i çupërisë Blum. Kam lindur më 2 mars 1947 në fshatin Gemelsbroih, rrethi Kuir. Im atë, Peter Blumi, ka qenë minator. Vdiq në moshën tridhjeteshtatëvjeçare nga një plagë në mushkëri, që e kishte marrë gjatë luftës, dhe më la gjashtë vjeçe. Pas luftës ai filloi përsri punë në një minierë shisti, megjithëse pluhuri ia acaronte mushkëritë. Si vdiq babai, nëna ime pati disa telashe për punë të pensionit, meqë sigurimet shoqërore të shtetit dhe sigurimet shoqërore të minierave nuk po binin në ujdi me njëritjetrin. M'u desh të merresha me punët e shtëpisë që në moshë shumë të njomë, sepse babai sëmurej shpesh dhe nuk merrte pagë, ndërsa nëna zinte punë të ndryshme e me raste si pastruese. Në shkollë shkoja mirë, megjithëse edhe gjatë muajve të shkollës punoja shumë jo vetëm në shtëpi, por edhe te fqinjët e banorët e tjerë të fshatit, të cilët i ndihmoja në pjekje, në gatim, në vënien e zahireve, në therjen e bagëtive apo në korrjet. Më 1961, pasi mbarova shkollën, me interesimin e nënës sime, zonjës Elsa Voltershajm nga Kuir, gjeta një vend si çirake te kasapi

Gerbers, të cilin e ndihmoja nganjëherë edhe gjatë shitjes. Nga viti 1962 gjer në vitin 1965, përsëri me ndihmën dhe përkrahjen financiare të nënës sime, ndoqa një shkollë për ekonomi shtëpiake në Kuir, të cilën e përfundova me notën "shumë mirë". Më 1966 dhe 1967 punova si ekonomate në një kopsht fëmijësh me drekë në lokalitetin e afërt Oftersbroih dhe më vonë, po atje, gjeta një vend si ekonomate në shtëpinë e doktor Klutenit. Tek ajo familje punova vetëm një vit, sepse zoti doktor nisi të më bezdiste shpesh dhe sepse e shoqja e doktorit nuk e duronte dot këtë gjë. As unë nuk i duroja këto lloj bezdisjesh, më vinte neveri. Më 1968, kur mbeta për disa javë pa punë dhe rrija në shtëpi te nëna duke u marrë me rast me ndonjë shërbim të vogël gjatë mbledhjeve dhe mbërëmjeve që organizonin anëtarët e orkestrës së Gemelsbroihut, vëllai im i madh, Kurt Blumi, më njohu me punëtorin e tekstileve Vilhelm Bretlohun, me të cilin u martova pas disa muajsh. Ne vazhduam të banonim në Gemelsbroih dhe unë punoja të shtunave e të dielave, kur vinin shumë ekskursionistë nga qyteti, në kuzhinën e bujtinës "Klog"; nganjëherë dilja e shërbeja edhe si kameriere. S'kaluan gjashtë muaj dhe unë fillova të ndiej ndaj tim shoqi një antipati që s'e mposhtja dot. Hollësira në lidhje me këtë çështje nuk dua të deponoj. E braktisa burrin tim dhe u vendosa në qytet. Gjyqi më ndau për fajin tim, për braktisje me keqdashje, dhe unë mora përsëri mbiemrin tim të vajzërisë. Në fillim banova te zonja Voltershajm, gjersa u rregullova pas disa javësh me punë si ekonomate dhe amvisë në shtëpinë e dr. Fenernit, që ishte jurist-revizor nga profesioni; aty edhe banoja. Dr. Ferneri më krijoi mundësinë që të ndiqja një shkollë nate profesionale dhe të jepja edhe provimet shtetërore për të marrë dëftesën zyrtare të ekonomates. Ai ishte njeri shumë i sjellshëm e shumë bujar dhe unë qëndrova tek ai edhe pasi i dhashë provimet. Aty nga fundi i vitit 1969 dr. Fenernin e arrestuan në lidhje me ca shkelje të rënda në pagesat e taksave që ishin konstatuar te disa firma të mëdha, për të cilat punonte

ai. Përpara se ta merrte policia me vete, ai më dha një zarf me tri rroga mujore brenda dhe m'u lut që të vazhdoja të përkujdesesha për shtëpinë, sepse, kështu më tha, do të kthehej shpejt. Unë qëndrova aty edhe një muaj, përkujdesesha për punonjësit e tij, të cilët punonin në zyrën e dr. Fenernit nën mbikqyrjen e një nëpunësi taksash, pastroja shtëpinë, mbaja kopshtin në rregull dhe interesohesha edhe për ndërresat. I çoja rregullisht dr.Fenernit ndërresa të pastra në burgun e hetuesisë, i sillja edhe për të ngrënë, sidomos pashtet, të cilin kisha mësuar ta gatujta në Kuir, te kasapi Gerbers. Pak kohë më vonë zyra e dr. Fenernit u mbyll dhe shtëpia e tij u konfiskua dhe mua m'u desh ta dorëzoja dhomën time. Me sa dukej, edhe dr.Fenernit i faktuan shkelje financiare dhe falsifikime dhe e dënuan me burgim. Unë vazhdova edhe paskëtaj ta vizitoja në burg. Gjithashtu desha ktheja dy rrogat mujore, që ia kisha borxh, por ai nuk i pranoi kurrsesi. Shumë shpejt gjeta një punë të re te çifti Blorna, të cilët i pata njohur nëpërmjet zotit Fenern.

Blornat banonin në një shtëpi verore në zonën e parqeve në jug të qytetit. Megjithëse ata më ofruan strehim në shtëpinë e tyre, unë nuk pranova, sepse kisha dëshirë të bëhesha më në fund e pavarur dhe të isha kryesisht në profesion të lirë. Çifti Blorna u soll shumë bujarisht me mua. E shoqja e dr. Blornës, ajo punon në një institut të madh arkitekture, më ndihmoi të gjeja apartamentin tim në periferinë jugore të qytetit. Dr. Blorna si avokat për sektorin e industrisë dhe e shoqja si arkitekthe, njiheshin me projektin e godinës së re ku do të futesha unë. Bashkë me dr. Blornën bëra një llogari mbi financimin, përqindjet dhe amortizimin e një apartamenti në katin e tetë dhe, meqë ndërkohë kisha arritur të vija mënjane 7000 marka nga kursimet e mia dhe çifti Blorna hyri dorëzënës për një kredi prej 30 000 markash, munda të futesha në banesën time qysh në muajt e parë të vitit 1970. Në fillim, kuota minimale që duhej të shlyeja për çdo muaj ishte 1100 marka; por meqenëse çifti Blorna nuk më mbante asgjë për ushqimin që haja tek

ata dhe madje zonja Blorna më jepte përditë diçka për të ngrënë e për të pirë me vete, munda ta rregulloja jetën me shumë nikoqirllëk dhe ta amortizoj kredinë më shpejt se ç'ishte përllogaritur në fillim. Kam katër vjet që punoj si ekonomate dhe amvisë te Blornat; orari i punës më fillon më shtat mëngjesit dhe më mbaron rreth orës katër pasdreke, pasi t'i kem mataruar punët e shtëpisë, të kem bërë pazarin dhe t'i kem kryer përgatitjet për darkën. Gjithashtu merrem edhe me mbarështimin e të gjitha rrobave të shtëpisë. Midis orës katër e gjysmë dhe pesë e gjysmë pasdreke merrem me punët e mia të shtëpisë dhe pastaj punoj zakonisht edhe një orë e gjysmë a dy orë te çifti pensionist Hiperc. Punët e të shtunave dhe të dielave të dyja familjet m'i paguajnë veç. Në kohën time të lirë punoj me raste në rostitërinë "Kloft" ose shërbej nëpër pritje, mbrëmje, dasma, ballo, herë me akord dhe herë me porosi të "Firmës Kloft". Merrem me përllogaritje, me planifikim organizativ, hera-herës punoj edhe si kuzhinierë ose kameriere. Të ardhurat e mia bruto arrijnë mesatarisht 1800 deri në 2300 marka në muaj. Në Zyrën e Taksave unë figuroj si ekonomate në profesion të lirë. Taksat dhe sigurimet e mia shoqërore i paguaj vetë. Të gjitha kao formalitete... deklarata taksah etj., m'i kryen pa pagesë "Zyra Blorna". Qysh nga pranvera e 1972-shit zotëroj një veturë të markës Folksvagen, prodhim i vitit 1968, të cilën ma ka shitur me një çmim të arsyeshëm kuzhinieri Verner Klormer, që punon te "Firma Kloft". Për mua që bërë tepër e vështirë arrija në kohën e duhur me mjetet e transportit urban vendet e ndryshme të punës, të cilët edhe ndërronin shpesh. Kështu që, me makinën time, isha në gjendje të lëvizja më shpejt e të punoja edhe për pritjet e festat që organizoheshin në hotele të largëta."

U deshën pesë orë e ca gjersa përfundoi kjo pjesë e marrjes në pyetje, prej 11.30 gjer më 12.30 dhe, pas një ndërprerjeje prej një ore, edhe prej 13.30 gjer më 17.45. Gjatë pushimit të drekës, Katerina Blumi nuk pranoi në asnjë mënyrë që administrata e policisë t'i jepte kafe dhe disa senduiçe; as atëherë kur zonja Plecer dhe asistenti i kryekomisarit, Mëdingu, të cilët me sa dukej kishin simpati për të, u përpoqën t'ia mbushnin mendjen që të hante diçka, ajo nuk e ndërroi qëndrimin e vet. Siç tregoi prokurori Hah, dukej sheshit se ajo nuk ishte dot në gjendje t'i ndante çështjet zyrtare nga çështjet private, ta kuptonte domosdoshmërinë e të marrurit në pyetje. Kur kryekomisari Bajcmene që ishte shtruar me kafe e me senduiçe dhe që, me atë jakën e hapur të këmishës e me kravatën liruar, jo vetëm që dukej si babëlok, por edhe filloi të sillej si babëlok, Katerina Blumi nguli këmbë që ta shpinin në qelinë e saj. Të dy punonjësit e policisë që ishin caktuar për ta mbikëqyrur, u përpoqën edhe ata t'i ofronin diçka sa për të thyer urinë, por ajo vazhdoi të mbetej kokëngjeshur, u ul mbi shtratin e qelisë, piu një cigare dhe, duke rrudhur hundët e duke përveshur buzët, shprehu neverinë e saj ndaj nevojtores së qelisë, e cila ishte ende e ndotur nga të vjellat e kushedi se kujt. Më vonë, pas shumë lutjesh, ajo e lejoi zonjën Plecer që t'ia maste pulsin dhe, pasi rezultoi normal, denjoi më në fund të pranonte që t'i sillnin një copë tortë dhe një filxhan me çaj nga një kafene që ndodhej aty pranë, por me kusht që t'i paguante nga xhepi i vet; megjithëse njëri nga punonjësit e rinj të policisë, i cili atëherë paradreke i kishte bërë roje përpara derës së banjës teksa ajo po vishej, u tregua i gatshëm që "ta qeraste". Mendimi i të dy punonjësve të policisë dhe i zonjës Plecer mbi këtë episod me Katerina Blumin ishte ky: grua pa humor.

Midis orës 13.30 dhe 17.45 personi i dyshimtë vazhdoi t'u nënshtrohej pyetjeve. Kryekomisarit Bajcmene do t'i kishte pëlqyer që t'i bihej punës sa më shpejt, por Katerina Blumi kërkoi medoemos saktësi në çdo gjë dhe kjo dëshirë iu miratua nga ana e të dy prokurorëve; më së fundi Bajcmeneja ra në ujdi me këtë procedurë saktësie, në fillim si me pahir, por pastaj sikur u bind për shkak të sfondit që iu duk mjaft i rëndësishëm.

Rreth orës 17.45 doli problemi të vazhdoheshin apo të ndërpriteshin pyetjet, ta lironin Katerina Blumin, apo ta fusnin në qeli. Andej nga ora 17.00 ajo pranoi më në fund që të pinte edhe një filxhan me çaj e të hante një rriskë buke me proshutë, duke mos shprehur asnjë kundërshtim për vazhdimin e pyetjeve, meqenëse Bajcmeneja i pati premtuar se, pas përfundimit të tyre, do ta lironte. Tani u erdhi radha marrëdhënieve të saj me zonjën Voltershajm. - Ajo - kështu deklaroi Katerina Blumi, - ishte nuna e saj dhe që përkujdesur vazhdimisht për t, binte kushërirë e largët me të ëmën dhe, sapo ajo, Katerina, erdhi në këtë qytet, mori menjëherë kontakt me të.

"Më 20 shkurt isha ftuar në atë mbrëmjen familjare te zonja Voltershajm. Ishte e para mbrëmje vallëzimi, në të cilën po merrja pjesë qysh prej katër vjetësh. Megjithatë, po e korrigjoj deponimin tim përsa i përket një pike: edhe nja dy a tri herë të tjera, ndoshta dhe katër herë, kam pasur rast të kërceja me mysafirët e Blornave, kur vija mbrëmjeve për të ndihmuar zonjën e shtëpisë gjatë ndonjë pritjeje. Në orët e vona, pasi e kisha ngritur tryezën dhe i kisha larë enët dhe pasi ishte servirur kafeja, më ftonin në sallon dhe aty kërceja me dr. Blornën, por edhe me zotërinj të tjerë nga rrethe universitarësh, ekonomistësh dhe politikanësh. Më vonë nuk kisha më dëshirë t'u përgjigjesha këtyre ftesave dhe, edhe kur më thërrisnin me zor, shkoja me ngurrim ose nuk shkoja fare të kërceja, sepse zotërinjtë, duke qenë shpesh të pirë,

fillonin e më binin në qafë. Për të qenë më e saktë: qëkur u bëra me makinë, nisa t'i refuzoj këto ftesa. Më parë isha disi e varur, mbasi ndonjëri nga ata zotërinjtë më çonte me makinën e vet në shtëpi. Edhe me këtë zotërinë këtu, ajo rrëfeu me dorë Peter Hahun, i cili u skuq, - më ka rastisur të kërceja". Pyetja, nëse edhe Hahu i kishte rënë në qafë, nuk u bë.

18

Zgjatja e marrjes në pyetje shpjegohej me arsyen se Katerina Blumi, në një mënyrë çuditërisht pedante, kontrollonte çdo formulim, kërkonte që t'ia lexonin çdo fjali, ashtu siç ishte shënuar në procesverbal. Kështu për shembull, *të rënë në qafë*, që përmendëm pak më lart, ishte shënuar në procesverbal "...zotërinjtë fillonin e silleshin *me ëmbëlsi* ndaj meje". Ky formulim e revolttoi Katerina Blumin dhe ajo nisi të kundërshtonte me vendosmëri. Midis asaj dhe prokurorëve si dhe midis asaj dhe Bajcmenes lindën kontradikta të ashpra në lidhje me përcaktimin e saktë të fjalëve. Katerina këmbëngulte në të sajën dhe thoshte se sjellja e ëmbël ishte një veprim reciprok, kurse të rënë në qafë një veprim i njëanshëm, dhe pikërisht për këtë të fundit e kishte fjalën ajo. Dhe kur të tjerët i thanë se të gjitha këto nuk kishin fort rëndësi dhe se fajin që kjo marrje në pyetje po zgjaste kaq shumë e kishte ajo vetë, Katerina u hodh përpyetë dhe deklaroi se nuk do të nënshkruante asnjë procesverbal ku, në vend të *rënies në qafë* ishte shënuar *sjellje e ëmbël*! Për atë ky ndryshim kishte shumë rëndësi, dhe një nga shkaqet që ajo ishte ndarë nga i shoqi lidhej pikërisht me këtë gjë: ai nuk ishte sjellë kurrë me ëmbëlsi, por i kishte rënë gjithmonë më qafë.

Kontradikta të ngjashme pati edhe për fjalën "*bujarisht*" të përdorur për çiftin Blorna. Në procesverbal ishte shënuar "*të sjellshëm ndaj meje*", kurse Katerina Blumi kërkonte të vihej medoemos fjala "*bujarisht*" dhe kur i propozuan që, në vend të saj të shënohej "*sjellje babaxhane*", meqë fjala "*bujarisht*" tingëllonte ca si e dalëmode, ajo mori përsëri inat dhe tha se të jesh i sjellshëm apo babaxhan s'kishte të bënte fare me bujarinë e qëndrimin e çiftit Blorna ndaj saj, ajo mund ta quante vetëm bujari dhe kurrsesi ndryshe!

19

Ndërkaq ishin marrë në pyetje edhe banorët e godinës, në të cilën ndodhej apartamenti i Katerina dhe pjesa më e madhe e tyre dinte shumë pak gjëra ose pothuajse asgjë rreth jetës së saj. Banorët deponuan se e kishin takuar hera-herës në ashensor, se kishin këmbyer nga një përshëndetje, se e dinin që Folksvageni i kuq ishte i saj, se e kishin pandehur për ndonjë kryesekretare apo përgjegjëse reparti në ndonjë magazinë universale, se kishte pasur gjithmonë një paraqitje të rregullt dhe të pastër dhe se ishte e sjellshme, megjithëse pakëz e ftohtë. Nga banorët e të pesë apartamenteve të katit të tetë ku rrinte Katerina, vetëm dy ishin në gjendje të tregonin disa hollësira. Njëra ishte pronarja e një salloni permanenti, zonja Shmol, dhe tjetri një pensionist i centralit elektrik, i quajtur Ruhvidel; e çuditshmja te të dyja deponimet ishte pretendimi i përbashkët se Katerinës i kishin ardhur herë pas here meshkuj në shtëpi. Zonja Shmol pretendonte se vizitori që kishte parë ajo vinte rregullisht çdo dy ose tri javë, ai ishte një zotëri rreth të dyzetave me një pamje mjaft të gjallë dhe "dukej sheshit që i përkiste shtresave të kamura". Kurse zoti Ruhvidel e përshkroi vizitorin si djalosht të ri, i cili kishte ardhur disa herë vetëm dhe disa herë të tjera së

bashku me zonjushën Blum. Konkretisht, gjatë dy vjetëve të shkuara ai paskësh ardhur nja tetë a nëntë herë dhe - kështu deklaroi zoti. Ruhvidel - "këto janë vetëm vizitat që kam vënë re unë; për ato që nuk kam vënë re, s'mund të them natyrisht asgjë".

Kur, pasdreke vonë, e ballafaquan Katerinën me këto deponime dhe kërkuan shpjegime prej saj, ishte prokurori Hah ai që u përpoq ta ndihmonte duke e pyetur në fillim, ashtu si shkarazi, se mos vizitorët në fjalë ishin ata zotërinjtë që e përcillnin hera-herës gjer në shtëpi, pas mbrëmjeve të familja Blorna. Katerina, e cila ishte skuqur si paparunë nga turpi e nga inati, i qe përgjigjur pyetjes së tij po me pyetje, madje me një thumb brenda: "Mos është e ndaluar të presësh vizita meshkujsh në shtëpi?" Dhe meqë ajo nuk po donte të shkelte mbi atë urë që Hahu ia kishte ngritur i shtyrë nga një ndjenjë miqësore, ose nuk po e kuptonte gatishmërinë e tij për ta ndihmuar, e përdori edhe ai thumbin duke i thënë se ajo duhej ta kishte më se të qartë që këtu po hetohej një çështje shumë serioze-çështja mjaft e ndërlikuar e Ludvig Gëtenit, me të cilën policia dhe prokuroria po merreshin qysh prej një viti e ca. Aty për aty Hahu i bëri edhe një pyetje tjetër: ai vizitori, ardhjen e të cilit ajo, me sa dukej, nuk e mohonte, a kishte qenë gjithmonë i njëjti person? Dhe këtu ndërhyri menjëherë Bajcmeneja me një ton mjaft brutal:

"Pra, ju e njihkeni atë Ludvig Gëtenin qysh prej dy vjetësh!"

Aq shumë u habit Katerina nga ky konstatim, saqë nuk gjeti dot një përgjigje, por vetëm e vështroi Bajcmenen duke tundur kokën; dhe kur pastaj belbëzoi me një zë çuditërisht të butë: "Ah, jo, jo, s'është ashtu... e kam takuar dje për herë të parë"- këto fjalë nuk ia mbushën mendjen askujt.

Sakaq kërkuan prej saj që të tregonte se cilt patën qenë ata vizitorët meshkuj, por ajo tundi përsëri kokën ((pothuajse e tmerruar" dhe refuzoi çdo lloj shpjegimi. Atëherë Bajcmeneja zuri ta merrte përsëri me të mirë dhe u përpoq t'ia mbushte mendjen duke i thënë se

nuk kishte asgjë të keqe në qoftë se ajo na paskësh një mik, i cili - dhe këtu ai bëri një gabim të rëndë psikologjik nuk ishte nga ata burra që i kishin rënë në qafë, porse ishte sjellë ndoshta me ëmbëlsi ndaj saj; fundja, ajo ishte grua e ndarë dhe s'kishte pse t'i qëndronte ndokujt besnike; nga ana tjetër - prapë një gabim i rëndë i tij - asnjëri nuk kishte të drejtë ta shante në qoftë se rastësisht, po të ishte fjala për sjellje të ëmbla e jo të bezdisshme, dilte edhe ndonjë leverdi materiale në këtë mes. Pas këtyre fjalëve të fundit të kryekomisarit, Katerina u mbyll përfundimisht në guackën e vet, refuzoi të deponojë në lidhje me vizitorët e saj dhe nguli këmbë ta çonin në ndonjë qeli ose në shtëpi. Për habinë e të gjithë të pranishmëve, Bajcmeneja i tha Katerinës urtë e butë, ndërkohë ora kishte shkuar 20.40, se do të urdhëronte njërin prej punonjësve të vet që ta përcillte deri në shtëpi. Por pastaj, kur ajo ishte ngritur nga karrigia dhe po rrëmbente çantën e saj, kutinë e tualetit dhe qesen e plastmasit, Bajcmeneja i drejtoi befas një pyetje mjaft të vrazhdë:

"A s'na thoni si arriti të dilte natën e kaluar nga godina ai Ludvigu juaj i ëmbël? Të gjitha hyrjet dhe daljet ruheshin... Ju... ju do të keni qenë në dijeni të ndonjë rruge të fshehtë dhe do t'ia keni treguar. Por, edhe në mos na e tregofshi tani, unë kam për ta zbuluar se s'bën! Mirupafshim."

20

Mëdingu, asistenti i Bajcmenes, i cili e çoi Katerinën në shtëpinë e saj me makinë, njoftoi më vonë se ishte mjaft i shqetësuar për gjendjen e gruas së re dhe ia kishte frikën se mos i bënte gjë vetes; ajo i pat lënë përshtypjen e një njeriu të shkatërruar krejtësisht nga nervat dhe, ç'ishte më e çuditshmja, pikërisht në këtë gjendje i kishte

ardhur humori. Tek po udhëtonte me të nëpër rrugët e qytetit, ai e pati pyetur me shaka, sa mirë do të qe sikur të shkonin tani së bashku, të shpenguar dhe pa asnjë prapamendim, në ndonjë lokal të pinin nga një gotë e të vallëzonin ca; dhe ajo i kishte pohuar me krye dhe i ishte përgjigjur se nuk ie kishte aspak keq dhe se ndoshta do të qe diçka vërtet e këndshme. Dhe më vonë, kur kishin arritur përpara shtëpisë së saj dhe ai ishte treguar i gatshëm ta çonte deri te dera e apartamentit, ajo ia kishte pritur me sarkazëm: "Ah, më mirë jo! Vizitat e meshkujve më dalin e më teprojnë, siç e dini edhe vetë... Megjithatë, ju faleminderit."

Tërë atë mbrëmje dhe gjysmën e natës Mëdingu u mundua ta bindte Bajcmenen se duhej ta burgosnin Katerina Blumin, vetëm e vetëm me qëllim që ta mbronin; dhe kur Bajcmenaja e pyeti në mos e kishte zënë gjë qymyri, ai iu përgjigj se as që bëhej fjalë për këtë, se ai kishte vetëm simpati për Katerinën, se kishin të dy një moshë dhe se ai nuk besonte në teorinë e Bajcmenes mbi një komplot të madh, në të cilin qenkësh ngatërruar edhe Katerina.

Porse ato që Mëdingu nuk ia tha Bajcmenes dhe që Blorna i mori vesh më vonë nga zonja Voltershajm, ishin dy këshilla që ai ia dha Katerinës në kohën kur e përcolli vetëm deri tek ashensori; ishin dy këshilla mjaft me spec, që mund t'i kushtonin mjaft shtrenjt. Pra, përpara se të ndaheshin tek ashensori, ai i pat thënë Katerinës:

"Mos e prekni në asnjë mënyrë telefonin me dorë dhe mos lexoni asnjë gazetë nesër!" Në këtë mes nuk ishte fort e qartë, në e pati fjalën për GAZETËN apo për gazetën në përgjithësi.

Ishte ora 15.30 e po asaj dite (e enjte, më 21.2.74), kur Blorna po i mbërthente për herë të parë skitë në atë vendpushim ku kishte shkuar me të shoqen dhe po përgatitej për një shtegtim të gjatë. Që nga ky çast pushimet e tij, të cilat mezi i kishte pritur, i mori dreqi. E këndshme pat qenë vetëm ajo shëtitja e gjatë e mbrëmjes së djeshme, pak kohë pas mbërritjes; bashkë me Gertrudën kishin bredhur dy orë të tëra nëpër dëborë; pastaj, të ulur pranë oxhakut ku brambullinte një zjarr për shtatë palë qejfe, kishin pirë një shishe verë dhe ia kishin këputur më vonë një gjumi të thellë me dritare hapur. Të nesërmen ishin shtruar të hanin në nge mëngjesin e parë të pushimeve dhe, pastaj të mbështjellë mirë e mirë me batanije, kishin ndenjur disa orë në shezlongje thuprash në tarracë. Dhe ja, pikërisht në çastin kur ai mbërtheu skitë, i pat mbirë aty ai birboja i GAZETES dhe, pa asnjë parapërgatitje, ia pat hedhur fjalën për Katerinën: ç'mendim kishte për të: A ishte Katerina në gjendje të kryente një krim?

"Si kështu?" - ia priti Blorna. "Unë jam avokat dhe e di mirë se ç'soj njerëzish janë në gjendje të kryejnë krime. Për ç'krim e keni fjalën, xhanëm? Katerina, thatë? E pabesueshme! Nga ju shkrepri kjo ide...?"

Dhe kur, më në fund, Blorna e mori vesh se një bandit që po e kërkonin prej shumë kohësh kishte kaluar një natë në apartamentin e Katerinës dhe se kjo e fundit po merrej në pyetje qysh prej orës 11 të asaj paradrekeje, ai vendosi të kthehej menjëherë me avion dhe t'i qëndronte në krah Katerinës: porse ai birboja i GAZETËS a ishte vërtet aq i ndyrë, apo kjo përshtypje për të i lindi më vonë? - Ai mashkulli pra, i tha se ajo mesele nuk ishte edhe aq për t'u merakosur dhe sakaq e pyeti në mund t'i jepte ndonjë të dhënë mbi karakterin e Katerina Blumit. Dhe kur Blorna refuzoi, ai birboja u hodh e i tha që kjo gjë na qenkësh një shenjë jo e mirë dhe mund të keqkuptohej, sepse heshtja në lidhje me karakterin e saj në një rast të tillë - i cili, sa për dijeni do të botohej në

faqen e parë të GAZETES - na qenkej një provë e qartë se paskëshin të bënin me një karakter të lig ... Atëherë Blorna mori inat dhe ia përplasi prerazi: "Katerina është një grua shumë e mençur dhe e ftohtë!" Por, sapo i nxorri ato fjalë nga goja, i erdhi maraz me vetveten, sepse as ato nuk ishin të sakta dhe nuk shprehnin as përafërsisht atë që kishte ndër mend të thoshte dhe që duhet të thoshte. Asnjëherë s'kishte pasë të bënte me gazeta dhe aq më pak me GAZETEN, dhe kur ai birboja ia hipi më së fundi veturës së vet dhe krisi e iku, Blorna i hoqi skitë nga këmbët dhe e pati mëse të qartë që pushimet e tij vanë e shkuan pa filluar akoma mirë. Ai u ngjit sipër te Gertruda, e cila e mbështjellë me batanije, po dremiste nën diellin që binte në ballkon dhe ia rrëfeu të gjitha. "Pa merre një herë në telefon", i tha ajo. Dhe ai u mundua tri, katër, pesë herë që të lidhej me Katerinën, porse çdo herë centrali i njoftonte: "Nuk përgjigjet njeri!" Andej nga ora njëmbëdhjetë e natës u përpoq përsëri t'i telefononte Katerinës dhe përsëri nuk i doli askush. Ai piu shumë dhe fjeti keq.

22

Kur të premtën, andej nga ora nëntë e gjysmë, ai zbriti mahmur dhe qejfprishur për të ngrënë mëngjesin, Gertruda ia zgjati menjëherë GAZETËN. Një fotografi shumë e madhe e Katerinës ishte botuar në faqen e parë. Titulli dhe nëntitujt - gjithashtu me gërma të mëdha: *KATERINA BLUMI, DASHNORE BANDITI, KUNDËRSHTON T'I TREGOJË POLICISË PËR VIZITAT E MESHKUJVE QË PRET NË SHTËPINË E SAJ. Banditi dhe vrasësi Ludvig Gëten, të cilin policia po e kërkon qysh prej një viti e gjysmë, do të ishte arrestuar dje, sikur dashnorja e tij, ekonomatja Katerina Blum, mos t'ia kishte fshirë gjurmët dhe mos ta kishte ndihmuar të arratisëj. Policia ka dyshim se*

Katerina Blumi është ngatërruar prej kohësh në komplot. (Hollësira të tjera mund të lexoni në faqen tjetër nën titullin: VIZITA MESHKUJSH.)

Dhe pastaj, në faqen tjetër, dr. Blorna lexoi sesi GAZETA i kishte përdredhur falët e tij që Katerina ishte një grua e mençur dhe e ftohtë, duke shkruar: *"një femër e ftohtë akull, që shkonte gjithmonë me llogari"*; kurse shprehjen e tij mbi kriminalitetin në përgjithësi, GAZETA e pati kthyer kokëposhtë dhe ai nuk u besoi syve kur lexoi: *"Katerina Blumi ishte padyshim e zonja të kryente një krim."* ...

...Prifti i fshatit Gemelsbroih ka deklaruar në lidhje me Katerina Blumin: *"jam i bindur se ajo është në gjendje të bëjë gjithçka. I ati ka qenë një komunist i maskuar dhe e ëma, të cilën unë, ngaqë më vinte keq, e mora për njëfarë kohe si pastruese, më vidhte verën e meshës dhe me dashnorët e saj bënte orgjira në sakresti."*

...Qysh prej dy vjetësh Katerina Blumi priste rregullisht vizita meshkujsh. Mos vallë shtëpia e saj ishte kthyer në një qendër konspiracioni, në një vendtakim banditësh apo depo armësh? Si arriti kjo ekonomate njëzeteshtatëvjeçare të ketë një apartament të vetin me një vlerë prej afro 110.000 markash? Mos kishte edhe ajo gisht në grabitjet e bankave dhe kishte marrë hisen e vet? Policia po vazhdon hetimet. Prokuroria i është përveshur punës me zell. Nesër do të japim njoftime të tjera. **"GAZETA" QËNDRON SI GJITHMONË NË VIJËN E PARË!** Të gjitha informatat e rëndësishme do t'i gjeni nesër në numrin e së shtunës!

Pasdreke, në aeroport, Blorna hodhi në letër një përmbledhje të asaj që ndodhi paskëtaj:

Ora 10.25 Telefonatë e Lydingut jashtëzakonisht të shqetësuar, i cili m'u përgjërua që të kthehesha menjëherë dhe të lidhesha me Aloisin që gjithashtu na qenkësh fort i shqetësuar. Kjo m'u duk si e pabesueshme, meqë gjer tani s'e kisha parë kurrë Aloisin që të humbiste

mendjen. Lydingu më tha se Aloisi ndodhej tani në një mbledhje sipërmarrësish në Bad Bedelig, ku do të mbante referatin kryesor.

Ora 10.40 - Më mori në telefon Katerina dhe më pyeti në i kisha thënë vërtet ato fjalë që përmendte GAZETA. I gëzuar që m'u dha rasti ta sqaroja, ia shpjegova se si qe zhvilluar në të vërtetë muhabeti me atë gazetarin e fëlliqu. Dhe ajo m'u përgjigj aty për aty: "Ju besoj, ju besoj... Tani e kam edhe unë të qartë se si punojnë ata derra! Sot në mëngjes kishin shkuar madje edhe te nëna ime, që është shumë e sëmurë, kishin psonisur edhe ish-burrin tim, Bretlohun, si dhe disa njerëz të tjerë. "Kur e pyeta se nga po më fliste, ajo m'u përgjigj: " jam tek Elsa dhe tani më duhet të paraqitem prapë në hetuesi."

Ora 11.00 - Telefonatë e Aloisit, i cili për herë të parë dhe unë kam plot njëzet vjet që e njoh - m'u duk vërtet i shqetësuar dhe i trembur. Ai më tha se duhej të kthehesha menjëherë dhe ta përfaqësoja si klientin tim në një çështje tepër delikate. Pastaj më shpjegoi se pas pak do të mbante një referat dhe do të drejtonte edhe diskutimet, por megjithatë, midis orës 19.30 dhe 21.30, do të kishte mundësi të vinte te ne në shtëpi.

Ora 11.30 - Edhe Gertruda është e mendimit që duhet të nisemi pa vonesë dhe ta ndihmojmë Katerinën. Me sa kuptova nga buzëqeshja e saj ironike, ajo do të ketë gjetur një teori (të saktë si gjithmonë) mbi telashet që na i qenkan hapur mikut tonë Aloisit.

Ora 12.50 - Prenotimet i bëmë, përgatitëm valixhet dhe likuiduam llogaritë. Pushimet tona zgjatën vetëm dyzet orë. Porositëm një taksì dhe u nisëm për në I... Atje pritëm në aeroport prej orës 14.00 deri më 15.00 për shkak të mjegullës. Pata një bisedë të gjatë me Gertrudën për Katerinën, për të cilën, siç e di edhe ime shoqe, kam një simpati të veçantë. Rikujtuam sesi i patëm folur Katerinës që të mos tregohej gjithmonë aq e ndjeshme, ta harronte fëmijërinë e saj fatkeqe dhe martesën e shkatërruar; sesi ishim përpjekur t'ia thyenim atë

krenarinë e saj të sëmurë kur ishte puna për para, duke i propozuar që t'i jepnim nga kursimet tona një kredi me përqindje shumë më të vogël sesa banka, e cila kërkonte 14 për qind; sesi i ishim mirënjohës Katerinës për punën e saj prej nikoqireje të mençur, të urtë e të qetë: qëkur i pati marrë ajo në dorë punët e ekonomisë në shtëpinë tonë, jo vetëm që na ishin pakësuar mjaft shpenzimet, por edhe ishim liruar së tepërmi, duke iu kushtuar tërësisht profesionit tonë dhe kjo gjë s'kishte të paguar. Katerina na shpëtoi nga i gjithë ai kaos pesëvjeçar, i cili rëndonte si mbi martesën tonë ashtu edhe mbi punën tonë të përditshme.

Aty nga ora 16.30, meqë mjegulla s'po davaritej, vendosëm të niseshim me tren. Ndoqa këshillën e Gertrudës dhe nuk i telefonova fare Alois Shtrojblederit. Shkuam me taksi gjer te stacioni, ku e arritëm trenin e orës 17.45 për në Frankfurt. Qe një udhëtim i mërzitshëm, më zuri treni dhe isha shumë nervoz. Madje edhe Gertruda ishte e mërzitur dhe shqetësuar. Ajo parandiente trazira të mëdha. Të dërrmuar e të rraskapitur ndërruam tren në Mynih dhe mundëm të gjenim dy vende në vagonin e fjetjes. Që të dy ishim të bindur se na prisnin mjaft andralla për punë të Katerinës dhe se do të kishim telashe edhe me Lydingun e me Alois Shtrojblederin.

23

Në mëngjesin e së shtunës ata arritën në stacionin e qytetit, i cili s'e kishte humbur akoma atmosferën e hareshme të festave; ata të dy, ama, ndiheshin të mërzitur dhe ishin të pangopur me gjumë. Me të zbritur në platformën e stacionit, u zunë sytë në një qoshk gazetashitësi numrin e ri të GAZETES; përsëri ishte botuar në faqen e parë fotografia e Katerinës, këtë radhë duke zbritur shkallët e komisariatit, e shoqëruar prej një punonjësi të policisë të veshur civil. E FEJUARA E

VRASESIT VAZHDON TË TREGOHET KOKË-NGJESHUR!
GËTENI ËSHTË ZHDUKUR PA LËNË GJURMË! POLICIA NË
ALARM!

Gertruda e bleu fletushkën dhe ata u nisën të heshtur për në shtëpi. Dhe kur dr. Blorna po paguante shoferin, teksa e shoqja po hapte portën e shtëpisë, shoferi rrëfeu gazetën dhe tha:

"Edhe juve ju ka dalë emri me gjithë resme. Ju njoha menjëherë. Ju jeni avokati dhe punëdhënësi i asaj zonjushkës, apo jo?"

Dr. Blorna i dha më tepër bakshish nga ç'duhej dhe shoferi, zgërdhirja e të cilit nuk përputhej aspak me tingullin serioz të zërit të tij, ia solli valixhet, çantat dhe skitë deri në korridor dhe u largua sakaq me në njatjeta" miqësore.

Ndërkaq Gertruda kishte vënë në prizë makinën e vogël të ekspresit dhe po lahej në banjë. GAZETA ishte lënë mbi tryezën e sallonit dhe aty ndodheshin edhe dy telegrame, njëri nga Lydingu dhe tjetri nga Shttriblederi. Telegrami Lydingut thoshte: "Jemi të zhgënjyer pse nuk more kontakt me ne. Lydingu". Kurse i Shtrojblederit: "Nuk e kuptoj dot se si mund të më lësh në baltë. Pres të më telefonosh menjëherë. Aloisi".

Ora kishte shkuar tetë e një çerek dhe ishte pikërisht koha kur Katerina ua servirte zakonisht mëngjesin, pasi e kishte shtruar më parë tryezën në atë mënyrën e saj të kujdesshme, me sofrabez e peceta gjithnjë të pastra dhe me lule të freskëta.

Madje edhe Gertruda ishte bërë pakëz sentimentale kur solli kafënë, bukën dhe gjalpin.

"S'ka për t'u kthyer kurrë më ajo kohë", tha ajo. "Ata po e shkatërrojnë çupën. Në mos e bëftë policia, do ta bëjë GAZETA, dhe kur GAZETA s'do të ketë më interes të merret me të, atëherë do ta shkatërrojë mileti. Hajde, lexo njëherë se ç'është shkruar këtu e pastaj merri në telefon ata miqtë e tu."

Dhe ai lexoi:

GAZETA, e cila gjithmonë është përpjekur tju informojë sa më gjerësisht, ia ka dalë mbanë të mbledhë edhe disa deponime të tjera, që hedhin dritë mbi karakterin e Katerina Blumit dhe mbi të kaluarën e saj të errët. Reporterët e GAZETLS mundën të gjenin nënën e Blumit, e cila është e sëmurë rëndë. Në fillim ajo u ankua që e bija kishte shumë kohë që se kishte vizituar. Pastaj, e ballafaquar me faktet e pakundërshtueshme, tha: "Kjo ishte e pashmangshme, kështu do të përfundonte." - Kurse ish-bashkëshorti i Katerina Blumit, tekstilisti babaxhan Vilhelm Bretlohu, të cilin ajo e braktisi me keqdashje dhe u nda me gjyq për faj të saj, u tregua i gatshëm jepte GAZETËS të dhëna më të hollësishme. "Tani", kështu tha ai teksa i mbante me zor lotët, "e mora vesh më së fundi përse më doli nga dora, përse iku e më la. Pra, këtu e paska patur hallin! Tani e kam të qartë çdo gjë. Asaj nuk i paska mjaftuar lumturia jonë modeste, paska dashur ta vriste lart! E si mund të siguronte një punëtor i thjeshtë e i ndershëm si unë një veturë?! Ndoshta (shtoi ai me urtësi) ju mund t'ua transmetoni lexuesve të GAZETËS këshillën time: Përfytyrimet e gabuara mbi socializmin patjetër këtë fund do të pësojnë! Po ju pyes ju dhe lexuesin tuaj: Si mund të arrijë një shërbëtorë të ketë një pasuri të tillë? Me ndershmëri s'ka si ta ketë arritur. Dhe tani po e kuptoj përse ia kisha pasur gjithmonë frikën radikalizmit dhe qëndrimit të saj armiqësor ndaj kishës, dhe i falem perëndisë që nuk pata fëmijë me të. Nga ana tjetër, tek po e marr vesh tani që përkëdheljet e një vrasësi dhe një banditi asaj i paskan pëlqyer më shumë sesa dashiiria ime e thjeshtë, m'u hapën sytë përfundimisht edhe për këtë anë të karakterit të saj. E, megjithatë, kam dëshirë t'ia them edhe nja dy Vogëlushja ime Katerinë, do të kishe bërë mirë sikur të qëndroje tek unë. Edhe ne, me kalimin e viteve, do të kishim bërë prokopi dhe unë do të siguroja një lumturi njerëzish të ndershëm. Ah, Katerinkë!..."

Në faqen e fundit të GAZETËS, Blorna gjeti edhe një kolonë me titull: *"Një çift pensionistësh manifeston tmerr, po jo habi"*:

Profesori pensionist Bertold Hiperc dhe e shoqja, zonja Erna Hiperc, manifestuan tmerr, po jo ndonjë "habi të veçantë" kur mësuan për veprimtarinë e Katerina Blumit. Në Lengo, kur një bashkëpunëtore e GAZETËS i takoi te vajza e tyre e martuar, e cila drejton atje një sanatorium, filologit dhe historiani i njohur Hiperc, tek i cili Katerina Blumi punon gysh prej tre vjetësh, u shpreh kështu: "Një femër radikale në çdo drejtim, e cila ka gënjyer me marifet."

(Hiperci, të cilin Blorna e mori më vonë në telefon, iu betua se nuk ishte shprehur ashtu, por krejt ndryshe: "Në mund ta quajmë Katerinën radikale, atëherë ajo ishte radikale vetëm përsa i përket gatishmërisë së saj për të ndihmuar të tjerët si dhe aftësisë dhe inteligjencës së saj. Ndryshe unë do të isha i gabuar në vlerësimin e kësaj gruaje të re, por, meqë kam një përvojë dyzetvjeçare si pedagog, mund të them se jam gënjyer shumë rrallë.")

Po në atë faqe, në fund fare, qe botuar edhe një fotografi e çiftit Blorna, përpara pishinës në kopshtin e tyre. Fotografia kishte këtë diçiturë: *"Çfarë roli luajnë grujat, të cilën dikur e kanë pasë quajtur "Gertruda e kuqe", dhe i shoqi, i cili herë pas here e heq veten si "i majtë"? - Avokati industrial i paguar mirë, dr. Blorna bashkë me të shoqen, Gertruclën, përpara pishinës në vilën e tyre luksoze."*

24

Tani jemi të shtrënguar të përdorim diçka, e cila në film e në letërsi quhet retrospektivë, prapavështrim: na duhet të kthehemi nga mëngjesi i së shtunës, kur çifti Blorna, i lodhur nga udhëtimi dhe mjaft i dëshpëruar, u kthye nga pushimet e ndërprera, te mëngjesi i së premtes,

kur Katerinën e thirrën sërish në komisariat in e policisë për ta marrë në pyetje: këtë radhë atë e shoqëroi zonja Plecer bashkë me një nëpunës policie pak të shkuar në moshë; Katerinën nuk shkuan ta merrnin në apartament in e saj, por në shtëpinë e zonjës Voltershajm, tek e cila ajo ishte nisur, këtë herë me makinën e vet, shumë herët në mëngjes. Këtu duhet theksuar se nëpunësja e policisë, Pleceri, e dinte që më parë se ku do t.ë mund ta gjente Katerinën në atë orë...

Ajo që u ra në sy të gjithë atyre që morën pjesë në hetimet e asaj të premtje, dhe ishin përsëri po ata persona: Mëdingu, Pleceri, prokurorët dr. Korten e Hah, si dhe mbajtësja e protokollit Ana Lokster, e cila ndjeshmërinë e Katerinës në çështjen e formulimeve gjuhësore e quante të bezdisshme dhe “majmunllëk”, ajo që u ra në sy, pra, ishte humori shumë i mirë i Bajcmenes. Ai u fut në dhomë duke fërkuar duart, rrëfeu ndaj Katerinës një mirësjellje pothuajse të tepruar, i kërkoi ndjesë për disa "shprehje të vrazhda", të cilat nuk duheshin lidhur me postin, por me personin e tij, sepse ç't'i bësh! ja që ishte njeri ca i pagdhendur... Pastaj ai zuri të merrej në fillim me listën e sendeve të konfiskuara te Katerina. Kjo listë, e përpiluar ndërkohë me të gjitha hollësitë, përfshinte:

1. Një bllok shumë të vogël e të përdorur shënimesh në ngjyrë jeshile, i cili përmbante vetëm numra telefonash; këta numra ishin kontrolluar ndërkaq dhe nga ky shqyrtim s'kishte dalë asgjë e dyshimtë. Siç dukej, Katerina Blumi e përdorte këtë bllok shënimesh qysh prej afro dhjetë vjetësh. Një ekspert shkrimi, i cili pati kërkuar në këtë bllok se mos gjente gjurmët e shkrimit të Gëtenit (midis të tjerash Gëteni kishte dezertuar nga Bundesveri dhe atje, në ushtri kishte pasë punuar në një zyrë, kështu që ekzistonin mjaft gjurmë të shkrimit të tij), ai eksperti, pra, e pati cilësuar shkrimin e Katerinës si kaligrafi shembullore të një nxënësje të mirë: si atëherë kur qe vajzë gjashtëmbëdhjetëvjeçare dhe pati shënuar në bllok numrin e telefonit të

kasapit Gerbers, ashtu edhe më vonë, në moshë më të madhe, kur punonte te mjeku Kluten, te juristi Fenern e tek të tjerët, ajo e ruajti të njëjtin shkrim të rregullt.

2. Dëftesa e depozitimeve në arkën e kursimit, anash të cilave ndodheshin plot shënime me shkrimin e Katerinës - çdo regjistrim ishte i saktë dhe asnjëra nga shumat e derdhura apo të tërhequra nuk të linte shkak për ndonjë dyshim. E njëjta gjë mund të thuhej edhe për evidencat dhe shënimet që përmbante një dosje e vogël, në të cilën Katerina ruante të gjithë dokumentacionin mbi detyrimet e saj ndaj firmës "Hafteks"; te kjo firmë ajo e pati blerë apartamentin në periferinë jugore të qytetit. Edhe deklaratat e saj për taksat si edhe pagesat e tyre ishin kontrolluar dhe shqyrtuar me imtësi nga një ekspert në fushën e bilancit, i cili në asnjë rast nuk kishte mundur të zbulonte ndonjë "shumë të rëndësishme të fshehur." Bajcmeneja e kishte parë të udhës që të kontrolloheshin sidomos transaksionet financiare të Katerinës gjatë dy vjetëve të fundit, të cilat ai i quante me shaka: "periudha e vizitave të meshkujve". Por nuk doli asgjë prej gjëje që të mund t'i interesonte atij. Sidoqoftë, dolën disa gjëra të tjera. Për shembull: Katerina i dërgonte së ëmës rregullisht çdo muaj 150 marka; firmës "Kolter" në Kuir ajo i derdhte herë pas here në formë abonimi një shumë që të kujdesej për mirëmbajtjen e varrit të babait të saj në fshatin Gemelsbroih.

Po ashtu u kontrolluan porositë që kishte bërë Katerina për orenditë, për pajisje të ndryshme e për rroba, u panë një e nga një faturat e benzinës - dhe asgjëkund nuk u gjet ndonjë parregullsi. (Eksperti çështjeve financiare i pati thënë Bajcmenes teksa ia ktheu të gjithë dokumentacionin e kontrolluar: "Dëgjo këtu, i dashur! Në rast se kjo femër lirohet dhe kërkon ndonjë vend pune, të lutem shumë më lajmëro. Njerëz të tillë ne i kërkojmë vazhdimisht me qiri e nuk i gjejmë kurrë.")

As faturat e bisedimeve telefonike të Katerinës nuk ngjallnin dyshime: siç rezultoi, ajo s'para telefononte me qytete të tjera.

Nga shqyrtimi i dokumentacionit doli edhe se Katerina Blumi i postonte të vëllait, Kurtit, i cili në këtë kohë ndodhej në burg për vjedhje, shuma të vogla të hollash midis 15 dhe 30 markave, që ai t'i kishte si para xhepi.

Taksë kishtarë Katerina Blumi nuk paguante; u gjet një dokument që dëshmonte se ajo ishte larguar nga kisha katolike në vitin 1966, qysh në moshën nëntëmbëdhjetëvjeçare.

3. Një bllok tjetër shënimesh, i mbushur kryesisht me llogari. Ky bllok ishte i ndarë në katër pjesë: njëra përmbante shpenzimet për amvisjen e familjes Blorna - për blerje sendesh ushqimore, mjetes pastrimi, për pagesat e lavanderisë e të tjera. Me këtë rast u mor vesh se Katerina i hekuroste vetë rrobat e Blornave.

Pjesa e dytë ishte caktuar për amvisjen e shtëpisë së pleqve Hiperc dhe përmbante të gjitha llogaritjet përkatëse.

Pjesa e tretë e këtij blloku kishte të bënte me shpenzimet e vetë Katerina Blumit dhe, siç dukej sheshit, ajo harxhonte shumë pak për jetesën e vet; në bllok u gjetën shënime nga të cilat dilte se kishte muaj kur ajo shpenzonte vetm 30 deri në 50 marka për sende ushqimore. Por nga ana tjetër meqë s'kishte televizor - ajo shkonte në kinema dhe, herë pas here, blinte edhe çokollata për vete.

Pjesa e katërt e bllokut përmbante hyrjet dhe daljet e shumave që kishin lidhje me punët e tjera shtesë, të cilat Katerina i merrte përsipër sa herë që i dilte rasti. Në të ishin shënuar edhe shpenzimet për blerjen dhe pastrimin e rrobave të punës si edhe harxhimet e ndryshme që kërkonte nganjëherë makina. Dhe pikërisht kur arriti puna këtu, te shqyrtimi i kësaj pjese, te faturat e benzinës, kryekomisari Bajcmene ndërhyri me një butësi të tillë që i habiti të gjithë, duke iu drejtuar Katerinës me pyetjen se ç'ishin gjithë ato shpenzime relativisht të larta

për blerje benzine, të cilat kishin patjetër edhe lidhje me shifrën mjaft të lartë që rrëfente kilometrazhi i makinës së saj. Ishte konstatuar, kështu vazhdoi Bajcmeneja, se rruga deri te familja Blorna e kthim mbante nga 6 km, ajo deri te Hipercët e kthim nga 8 km dhe ajo deri te zonja Voltershajm gjithsej 4 km; dhe në qoftë se do të llogarisnim - pa dyshim me mjaft zemërgjerësi! - mesatarisht për çdo javë edhe nga një punë-shtesë, e cila do të hante çdo herë nga 20 km rrugë, domethënë 3 km për çdo ditë jave, atëherë do të na dilnin gjithë-gjithë 21 deri 22 km në ditë. Dhe në këtë mes duhej pasur gjithashtu parasysh se ajo, Katerina Blumi, nuk e vizitonte përditë nënën e saj, Elsa Voltershajmin, megjithatë ne s'po e vëmë re dhe po e kapërcejmë këtë hollësi. Pra, në një vit s'clo të na dilnin më shumë se 8000 km gjithsej", kurse ajo, Katerina Blumi, siç rezultoi nga marrëveshja me shkrim midis asaj dhe kuzhinierit Klormer, e pati blerë prej tij *Folksvagenin* përpara dy vjetësh me një gjendje kilometrazhi prej 56.000. Po t'i shtonim tani këtyre kilometrave edhe 2x8000, atëherë kilometrazhi i makinës së saj duhej të rrëfente ndërkafq afërsisht 72.000 km, kurse në të vërtetë ai kishte arritur pothuajse shifrën prej 102.000 km. Natyrisht që dihej se ajo e kishte vizituar herë pas here të ëmën në Gemelsbroih dhe më vonë në sanatoriumin e Kuirit; po ashtu kishte shkuar rrallë e tek për ta parë të vëllanë në burg, por, sidoqoftë largësia vajtje-ardhje deri në Gemelsbroih ose në Kuir ishte 50 km, kurse deri tek i vëllai afërsisht 60 km; dhe sikur të llogarisnim në çdo muaj nga një vizitë, ose - le të tregohemi përsëri zemërgjerë! - nga dy vizita, atëherë do të na dilnin, po flasim gjithmonë për periudhën dyvjeçare, edhe nga 4000 apo 5000 km të tjera, por prapëseprapë do të na mbeteshin afërsisht 25.000 km të pasqaruara, domethënë të pambuluara... Kryekomisari formuloi frazat e fundit që kishin të bënin me këtë çështje: ku kishte shkuar, pra, ajo aq shpesh me makinë? Mos vallë, ai, Bajcmeneja, s'kishte aspak dëshirë të tregohej tani përsëri i vrazhdë e i pagdhendur, porse ajo duhej ta

kuptonte drejt pyetjen që po i bënte, mos vallë kishte shkuar të takonte ndonjë person apo shumë persona ndokund dhe ku konkretisht?...

Jo vetëm Katerina Blumi, por edhe të pranishmit e tjerë e dëgjuan të mahnitur e të hutuar njëherësh këtë përlllogaritje fantastike, që Bajcmeneja ua parashtroi me një zë çuditërisht të butë; madje mund të thuhej se Katerina nuk ndjeu asnjë grimëz inati gjatë gjithë atij referimi të Bajcmenes, por vetëm një lloj tendosjeje, në të cilën tmerri dhe mrekullimi përziheshin bashkë; dhe kjo ndodhte, sepse ajo - teksa po fliste kryekomisari - nuk u përpoq aspak të gjente ndonjë justifikim për ato 25.000 kilometrat në fjalë, porse u mundua të sqaronte në radhë të parë vetveten e të rikujtohej, ku, kur dhe pse i pati bërë gjithë ato kilometra rrugë... Duhet theksuar këtu se atë mëngjes, kur e patën thirrur për ta marrë sërish në pyetje, ajo nuk e kishte dhënë më atë përshtypjen e kryeneçes, por, përkundrazi, dukej mjaft e butë, madje e druajtur; gjithashtu pati pranuar që t'i jepnin një filxhan çaj, pa ngulur këmbë që të paguante nga xhepi i vet... Dhe tani, pasi Bajcmeneja kishte dhënë fund pyetjeve dhe përlllogaritjeve të veta, pllakosi - siç thanë më vonë pothuajse të gjithë personat e pranishmë heshtje varri, a thua se po pritej nga çasti në çast që të zbulohej vërtet ndonjë sekret intim i Katerina Blumit, jeta e së cilës gjer atëherë pati qenë për të gjithë si një libër i hapur.

"Po", tha Katerina Blumi dhe qysh nga ky çast deponimi i saj u shënua në procesverbal, "kjo është e vërtetë dhe - sapo bëra një llogari të shpejtë me mend i thonë rreth 30 kilometra në ditë që luajnë. T'ju them të drejtën, unë s'e kam vrarë mendjen kurrë për këto udhëtime dhe as për shpenzimet që më dilnin nga kjo punë. E vërteta është se më ndodhte shpesh që t'ia shkelja gazit e të nisesha për diku, thjesht ashtu pa cak e pa qëllim... ose më mirë të them, jo krejt pa ndonjë cak, sepse fundja unë nisesha në një drejtim të caktuar dhe e dija se ai do të më çonte diku, për shembull në jug, në Koblencë, apo në perëndim, në

Aahen, apo drejt Rhnit të Poshtëm, e kështu me radhë. Por këto shëtitje me makinë nuk i bëja përditë. Nuk jam në gjendje t'ju them sesa shpesh dhe në ç'periudha kohe. Në më të shumtën e rasteve nisesha kur binte shi, kur kisha mbaruar punë dhe isha vetëm... Jo, po e korrigjoj thënien time: unë i bëja shëtitjet e mia me makinë vetëm kur binte shi. Shkakun e vërtetë nuk e di as unë. Ju duhet ta dini se nganjëherë, kur s'kisha për të shkuar te Hipercët apo kur s'më priste ndonjë punë tjetër shtesë, unë kthehesha qysh në orën pesë në shtëpi dhe s'kisha me se të merresha. S'më pëlqente që t'ia zija gjithmonë derën Elsës dhe sidomos që kur kishte zënë miqësi të ngushtë me Konrad Bajtersin. As në kinema nuk mund të shkoja vazhdimisht vetëm, sepse për një grua pa burrë të vajturit në kinema nuk ishte gjithmonë pa zarar. Rastiste që të ulesha ndonjëherë edhe në ndonjë kishë, por jo për arsye fetare; futesha atje vetëm e vetëm për qetësi, megjithëse kohët e fundit as atje s'të lënë rehat e të bezdisin gjithfarë birbosh. Natyrisht që unë kam edhe disa miq, nuk jam njeri pa njeri: Verner Klormerin dhe të shoqen, për shembull, që më shitën veturën e tyre, si edhe disa punonjës të tjerë të Kloftit që nga koha kur punoja me ta. Megjithatë sesi të vjen zor të shkosh për vizitë tek të tjerët tek pullë e t'u biesh më qafë, kur ndoshta s'ta kanë ngenë fare. Prandaj parapëlqejja gjithmonë të hipja në makinën time, të ndizja radion e t'ia shkelja nëpër rrugët automobilistike të zakonshme, jo nëpër autostradat; siç thashë, ma kishte ënda motin me shi, dhe rrugët zgjidhja me pemë anash. Më ka ndodhur shpeshherë që të udhëtoja kësisoj gjer në Holandë apo Belgjikë, të futesha diku për të pirë një kafe ose një gotë birrë e të kthehesha përsëri. Dhe, në më pyetshi se sa herë udhëtoja kështu, do t'ju thosha: dy ose tri herë në muaj... por edhe më rrallë ose dhe më shpesh... Sidoqoftë, këto shëtitjet e mia me makinë zgjatnin me orë të tëra, dhe unë kthehesha zakonisht më nëntë ose më dhjetë, por nganjëherë edhe më njëmbëdhjetë të natës në shtëpi, e rraskapitur sa më s'bëhet. Ndoshta në këto veprimet e mia

luante rol edhe njëfarë frike që ndieja: unë njoh mjaft gra që rrojnë fillikat dhe që mbrëmjet e tyre të vetmuara i kalojnë përpara televizorit e bëhen xurxull.

Buzëqeshja e butë që vijosi fytyrën e Bajcmenes gjatë këtyre shpjegimeve të Katerinës, nuk i lejoi të tjerët që të nxirrnin ndonjë përfundim përsa u përkiste mendimeve që kryekomisari mund të kishte në kokë. Ai mjaftohej vetëm të tundte kokën dhe, kur ngandonjëherë fillonte e fërkonte duart, këtë e bënte sigurisht sepse ndonjë fjalë e Katerina Blumit ia vërtetonte ndonjëren prej teorive të tij.

Për një copë herë zotëroi një heshtje shumë e a thua se të pranishmit ishin të habitur apo disi të zënë ngushtë; dukej sikur Katerina Blumi për herë të parë u kishte treguar diçka nga sfera shumë intime. Ndoshta ishte edhe kjo arsyeja që shpjegimet në lidhje me scndet e tjera të konfiskuara nuk harxhuan shumë kohë.

4. Një album fotografish përmbante vetëm fotografi personash të tillë, të cilët mund të identifikoheshin me lehtësi: Babanë e Katerina Blumit, i cili të jepte përshtypjen e një njeriu të sëmurë e të vrerosur dhe që dukej shumë më i vjetër nga ç'mund të kishte qenë në të vërtetë. Nënë e saj, e cila, siç ishte marrë vesh ndërkohë, kishte kancer dhe jetonte ditët e saj të fundit. Vëllanë e saj. Atë vetë, Katerinën, në moshën katër, gjashtë dhe dhjetë vjeçe, si edhe një pozë tjetër që e tregonte nuse të re njëzetvjeçare. Burrin e saj, priftin e fshatit Gemelsbroih, disa fqinjë dhe disa të afërm. Fotografi të ndryshme të Elsa Voltershajmit. Dhe, së fundi, në album ndodhej edhe fotografia e një burri të shkuar në moshë, që doli se ishte dr. Fenerni, ai juristi-revizor, i dënuar për shkelje financiare. Në album nuk u gjet asnjë fotografi e ndonjë personi që mund të kishte lidhje me teorinë e Bajcmenes.

5. Një pasaportë me emrin e Katerina Bretlohut, mbiemri i çupërisë: Blum. Në lidhje me këtë pasaportë u bënë disa pyetje rreth

udhëtimeve të saj dhe rezultoi se në të vërtetë Katerina s'kishte shkuar asnjëherë "për pushime jashtë shtetit" dhe se, me përjashtim të disa ditëve të pakta, kur pati qenë e sëmurë, ajo kishte punuar pa ndërprerje. Vërtet që i kishte pasë marrë nga Fenerni e nga Blornat paratë që i takonin për lejen e saj vjetore, por megjithatë nuk e kishte ndërprerë punën ose ishte marrë me ndonjë punë provizore në vende të tjera.

6. Një kuti të vjetër çokollatash, në të cilën ndodheshin nja një duzinë letrash që ia kishin dërguar e ëma, i vëllai, i shoqi dhe zonja Voltershajm. Në asnjërën prej këtyre letrave nuk u gjet qoftë edhe një e dhënë, e cila mund të mbështeste dyshimet që ekzistonin në lidhje me personin e saj. Përveç atyre letrave, kutia e çokollatave përmbante edhe disa fotografi të babait të Katerinës në uniformën e ushtarit të thjeshtë të Vehrmahtit gjerman, të të shoqit në uniformën e orkestrës së Gemelsbroihut, disa fletë kalendari me fjalë të urta, një mori fletësh me receta gjellësh të kopjuara me shkrimin e saj si edhe një broshurë me titull: "Përdorimi i sheribrandit në salcat."

7. Një dosje me dëftesa shkolle e diploma, të gjithë praktikën e shkukurëzimit të saj si edhe dokumentet e noterisë që kishin të bënin me apartamentin e blerë.

8. Tre rrathë me çelësa, të cilët ndërkohë ishin kontrolluar të gjithë: ishte fjala për çelësat e shtëpisë e të dollapëve të të trija banesave - të banesës së vetë Katerinës, të asaj të Blornave si edhe të asaj të Hipercëve.

Si përfundim u konstatua e u shënua edhe në procesverbal se midis sendeve të lartpërmendura nuk ishte gjetur asgjë e dyshimtë; shpjegimet e Katerina Blumit në lidhje me sasinë e benzinës së harxhuar e të kilometrazhit të makinës së saj u pranuan pa ndonjë koment.

Dhe, vetëm pasi u krye edhe kjo procedurë, Bajcmeneja nxori nga xhepi një unazë me një rubin të madh të qarkuar me brilante, të

cilën, me sa dukej, e kishte mbajtur aty në xhep pa ndonjë kujdes të madh; tani që e nxori, e fërkoi pas mëngës së xhaketës për ta pastruar pastaj ia rrëfeu Katerinës:

"E njihni këtë unazë?"

"Po", tha ajo pas asnjë shenje ngurrimi e druajtjeje.

"E juaja është?"

"Po".

"A e dini se sa vlen?"

"Me saktësi nuk e di. Por nuk besoj të kushtojë shumë".

"Epo...", ia bëri kryekomisari Bajcmene me një ton mjaft miqësor, "ne kërkuam që kjo unazë të vlerësohej dhe, për të qenë brenda, jo vetëm nga specialisti ynë policisë, por edhe nga një argjendar në qytet, sepse në asnjë mënyrë nuk duam t'ju biem në qafë kot. Kjo unazë vlen tetë gjer në dhjetë mijë marka. Nuk e paskeni ditur?! Këtë edhe mund t'jua besoj... por, megjithatë, duhet të më tregoni tani se ku e keni marrë këtë unazë. Po të keni parasysh se hetimet tona këtu kanë të bëjnë me një vjedhës, mbi të cilin rëndon edhe dyshimi i një vrasjeje, atëherë duhet të pranoni se një unazë e tillë nuk është ndonjë vogëlimë dhe as ndonjë çështje private apo intime, si për shembull disa qindra kilometra udhëtimesh me veturë, me orë të tëra nëpër shi. Pra, kush jua ka dhënë këtë unazë Gëteni apo ai maskulli që u vinte për vizitë në shtëpi? Apo mos Gëteni dhe ai maskulli i vizitave ishin i njëti person? Dhe, në rast se jo, atëherë po jua bëj pyetjen së prapthi dhe më ndjeni për shakanë: Te kush keni shkuar ju *për vizitë si femër*, nëpër shi, me qindra kilometra larg?... Nuk do të ishte ndonjë mundim i madh për ne që ta gjenim se në ç'dyqan argjendari është marrë kjo unazë, në është blerë apo në është vjedhur. Por unë e kam hallin që t'ju jap një shans! Sepse, që t'ju them të vërtetën, unë nuk ju konsideroj si një keqbërëse të drejtpërdrejtë, por vetëm si një grua naive dhe ca si tepër romantike. Si doni të ma mbushni mendjen mua... të na e mbushni mendjen neve... që

ju - një femër, të cilën e mbajnë si nazelie të madhe, pothuajse të turpshme, një femër, së cilës të njohurit dhe miqtë kanë ngjitur nofkën "murgeshë", një femër, e cila nuk futet nëpër diskoteka, sepse atje s'e merr vesh qeni të zonë, një femër, e cila ndahet nga burri i vet, sepse ai i binte vazhdimisht në qafë, si doni të na e mbushni mendjen, pra, që ju e paskeni njohur atë Ludvig Gëtenin për herë të parë pardje dhe që po atë ditë, si të thuash aty për aty, e paskeni marrë me vete në apartamentin tuaj dhe paskeni krijuar menjëherë... marrëdhënie intime me të?... Si e quani ju këtë? Dashuri me shikim të parë? Dashuri të zjarrtë? Ëmbëlsi e paprovuar kurrë më parë?... Si nuk e kuptoni që në këtë mes ka disa gjëra që nuk përputhen, që nuk i zhdukin dyshimet tona ashtu pa një pa dy?... Dhe tani kisha edhe diçka tjetër... "Bajcmeneja futi përsëri dorën në xhep dhe nxori që andej një zarf, mjaft extravagant, ngjyrë vjollcë e me një astar të hoilë ngjyrë kremi." Ky zarf bosh, të cilin e gjetëm bashkë me unazën në sirtarin e komodinës suaj, është vulosur më 12.2.74 në postën e hekurudhës 1-1. Dyseldorf dhe ka adresën tuaj. O perëndi!...", psherëtiu Bajcmeneja dhe i dha fund ligjëratës së vet me këto fjalë: "Në qoftë se keni pasur një dashnor, i cili ju vizitonte herë pas here ose tek i cili shkonit edhe vetë sa herë që ju premtonte koha, i cili ju shkruante letra dhe, rrallë e tek, ju bënte edhe nga një dhuratë - atëherë na e thoni, të shkretën, se nuk është krim! Një gjë e tillë mund t'ju rëndonte vetëm po të kishte lidhje me Gëtenin."

Për të gjithë të pranishmit ishte e qartë që Katerina e njohu unazën, por nuk ia kishte ditur vlerën, dhe që me këtë rast po prekej sërish tema delikate e vizitave të meshkujve. Vallë i vinte turp vetëm e vetëm sepse po i rrezikohej nami i saj, apo sepse po rrezikohej dikush tjetër, të cilin ajo s'donte ta ngatërronte në këtë mesele? Këtë radhë Katerina u skuq pak... Apo ndoshta nuk donte ta pohonte se atë unazë ia kishte dhuruar Gëteni, ngaqë ishte e bindur se të rjerve do t'u dukej e pabesueshme që një njeri si Gëteni të kishte qëlluar një kavalier i tillë...

Teksa filloi të fliste - dhe fjalët e saj u shënuan menjëherë në procesverbal - ajo paraqitej e qetë, madje "e shtruar".

"Është krejtësisht e vërtetë që në atë mbrëmjen e vallëzimit të Zonja Voltershajm, unë kam kërcyer kryesisht dhe krejt e përhumbur nga kënaqësia me Ludvig Gëtenin, të cilin po e shihja për herë të parë në jetën time dhe mbiemrin e të cilit e mora vesh vetëm kur më morën në pyetje në polici të enjten në mëngjes. Unë ndjeva menjëherë një simpati të madhe për të dhe ai për mua gjithashtu. Aty nga ora dhjetë dola nga shtëpia e zonjës Voltershajm dhe, bashkë me Ludvig Gëtenin, u nisa për në shtëpinë time... Përsa i përket unazës, unë nuk mundem... dua të them, nuk dua të jap sqarime. Meqë ajo nuk më ka rënë në dorë në mënyrë të paligjshme, nuk jam e detyruar aspak të jap shpjegime rreth prejardhjes së saj. Dërguesin e atij zarfit që më treguat, unë nuk e njoh fare. Këtu me siguri do të jetë puna për ndonjë nga ato dërgesat e zakonshme të reklamave, sepse ndërkohë mua më njohin sapak në rrethet e specialistëve të gastronomisë. Ndonjë shpjegim tjetër për këtë çështje nuk di të jap. Di vetëm se ka disa firma gastronomike që, nëpërmjet zarfash të tillë të kushtueshëm, kanë qejf t'i japin rëndësi vetes e të duken."

Kur e pyetën pastaj se ç'ishte arsyeja që pikërisht atë ditë ajo megjithëse, siç e tha vetë, parapëlqente të udhëtonte gjithmonë me veturë - kishte shkuar me tramvaj te zonja Voltershajm, Katerina Blumi u përgjigj se pati vepruar kështu ngaqë nuk e dinte në do të pinte shumë apo pak alkool gjatë mbrëmjes, dhe prandaj i qe dukur më e sigurt të mos e përdorte veturën e vet. Sakaq Katerinën e pyetën në pinte shumë dhe në kishte raste që edhe dehej; ajo u përgjigj se pinte shumë pak dhe se nuk ishte dehur kurrë: vetëm një herë - në praninë dhe me dashjen e të shoqit - e kishin dehur - gjatë një mbrëmjeje gazmore të orkestrës së Gemelsbroihut, duke i dhënë një biçim pije, e cila kishte shijen e limonadës, por që ishte shumë e fortë dhe të trulloste aty për aty... Dhe

kur, pas këtij shpjegimi, i thanë se ai sikur s'ta mbushte mendjen fort, mbasi ajo vetë sapo kishte deklaruar që zakonisht pinte shumë pak dhe, si pasojë, s'kishte pse trembej se mos e kalonte masën, dhe se e gjithë kjo mesele të jepte përshtypjen sikur Gëteni i pati lënë një pikëpjekje te zonja Voltershajm, kështu që ajo e kishte ditur pra qysh më parë se nuk do t'i duhej vetura e vet, mbasi do të kthehej me veturën e tij në shtëpi - Katerina tundi kokën dhe e përsëriti edhe një herë thënien e saj: kishte shkuar me tramvaj vetëm e vetëm se mos e kalonte masën e të pirit, mbasi, ç'ishte e vërteta, asaj ia kishte pasur qejfi të dehej paksa gjatë asaj mbrëmjeje, por, megjithatë, kishte hequr dorë nga ajo punë.

Tani kishte mbetur edhe një pikë për t'u sqaruar, përpara se të bëhej pushimi i drekës: cila ishte arsyeja që ajo, Katerina, nuk zotëronte as librezë kursimi dhe as librezë çekesh? Apo rmos kishte hapur ndonjë llogari diku, në ndonjë bankë? Jo, qe përgjigjur Katerina, ajo nuk kishte asnjë llogari tjetër, përveç asaj në arkën e kursimit. Çdo shumë, qoftë edhe atë më të voglën, që kishte në dispozicion, ajo e përdorte menjëherë për të shlyer kredinë. Nga ana tjetër, qarkullimi i çeqeve asaj i dukej i kushtueshëm dhe i ngatërruar. Shpenzimet korrente për nevojat shtëpiake dhe për veturën i paguante me para në dorë.

25

Dihet që gjatë rijë rrjedhe shkaktohen disa prita të pashmangshme, që mund t'i quajmë edhe tensione, sepse jo të gjitha burimet mund të devijohen me një lëvizje të vetme, në mënyrë që trualli i drenazhuar të mund të na shpaloset menjëherë para syve... Po këtu ne do të mundohemi t'i shmangim tensionet e panevojshme dhe do të shpjegojmë se për ç'arsye atë mëngjesin e së premtes si Bajcmeneja ashtu edhe Katerina u treguan aq të butë, pothuajse të shtruar, madje,

përsa i përket Katerinës, mund të themi se ajo u duk edhe disi e frikësuar. Është e vërtetë se numri i fundit i GAZETËS, të cilin një fqinjë e zonjës Voltershajm (sigurisht duke u nisur nga qëllime të mira!) ia futi kësaj të fundit përposh derës, shkaktoi tek të dyja gratë turbullim, maraz, indinjatë, turpërim dhe frikë, por telefonata që pati Katerina me Blornën fill pasi të dyja gratë e tmerruara i kishin hedhur një sy atij numri të GAZETËS, sikur e zbuti pak atë situatë aq të nderë dhe atë pezmatim të thellë. Nga ana tjetër, menjëherë pas telefonatës së lartpërmendur, ia behu aty zonja Plecer e policisë, e cila ua tha troç të dyja grave se, meqë banesa e Katerinës ndodhej nën mbikëqyrje të vazhdueshme, dihej se atë do ta gjenin këtu, në shtëpinë e zonjës Voltershajm. Pastaj punonjësja e policisë u bëri edhe një njoftim tjetër: u tha se i vinte jashtëzakonisht keq që duhej ta merrte me vete edhe zonjën Voltershajm, së cilës hetuesia kishte për t'i bërë disa pyetje. Ajo e shprehu disa herë keqardhjen për këtë dhe çiltërsia dhe sjellja e saj e mirë bënë që Katerina të harronte hëpërhë GAZETEN dhe shkrimet e saj të ulta dhe ta çonte mendjen te një ngjarje e natës së kaluar, të rikujtonte disa çaste shumë të lumtura për të: a + 63të e kishte marrë në telefon Ludvig Gëteni, dhe pikërisht nga ai vendi që e dinin vetëm ata dy! Ai kishte folur me shumë ëmbëlsi, dhe prandaj ajo as që ia kishte zënë fare në gojë telashet e veta, sepse nuk donte që t'i krijohej përshtypja se shkak i të gjitha atyre andrallave ishte ai vetë... Ajo i tha në telefon se e çonte mirë, se natyrisht do të dëshironte të ndodhej tani pranë tij, përgjithmonë, ose të paktën për një kohë të gjatë, për një kohë që do t'ia kishte ënda të mos merrte fund kurrë; i premtoi se gjatë festave të karnavaleve do të pushonte ashtu siç duhej dhe se nuk do të kërcente kurrë me ndonjë mashkull tjetër përveç tij, së fundi e pyeti se si po e ndiente veten atje ku ishte. Ai iu përgjigj se ishte strehuar dhe furnizuar më së miri, se e donte jashtëzakonisht fort dhe se do të vinte dita kur, këtë nuk e dinte akoma as vetë, ndoshta do të kalonin disa

muaj ose edhe një apo dy vjet, që ai do të vinte ta merrte e ta shpinte diku, por se ku, këtë nuk e dinte ende... Dhe gjatë kësaj bisede u thanë edhe plot e plot fjalë të tjera, siç dërdëllitin zakonisht në telefon njerëz që ndiejnë simpati të madhe për njëri-tjetrin. As edhe një herë nuk u përmendën intimitete dhe aq më pak u bë fjalë për atë ngjarjen, për të cilën kryekomisari Bajcmene pati përdorur atë shprehjen aq vulgare. Kështu pra të dy simpatizuesit këmbyen plot e plot llafe në telefon dhe çuqurimat e tyre zgjatën mjaft... "Fola dhjetë minuta me të, ndoshta edhe më tepër", i rrëfeu Katerina pastaj Elsës.

Në qoftë se lexuesi dëshironte të kishte një ide më të qartë mbi fjalorin konkret të të dy simpatizuesve, atëherë ne do ta këshillonim të sillte ndër mend disa filma modernë, në të cilët shohim shpesh sesi çiftet - zakonisht nga distanca të largëta - i zgjatnin tërkuzë muhabetet e tyre në telefon, muhabetet në dukje krejt të parëndësishme.

Kjo telefonatë e Katerinës me Ludvigun ishte edhe shkaku i çtendosjes, dashamirësisë dhe butësisë së Bajcmenes dhe, ndonëse ai e merrte me mend fort mirë arsyen pse Katerina kishte hequr dorë nga kokëngjeshja e saj e deritanishme, ajo natyrisht s'mund ta merrte dot me mend që edhe ai - për të njëjtin shkak, por jo për të njëjtën arsye - kishte ndërruar fletën dhe ishte bërë aq në qejf. (Nuk do të ishte keq që këtë rast, sa të çuditshëm aq edhe domethënës, njerëzia ta merrte si shkas për të telefonuar më shpesh, qoftë edhe pa çuqurima të ëmbla, sepse nuk i dihet kurrë se kujt mund t'i bëhet me të vërtetë qejfi nga një bisedë e tillë telefonike.) Porse Bajcmeneja e dinte edhe shkaku e frikës së Katerinës, sepse ai kishte dijeni edhe për një telefonatë tjetër anonime.

Lexuesit janë të lutur të mos kërkojnë burimet e njoftimeve diskrete që përmban ky kapitull; ne s'kemi bërë gjë tjetër veçse kemi çarë pritën e një pellgu anësor, një pritë e ngritur në mënyrë diletante, e cila pas pak do të shembet krejt e do t'i lëshojë rrugë rrjedhës së lirë...

26

Që të mos lindin keqkuptime, duhet përmendur gjithashtu se si Elsa Voltershajmi ashtu edhe dr. Blorna e dinin fort mirë që Katerina ishte fajtores përpara ligjit, sepse e ndihmoi Ludvig Gëtenin të zhdukej pa u vënë re nga banesa e saj; përveç kësaj, kur ia krijoi mundësinë për t'u arratisur, ajo patjetër duhej të kishte qenë edhe në dijeni të disa prej fajeve të tij, qoftë edhe jo të atyre të vërtetave! Elsa Voltershajmi ia tha copë këtë gjë, përpara se të vinte zonja Plecer për t'i marrë në hetuesi. Edhe Blorna nga ana e tij, e gjeti rastin për t'ia bërë të qartë Katerinës që veprimet e saj ishin ligjërisht të dënueshme. Gjithashtu nuk duam t'ia fshehim askujt sesi i ishte shprehur Katerina nunës së vet për Ludvigun:

"O perëndi, po kjo s'do ndonjë shpjegim të madh! Ja që Ludvigu ishte ai që kisha ëndërruar gjithmonë dhe unë clo të isha martuar me të e do të kisha bërë fëmijë me të - edhe sikur të isha e detyruar ta prisja me vite të tëra sa të dilte nga burgu!"

27

Ndërkaq marrja në pyetje e Katerina Blumit mund të quhej si e përfunduar; asaj i thanë vetëm se duhej të qëndronte në gatishmëri për t'u ballafaquar eventualisht me deponimet e pjesëmarrësve të tjerë në atë mbrëmjen e dëfrimit që u bë në shtëpinë e zonjës Voltershajm. Tani e gjithë puna ishte të sqarohej një çështje, e cila kishte shumë rëndësi, po të mbahej parasysh teoria e Bajcmenes mbi "lënien e një pikëpjekjeje qysh më parë" dhe mbi "komplotin e parapërgatitur": Si kishte ardhur Ludvig Gëteni në atë mbrëmjen e zonjës Voltershajm?

Katerina Blumit i thanë se ishte e lirë të shkonte në shtëpi ose të priste në ndonjë vend tjetër, ku t'i pëlqente asaj; por ajo refuzoi të kthehej në shtëpi. Për apartamentin e saj - kështu u tha ajo atyre të policisë - i kishte ikur qejfi njëherë e përgjithmonë dhe prandaj parapëlqente të rrinte në ndonjë qeli, derisa të ishte marrë në pyetje zonja Voltershajm dhe të ikte pastaj bashkë me të. Dhe pikërisht në këtë çast Katerina nxori nga çanta e vet të cly numrat e GAZETËS dhe i pyeti të pranishmit nëse nuk mund të ndërhynte në njëfarë mënyre shteti - kështu u shpreh ajo - për ta mbrojtur kundër këtyre fëlliqësirave dhe për ta vënë në vend nderin e saj të humbur?! Ajo e kishte kuptuar ndërkaq fare mirë se marrja e saj në pyetje pati qenë krejtësisht e justifikueshme, pavarësisht që nuk i mbushej mendja se ç'ishte nevoja "për t'u futur deri në hollësitat më të imta të jetës së saj"; megjithatë, nuk arrinte ta kuptonte dot sesi pati qenë e mundur që hollësitat të tilla të hetimeve - si për shembull ajo puna e vizitave të meshkujve të merreshin vesh nga GAZETA, pa përmendur pastaj gjithë ato falsifikime dhe sajime rreth deponimeve të saj dhe rreth dëshmive njerëzish të tjerë!... Këtu ndërhyri prokurori Hah dhe i tha se, duke marrë parasysh interesimin jashtëzakonisht të madh të opinionit publik për çështjen Gëten, kishte qenë natyrisht e nevojshme dhënia e një deklarate për shtypin; një konferencë shtypi nuk ishte organizuar ende, por ajo ishte bërë tanimë e pashmangshme për shkak të shqetësimit dhe frikës që kishte shkaktuar arratisja e Gëtenit arratisje, gjatë së cilës dihej se e kishte ndihmuar vetë ajo, Katerina. Përveç kësaj, duke qenë e njohura e Gëtenit, ajo ishte bërë tani "gruaja e ditës" dhe, si pasojë, objekt i një interesimi të ligjshëm nga ana e publikut. Por për stërhollimet fyese e ndoshta shpifëse të shkrimeve të GAZETËS ajo mund t'i drejtohej gjykatës me një padi private; dhe në qoftë se do të rezultonte që nga vetë organet e hetuesisë "kishin dalë fjalë", atëherë ata

- për këtë ajo mund të ishte më se e bindur - do ta ndiqnin çështjen deri në fund për të gjetur fajtorin e për ta vënë në vend të drejtë e saj...

Sakaq e çuan Katerinën në qeli dhe i dhanë për shoqëruese një punonjëse policie në moshë të re, Renata Cyndahun. Kjo punonjëse tregoi më vonë se Katerina Blumi gjatë gjithë kohës - afro dy orë e gjysmë - nuk kishte bërë gjë tjetër veçse kishte lexuar vazhdimisht e vazhdimisht të dyja numrat e GAZETES. Çajin, paninet dhe çdo gjë tjetër i kishte refuzuar, jo në mënyrë agresive, por me një ton "apatik e pothuajse miqësor." Çdo bisede, për modën, filmat, kërcimet që ajo, Renata Cyndahu, ishte munduar, të hapë për t'ia hequr mendjen Katerinës nga gazetat, kjo e fundit i kishte bërë bisht.

Pastaj, për ta ndihmuar në njëfarë mënyre Katerinën, e cila ishte përhumbar e tëra në leximin e GAZETËS, Renata Cyndahu i qe lutur një kolegu të saj që ta zëvendësonte për pak kohë dhe kishte rendur në arkivin e komisarariatit që të gjente gazetat e tjera, të cilat patën botuar gjithashtu njoftime mbi ngatërrimin e Katerina Blumit në çështjen në fjalë, mbi marrjen e saj në pyetje dhe mbi rolin që mund të kishte luajtur ajo eventualisht në të gjithë këtë mesele; sidoqë, këto ishin njoftime mjaft objektive, të shkurtra e të botuara në faqet e treta apo të katërta, madje në to nuk qe përmendur as emri i plotë i saj, porse bëhej fjalë vetëm për njëfarë Katerina B., ekonomate. Te "Pasqyra", për shernbull, qe botuar vetëm një njoftim vetëm prej dhjetë rreshtash dhe pa fotografi, në të cilin shkruhej se si një femër krejtësisht e pafajshme ishte ngatërruar në një çështje që nuk i përkiste fare.

Por të gjitha këto - Renata Cyndahu i kishte sjellë Katerinës pesërbëdhjetë shkrime të tilla të prera nga gazeta të ndryshme nuk e patën ngushëlluar aspak këtë të fundit. Të vetmet fjalë që nxori Katerina nga goja, ishin:

"E kush i lexon këto? Të gjithë njerëzit që njoh unë lexojnë vetëm GAZETËN!"

28

Për të sqaruar se si Gëteni kishte mundur të vinte në atë mbrëmjen e dëfrimit në shtëpinë e zonjës Voltershajm, në fillim e morën në pyetje atë vetë dhe, qysh nga çasti i parë i gjithë grupi që po merrej me hetimet e ndjeu qëndrimin e saj armiqësor ndaj tyre: madje shumë më armiqësor nga ai i Katerina Blumit. Zonja Voltershajm deklaroi se kishte lindur më 1930, domethënë se tani ishte 44 vjeçe, e pamartuar, me profesion ekonomate pa diplomë. Përpara se të vinte në thelb të çështjes, ajo u shpreh kundër trajtimit të Katerina Blumit nga ana e GAZETES dhe vuri në dukje faktin që mjaft nga hollësitat e hetimeve u bikan në dorë njerëzve të këtij lloji shtypi! Fjalët ajo i nxori me "një zë pa pikën e emocionit dhe të thatë si barot, gjë që i dha indinjatës së saj më tepër forcë se ç'mund t'i jepnin të sharat e të bërtiturat". Pastaj shtoi se e kishte mëse të qartë që duhej shqyrtuar roli i Katerina Blumit në këtë çështje, por a ishte ama e justifikueshme "t'ë prishej kësioj jeta e një gruaje të re", siç po ndodhte në të vërtetë?! Ajo theksoi se e njihte Katerinën qysh në djep dhe se tani po e vinte re atë rrënim dhe atë pezm që kishte filluar të rrezatonte e gjithë qenia e saj gjatë këtyre pak ditëve të fundit. Ajo vërtet nuk ishte psikologe, por s'kishte si të mos e konsideronte mjaft alarmant faktin që Katerina s'po tregonte më as voglin interes për banesën e vet, për të cilën kishte punuar dhe ishte rropatur aq shumë.

Ishte e vështirë të ndërpritej lumi i fjalëve akuzuese të zonjës Voltershajm; vetë Bajcmeneja u zu ngushtë në fillim, por pastaj vendosi ta ndërpriste dhe e fajësoi për pritjen e Ludvig Gëtenit në shtëpinë e saj. Ajo iu përgjigj aty për aty se nuk ia kishte ditur as emrin, se ai nuk i qe prezantuar as vetë dhe as nga të tjerët. Ajo dinte vetëm se ai kishte

ardhur atë të mërkurë, për të cilën bëhej fjalë, aty rreth orës 19.30, i shoqëruar nga Herta Sheumeli dhe nga shoqja e saj, Klaudia Shterni; kjo e fundit kishte pasur për kavalier një burrë të veshur si sheik; për këtë mashkullin e dytë ajo dinte vetëm se e thërrisnin Karl dhe se, më vonë, ai qe sjellë në një mënyrë mjaft të çuditshme. Për një pikëpjekje në shtëpinë e saj, të lënë qysh më parë midis atij Gëtenit dhe Katerinës, as që mund të bëhej fjalë, ajo nuk e kishte dëgjuar kurrë ndonjëherë emrin e Ludvig Gëtenit dhe, për jetën që bënte Katerina ishte e informuar deri në hollësitë e fundit. Por kur ata të hetuesisë ia përmendën deponimin e Katerinës në lidhje me "udhëtimet e saj të çuditshme me veturë", ajo u detyrua të pranonte se për këtë gjë nuk kishte pasur asnjë dijeni. Sakaq e thëna e saj se i dinte të gjitha hollësitë e jetës së Katerinës, pësoi një goditje mjaft të fortë. Kur e pyetën pastaj në dinte gjë për ato vizitat e meshkujve apo të një mashkulli të vetëm, ajo u zu disi ngushtë dhe tha se, meqë Katerina nuk paskësh dhënë asnjë shpjegim mbi këtë çështje, edhe ajo vetë refuzonte tani t'i përgjigjej kësaj pyetjeje. "E vetmja gjë që mund t'ju them", theksoi zonja Voltershajm, "është se në këtë mes kemi të bëjmë me një mesele mjaft vulgare, dhe kur them vulgare, nuk e kam fjalën për Katerinën, por pikërisht për atë mashkullin, atë zotërinë e vizitave!" Po ta autorizonte Katerina, kështu vazhdoi ajo, do t'ua thoshte të gjitha që dinte mbi këtë çështje, por ajo "e quante" si diçka krejt të pamundur që Katerina t' i kishte pasë ndërmarrë ato udhëtimet me veturë për ta takuar atë zotërinë. Po, ai zotëria në fjalë ekzistonte vërtet dhe, nëse ajo po ngurronte tani të rrëfente diçka më tepër rreth personit të tij, këtë po e bënte vetëm e vetëm që ai të mos dilte përpara gjithë botës si një figurë shumë qesharake. Sidoqoftë, për rolin e Katerinës në të dyja rastet - si në rastin e Gëtenit ashtu edhe të atij zotërisë së vizitave nuk duhej të lindte as më i vogli dyshim. Katerina kishte qenë gjithmonë një çupë punëtore dhe e rregullt, një çupë pak e turpshme ose më mirë të themi: e

trembur. Shpjegimi për këtë duhej kërkuar te fëmijëria e saj e rëndë në fshatin Gemelsbroih, ku e ëma punonte hera-herë edhe si pastruese e kishës së fshatit; në kishë të ëmën e kishin pasë qortuar disa herë për parregullsi, madje njëherë e patën zënë në sakresti duke pirë bashkë me dhjakun një shishe verë nga ajo e meshës. Kjo punë u fry e u bë "orgji" dhe skandal dhe, për pasojë, prifti e trajtonte shumë keq Katerinën në shkollë, në orën e mësimit të fesë. Po, ishte e vërtetë që zonja Blum, nëna e Katerinës, ishte një grua me cene dhe që hera-herës jipej edhe pas pijes; por këtu duheshin pasur parasysh disa rrethana: së pari, duhej përfytyruar gjendja e të shoqit, e babait të Katerinës - një njeri që ishte vazhdimisht i sëmurë që grindej për hiçgjë, sepse ishte kthyer nga lufta krejtësisht i shkatërruar; së dyti, duhej menduar vetë gjendja shpirtërore e nënës dhe, së treti, puna, e vëllait të Katerinës, që ishte një djalë i dalë nga binarët. Zonja Voltershajm u hodh pastaj te martesë e Katerinës, një martesë fund e krye e pafat. Ajo tha se edhe historinë e asaj martese e dinte fort mirë. Qysh në fillim ajo që shprehur kundër saj, sepse Bretlohu ishte - ajo u kërkonte ndjesë të pranishmëve për këto shprehje - një sahanlëpirës tipik, i cili nga njëra anë u servilosej si autoriteteve laike ashtu edhe atyre kishtarë, kurse nga ana tjetër kishte tabiatet e një pordhaci të pështirë. Martesën e shpejtuar të Katerinës ajo e kishte pasë konsideruar si një lloj arratisjeje nga ambienti i tmerrshëm familjar; dhe, siç u vërtetua më vonë, sapo shpëtoi nga ai ambient dhe nga martesë e papeshuar mirë, Katerina hyri në një rrugë jete që mund të quhej shembullore. Kualifikimi i saj profesional ishte pa dyshim i përsosur, dhe këtë - ajo Voltershajmi - ishte e gatshme ta vërtetonte jo vetëm me gojë, por, po të që nevoja, edhe me shkrim, meqë bënte pjesë vetë në komisionin e provimeve të Dhomës së zanatçinjve. Në kohët tona, me format e reja amvisjes private dhe publike që po përhapeshin gjithnjë e më shumë, një gruaje si Katerina Blumi i shtoheshin shanset për të treguar se ç'ishte e zonja të bënte për më tepër po të kiheshin

parasysh aftësitë e saj në lëmin e organizimit, të përllogaritjes dhe jo më pak në atë të estetikës. Porse tani, ashtu siç kishin ardhur punët, po të mos arrihej që GAZETA merrte mbrapsht shpifjet e saj që e kishin dëmtuar namin e mirë të Katerinës, atëherë kishte rrezik që asaj t'i ikte edhe qejfi për profesionin, siç i pati ikur gejfi për banesën e vet...

Por kur zonja Voltershajm arriti te kjo pikë e deponimeve, iu dha edhe asaj një leksion dhe iu tha se nuk ishte aspak punë e policisë, dhe as e prokurorisë që "të ndiqnin penalisht disa forma pa dyshim të dënueshme të gazetarisë". Liria e shtypit nuk duhej prekur me mendjelehtësi dhe, si ajo, dëshmitarja, ashtu edhe Katerina Blumi, mund të ishin të bindura se, po të vinte puna për të ngritur një padi private kundër burimeve të paligjshme informative, çështja do të trajtohej patjetër me drejtësi! Ishte prokurori i ri, dr.Korteni, ai që i tha këto fjalë pothuajse të zjarra në mbrojtje të lirisë së shtypit e të sekretit të informacionit dhe që theksoi pastaj shprehimisht, se ai që nuk binte në një shoqëri të keqe ose që nuk e kërkonte belanë vetë, s'kishte pse t'i jepte shkas as shtypit për njoftime vulgare. Nga të gjitha ato që u thanë këtu nga dëshmitarja - vazhdoi dr. Korteni duke iu drejtuar kryesisht zonjës Voltershajm, si për shembull, ardhja e papritur në shtëpinë e saj e Gëtenit dhe e atij personit të dyshimtë, të maskuar si sheik dhe që e quante veten Karl, mund të nxirrej pak a shumë përfundimi se e zonja e shtëpisë tregohej çuditërisht e papjekur në zgjedhjen e shoqërisë së saj. Për atë, Kortenin, kjo gjë s'ishte akoma krejt e qartë dhe ai shpresonte se gjat marrjes në pyetje të dy dëshmitareve të tjera, atyre dy damave të reja, do të hidhej dritë edhe mbi këtë çështje. Sidoqoftë ajo, zonja Voltershajm, duhej ta pranonte vërejtjen që nuk dinte t'i zgjidhte mirë mysafirët e vet...

Atëherë zonja Voltershajm u hodh e tha se nuk pranonte që një zotëri në një moshë shumë më të re nga mosha e saj t'i jepte kësioj mësimesh! Ajo theksoi se i pati ftuar ato dy zonjushat që të vinin me

shokët e tyre dhe se nuk i shkonte aspak ndër mend që shokëve, të cilët mysafiret e saj i sillnin me vete, t'u kërkonte edhe letërnjoftimin apo dëshminë e policisë që ndjekur ndonjëherë për faje penale!...

Sakaq, ajo u qortua përsëri nga të pranishmit, të cikt nënvizuan se në këtë mes nuk luante rol mosha, por luante një rol shumë të madh pozita e prokurorit, dr. Korten. Këtu po bëheshin hetime rreth një rasti serioz, rreth një rasti të rëndë kriminaliteti e dhune, në të cilin Ludvig Gëteni dihej se kishte gisht. Prandaj ajo duhej ta dinte mirë se ishte e drejta e përfaqësuesit të shtetit jepte ato mësimë dhe të kapej pas atyre hollësirave që atij i dukeshin më me vend!...

Pasi e pyetën për së dyti nëse Gëteni dhe "vizitori që i vinte në shtëpi" ishin i njëjti person, zonja Voltershajm u përgjigj se kjo ishte krejtësisht e pamundur. Por kur e pyetën pastaj në e njhte personalisht atë "vizitorin", në e kishte parë ose takuar ndonjëherë vetë, ajo u shtrëngua të thoshte "jo" dhe, meqë edhe në rastin e asaj hollësisë tjetër intime, por të rëndësishme, siç ishte ajo puna e udhëtimeve të Katerinës me veturë, ajo nuk kishte pasur asnjëfarë dijenie, dëshmitë e saj u cilësuan, si të pakënaqshme dhe, me "një ton disi të inatosur", i thanë se tani për tani ishte e lirë të largohej. Por, përpara se të dilte nga zyra, zonja Voltershajm, e cila s'e mori aspak mundimin ta fshihte zemërimin e vet u tha atyre të hetuesisë që ta shënonin në procesverbal se edhe ai Karli i veshur me rroba sheiku asaj i qe dukur po aq dyshimtë sa ç'ishte sipas tyre - edhe Gëteni! Ai tipi që quhej Karl kishte shkuar herë pas here e ishte mbyllur në WC dhe atje kishte folur vazhdimisht me vete; pastaj, papritur e pakujtuar, ishte zhdukur pa u përshëndetur me asnjëri!

Meqenëse dihej se ishte shitësja shtatëmbëdhjetë vjeçare, Herta Sheumel, ajo që e kishte pas sjellë Gëtenin në atë mbrëmjen familjare t.d darimit, i erdhi tani radha asaj për t'u marrë në pyetje. Dukej sheshit se asaj vajze të re i kishte hyrë frika; ajo tha se gjer tani s'kishte pasur të bënte kurrë me policinë, por pastaj e mori veten shpejt dhe dha një shpjegim relativisht bindës mbi njohjen e saj me Gëtenin.

"Unë", deponoi ajo, "banoj bashkë me shoqen time Klaudia Shternin në një apartament me një dhomë e kuzhinë. Klaudia punon në një fabrikë çokollatash. Të dyja jemi nga Oftersbroihu i Kuirit dhe të dyja biem kushërira të largëta si me zonjën Voltershajm, ashtu edhe me Katerina Blumin. Zonjën Voltershajm e thërrasim "teto" dhe Katerinën e konsiderojmë si kushërirën tonë. Atë mbrëmjen e së mërkurës, më 20 shkurt 1974, unë me Klaudian ndodheshim në hall të madh: ne i patëm premtuar teto Elsës se do t'i sillnim me vete dy shokët tanë në atë festën e vogël që do të organizonte ajo, mbasi përndryshe do të ndihej mungesë kavalierësh për vallëzim. Por ja që atë shokun tim, i cili tani po kryen shërbimin ushtarak në armën e xhenios, e caktuan pikërisht atë ditë roje dhe, megjithëse unë e këshillova që ta linte shërbimin e t'ia mbathte, nuk arrita dot t'ia mbushja mendjen, sepse atë marifet e kishte bërë edhe herë të tjera dhe prandaj u trembej masave disiplinore. Kurse shoku i Klaudias na ishte rumbullusur ligisht qysh pasdreken e asaj dite, kështuqë ne s'na mbeti gjë tjetër veçse ta shtrinin në dyshek e ta linim atje shuk, gjersa t'i dilte pija. Atëherë vendosëm të futeshim njëherë në "Kafe Polkt" dhe të peshkonim atje ndonjë djalosh për të qenë, mbasi s'kishte lezet të turpëroheshim me teto Elsën. Gjatë diteve të karnavaleve në "Kafe Polkt" kishte gjithmonë gjallëri të madhe. Njerëzia takohej atje përpara dhe pas ballove, përpara dhe pas shfaqjeve, dhe gjithnjë mund të gjeje aty plot të rinj. Atë të mërkurë pasdreke vonë, atmosfera në "Kafe Polkt" ishte mjaft e këndshme. Ai djaloshi - që vetëm tani po e marr vesh se u quaka Ludvig Gëten dhe se

qenka kriminel i kërkuar nga policia - më ftoi dy herë me radhë kërcyer dhe gjatë kërcimit të dytë e pyeta në kishte dëshirë të vinte me mua në një mbrëmje dëfrimi. Ai pranoi menjëherë, madje me një gëzim të dukshëm. Më shpjegoi se ndodhej vetëm kalimthi në qytetin tonë, se s'kishte ndonjë të njohur dhe se s'dinte ku ta kalonte mbrëmjen, prandaj e pranonte me kënaqësi propozimin tim. Në ato çaste, teksa unë, si të thuash, po merresha vesh me Gëtenin, Klaudia po kërcente pranë nesh me një burrë me veshje sheiku, i cili siç doli më vonë, e kishte emrin Karl. Ai duket e kishte dëgjuar muhabetin tim me Gëtenin, sepse aty për aty, me një zë të përvuajtur e me një grimasë prej shakaxhiu, e pyeti Klaudian në kishte edhe për të, gjynahqarin, ndonjë copëz vend të mbrëmjen e dëfrimit, për të cilën po bëhej fjalë. "Ja që edhe unë kam qëlluar njeri pa njeri dhe s'di ku ta vras kohën", kishte shtuar në fund. Me kaq ne ia arritëm pra qëllimit tonë dhe, pas pak, u nisëm me makinën e Ludvig Gëtenit për në shtëpinë e teto Elsës. Ishte një automobil sportiv i markës "Porshë", jo edhe aq i rehatshëm për katër vetë, por, fundja, ne s'kishim shumë rrugë për të bërë. Pyetjes, nëse Katerina Blumi e kishte pasë ditur që ne do të shkonim në "Kafe Polkt" për të kërkuar ndonjë partner, unë po i përgjigjem me "po". Të mërkurën paradreke i telefonova vetë Katerinës në shtëpinë e avokatit Blorna, ku ajo punon, dhe i thashë se unë me Klaudian do të ishim të shtrënguara të vinim të pashoqëruara, në qoftë se s'do të arrinim të gjenim njeri. Gjithashtu i tregova që kishim vendosur të kalonim njëherë andej nga "Kafe Polkti". Ajo m'u përgjigj në telefon se nuk e miratonte aspak atë që kishim ndërmend të bënim dhe se po tregoheshim si tepër naive dhe mendjelehta. Ja që Katerina ishte cazë e çuditshme në këso punësh... Aq më tepër u habita pastaj, kur pashë sesi Katerina na e rrëmbeu atë Gëtenin pothuajse me të filluar mbrëmja dhe kërceu vetëm me të, sikur të kishin qenë njohur jetë e mot".

30

Deponimi. i Herta Sheumelit u vërtetua pothuajse fjalë për fjalë nga shoqja e saj, Klaudia Shterni. Edhe kjo e fundit ishte habitur mjaft sesi Katerina, që njihej si një femër e turpshme, ishte miqësuar aq shpejt me Ludvig Gëtenin, madje mund të thuhej, e kishte trashur me të.

31

Tani duhej të merreshin në pyetje edhe tre pjesëmarrësit e fundit të asaj mbrëmjeje familjare: tregtari i tekstileve, Konrad Bajters, 56 vjeç, një mik zonjës Voltershajm, dhe çifti Hedvig dhe Georg Ploten, përkatësisht 36 dhe 42 vjeç, që të dy punonjës të administratës. Të gjithë këta dëshmitarë e përshkruan zhvillimin e mbrëmjes së dëfrimit në përputhje të plotë me njëri-tjetrin, duke filluar nga ardhja e Katerina Blumit dhe pastaj ardhja e Herta Sheumelit e shoqëruar prej Ludvig Gëtenit dhe e Klaudia Shternit e shoqëruar prej Karlit të veshur si sheik. Ç'ishte e vërteta - kështu depanuan ata - pati cijenë një mbrëmje e lezetshme familjare dhe të gjithë e kishin kaluar mirë; kishin kërcyer dhe bërë muhabet boll, dhe ai Karli u ishte dukur karagjoz i madh. Vetëm një gjë kishte pasë qenë disi e bezdisshme (natyrisht për të tjerët, por aspak për të dy të interesuarit): fakti që Ludvig Gëteni dhe Katerina Biumie të gjithë vëmendjen e tyre ia kushtuan njëri-tjetrit. Kjo i kishte dhënë mbrëmjes një karakter pak si ceremonial, gjë që nuk u shkonte aspak kremtimeve të karnavaleve. Edhe zonjës Hedvig Ploten i kishte bërë gjithashtu përshtypje që ai djalosh i quajtur Karl fliste me vete në WC. Këtë ajo e kishte vënë re kur, menjëherë pas largimit të Katerinës dhe Ludvigut nga mbrëmja, pati shkuar në kuzhinë për të marrë ca akull

nga frigoriferi. Ajo përsëriti fjalët e zonjës Voltershajm që ai Karli ishte zhdukur pak kohë më vonë pa u përshëndetur me asnjëri.

32

Katerina Blumi, të cilën e thirrën edhe një herë për ta marrë në pyetje, e pohoi bisedën që kishte bërë në telefon me Herta Sheumelin, por e mohoi edhe kësaj radhe që kishte pasë lënë qysh me parë një pikëpjekje me Gëtenin në shtëpinë e nunës së saj. Atëherë (jo kryekomisari Bajcmene, por ai më i riu nga të dy prokurorët, dr. Korteni) e këshilloi që të pranonte më në fund se punët ishin zhvilluar pak a shumë në këtë mënyrë: pasi e kishte bërë me Herta Sheumelin atë bisedën në telefon, Katerina i kishte telefonuar menjëherë Gëtenit në ndonjë vend që e dinte vetëm ajo dhe e kishte udhëzuar të shkonte në "Kafe Polkt", të ngatërrohej me marifet me Hertën dhe pastaj të vinte me të në shtëpinë e Voltershajmit, ku do të takoheshin bashkë si fare rastësisht dhe pa lënë asnjë dyshim tek të tjerët; njohja e Gëtenit me Hertën do të qe shumë e kollajtë, mbasi kjo e fundit ishte një biondinë ca e ngrefosur, që binte menjëherë në sy... Por Katerina Blumi, që kishte rënë ndërkohë në një gjendje krejt apatike, tundi vetëm kokën në shenjë mohimi, duke ndenjur ashtu e ngulur në karrige e duke shtrënguar të dy numrat e GAZETES në dorën e djathtë. Sakaq i thanë se ishte e lirë të shkonte, dhe ajo doli nga komisarati i policisë së bashku me zonjën Voltershajm dhe mikun e saj, Konrad Bajtersin.

33

Pasi u diskutuan edhe njëherë proçesverbalet e të gjithë personave, që u morën në pyetje dhe u shoshitën mirë e mirë se mos gjendej në to ndonjë boshllëk, dr. Korteni u hodh e pyeti nëse nuk duheshin bërë tani ca përpjekje serioze për ta gjetur atë sheikun që quhej Karl dhe për ta marrë vesh rolin e tij mjaft të dyshimtë në këtë çështje. Ç'është e vërteta, atij i vinte shumë çudi pse gjer tani nuk qe marrë asnjë masë nga ana e policisë për ta gjetur të ashtuquajturin Karl. Fundja, tani dihej me saktësi se ky Karli na kishte mbirë bashkë me Gëtenin në "Kafe Polkt" dhe kishte bërë çmos që të vinte edhe ai në atë mbrëmjen familjare; pra, roli i tij paraqitej shumë misterioz, për të mos thënë i dyshimtë.

Këtu dr. Korteni u detyrua ta ndërpriste ligjërimin e vet, sepse të gjithë të pranishmit shpërthyen në të qeshura; madje edhe punonjësja e policisë së krimeve, zonja Plecer, që zakonisht ishte mjaft e përmbytur, vuri buzën në gaz. Mbajtësja e protokollit, Ana Loksteri, ia plasi gazit në një mënyrë aq trashanike, sa që Bajcmeneja u detyrua t'i tërhiqte vërejtjen.

Dhe, meqë Korteni s'po kuptonte ende gjë prej gjëje, kolegu i tij Hah i dha së fundi sqarimet e duhura: Si nuk i paskësh rënë ai, Korteni, ende në të që kryekomisari Bajcmene e kishte lënë enkas pa përmendur atë punën e "sheikut Karl"? S'duhej shumë mundim për ta kuptuar se ai kishte qenë njëri prej "njerëzve tanë" dhe se bisedat që gjoja kishte bërë me vete në WC, s'ishin gjë tjetër veçse njoftimet që u dërgonte shokëve të vet nëpërmjet një minitransmetuesi, për të vazhduar këtej e tutje ndjekjen e Gëtenit e të Blumit.

Dhe Peter Hahu u dha fund sqarimeve të veta me këto fjalë:

"Dhe sigurisht, s' ka se si të mos e dish, i dashur koleg, që gjatë karnavaleve veshjet e sheikëve janë maskimi më i përshtatshëm, sepse sivjet, për ca arsye që dihen, sheikët pëlqehen më shumë se kaubojtë".

Kurse Bajcmeneja nga ana e tij, i plotësoi këto sqarime me shpjegimet e duhura: "Natyrisht që për ne ishte plotësisht e qartë se festat e karnavaleve do t'ia lehtësonin banditit punën e të fshehurit, kurse ne do të na e bënë mjaft të vështirë që t'i binim pas gjurmëve. Ne kishim plot tridhjetë gjashtë orë që po e ndiqnim hap pas hapi. Gëteni nuk ishte maskuar me asnjë lloj kostumi karnavalesh; ai e pati kaluar natën në një mikrobuz të markës "Folksvagen" dhe, në po atë shesh parkimi, vodhi më vonë një automobil sportiv "Porshë"; mëngjesin e hëngri në një kafe-bar dhe në WC-në e këtij lokali u rrua dhe u ndërrua. Ne nuk e humbëm nga sytë për asnjë minutë; nja një duzinë nga punonjësit tanë, të maskuar si sheikë, kauboj dhe spanjollë dhe të pajisur me minitransmetues, e ndiqnin këmba-këmbës me qëllim që të njoftonin menjëherë çdo kontakt të tij me persona të tjerë. Dhe personat, me të cilët Gëteni ishte takuar gjër në çastin kur hyri në "Kafe Polkt", dihetin që të gjithë:

- një banakier, tek i cili kishte pirë birrë;
- dy vajza, me të cilat kishte vallëzuar në një lokal të lagjes së vjetër të qytetit;
- një furnizues benzine në afërsi të tregut, tek kishte mbushur serbatorin e "Porshës" të vjedhur;
- një plak që shiste gazeta në një qoshk të rrugës "Matias";
- një cigareshitës;
- një nëpunës banke, tek i cili këmbëu shtatëqind dollarë amerikanë, që ka shumë të ngjarë të jenë para të grabitura në ndonjë bankë.

Të gjithë këta persona pa përjashtim u identifikuan si kontakte të rastit dhe të planifikuara dhe asnjëra prej bisedave që Gëteni këmbëu me secilin prej këtyre personave nuk na çon në përfundimin se mund të ketë qenë fjala për ndonjë kod të fshehtë. Megjithatë, mua nuk ma mbush dot mendjen asnjëri që edhe përse i përket Katerina Blumit

paskemi të bëjmë me një kontakt të rastit! Telefonata e saj me Herta Sheumelin, përpikëria me të cilën ia behu në shtëpinë e Elsa Voltershajmit, ajo përzemërsi dhe ajo ëmbëlsi e mallkuar që rrëfyon Gëteni me Biumin ndaj shoqi-shoqit qysh në çastet e para të vallëzimit dhe, së fundi, mënyra sesi u zhdukën pastaj bashkë që andej - të gjitha këto flasin aqik kundër rastësisë! Por, mbi të gjitha, kemi atë faktin tjetër që ai paskësh ikur gjoja nga apartamenti i saj pa u përshëndetur fare me të, kurse në të vërtetë ajo duhej t'i ketë treguar medoemos një dalje të fshehtë në atë godinë, një dalje, e cila do t'i ketë shpëtuar mbikëqyrjes sonë të rreptë. Atë godinë brenda bllokut të banesave ne s'e kemi lënë për asnjë çast pa kontroll; por natyrisht që s'ishim në gjendje ta mbikëqyrnim plotësisht rë gjithë atë sipërfaqe banimi prej një kilometri e gjysmë katror. Kështu që ajo patjetër duhej të ketë qenë në dijeni të një rrugëdaljeje që e ndihmoi Ludvig Gëtenin për t'u arratisur. Përveç kësaj, unë jam plotësisht i bindur se Katerina Blumi e ka strehuar vazhdimisht Gëtenin - dhe ndoshta u ka dhënë strehim edhe të tjerëve si ai. Po ashtu jam i sigurtë që ajo e di fort mirë se ku ndodhet ai tani. Ndërkohë ne i kemi kontrolluar një për një banesat e punëdhënësve të saj, kemi bërë gjithashtu kërkime në fshatin e saj të lindjes, i kemi bërë një kontroll të imtë shtëpisë së Voltershajmit gjatë kohës që ajo ndodhej këtu duke u marrë në pyetje. Përfundimi? Pra, mua më duket se e mira e të mirave është që ta lëmë Katerina Blumin të bredhë nga të dojë, gjersa të bëjë ndonjë gabim, dhe ka shumë të ngjarë që gjurmët për në strofkën e tanishme të Gëtenit të kalojnë nga ai vizitori misterioz që i vinte asaj në shtëpi; ndërsa gjurmët e asaj daljes së fshehtë brenda bllokut të banesave jam i sigurt se kalojnë nga zonja Blorna, meqenëse ndërkaq ne e kemi marrë vesh që asaj ia kishin ngjitur dikur nofkën "Gertruda e kuqe" dhe që, si arkitekthe, ishte marrë drejtpërdrejt me projektin e bllokut të banesave cilin ndodhet edhe apartamenti i Katerina Blumit".

34

Në këtë pikë të tregirnit tonë duhet ta njoftojmë lexuesin se retrospektivës së parë pothuajse i kemi dhënë fund, se kemi kaluar përsëri nga e premtja tek e shtuna. Ne do të bëjmë çmos që t'i shmangim pritrat dhe tensionet e panevojshme gjatë rrjedhës së ngjarjeve, megjithëse ndoshta s'do të jemi në gjendje t'i shmangim ato plotësisht.

Gjithashtu për lexuesin mund të jetë mjaft kuptimplotë të marrë vesh tani se Katerina Blumi, pas largimit nga hetuesia të premtën pasdreke, i qe lutur Elsa Voltershajmit dhe Konrad Bajtersit ta çonin në fillim me makinë deri në shtëpinë e saj dhe mundësisht, të vinin me të deri lart, në apartament. Ajo u tha se kishte shumë frikë, mbasi atë natën e së enjtes së kaluar, menjëherë pas telefonatës me Ludvig Gëtenin, i pati ndodhur diçka shumë e papëlqyer: sapo e kishte mbyllur telefonin, kishte tringëlluar përsëri zilja dhe ajo, "gjithë qejf" se mos po e merrte prapë Ludvigu, e kishte ngritur në çast receptorin; por në telefon nuk i doli Ludvigu - i doli një burrë tjetër, i cili "me një zë shumë-shumë të ulët" i kishte pësllipëritur në aparat plot llafe të ndyra; por më e keqja ishte që ai i poshtri e paraqiti veten si banor i godinës së saj dhe i tha se, meqë ajo na qenkësh aq në hall për përkëdhelje të ëmbla, nuk ishte aspak nevoja t'i kërkonte kontaktet aq larg, mbasi ai ishte i gatshëm dhe plotësisht në gjendje t'i ofronte të gjitha llojet e përkëdheljeve... Ja, pikërisht kjo telefonatë - vazhdoi Katerina - ishte edhe arsyeja që ajo erdhi atë natë te shtëpia e Elsës dhe fjeti aty. Ajo përgjithësisht ndiente shumë frikë kohët e fundit, por tani kishte frikë edhe nga telefoni! Dhe meqë Ludvigu e kishte numrin e saj, ndërsa Katerina s'e kishte atë të

tijin ajo mbante gjithmonë shpresë se mos ai do t'i telefononte përsëri - megjithëse kishte marrë tmerr nga telefoni...

Ne natyrisht s'kerni pse t'ia fshehim lexuesit që Katerina Blumin e prisnin edhe plot tmerre të tjera. Me të hyrë në godinën ku banonte, pati të bënte në fillim me rutinë e saj postare. Deri tani kutia postare kishte luajtur një rol me shumë pak rëndësi në jetën e saj; gjithmonë i kishte pasë hedhur një sy brenda "sepse ashtu ishte zakon", por jo sepse priste të gjente ndonjë gjë në të. Kurse atë të premte pasdreke e gjeti rutinë postare të mbushur deng, por jo për të mirën dhe as për kënaqësinë e saj... Megjithëse Voltershajmi dhe Bajtersi bënë çmos për t'ia marrë nga duart letrat dhe shtypshkrimet e bollshme që përmbante kutia, Katerina nuk ua vuri veshin, por u hodhi një sy të gjitha dërgesave - ndonja njëzet mesa duket me shpresë se mos ndodhej midis tyre ndonjë shenjë jete nga Ludvigu i saj i dashur; dhe, kur u zhgënjye në këtë drejtim, rrasë të gjitha në çantën e vet. Pastaj filloi tortura gjatë ngjitjes me ashensor: bashkë me të po ngjiteshin në atë kohë edhe dy banorë të tjerë të asaj godine. Njëri ishte (këtë jemi të shtrënguar ta themi, ndonëse tingëllon si e pabesueshme) një zotëri me veshje sheiku, i cili, me një siklet të dukshëm p'ër t'i qëndruar Katerinës sa më larg, shkoi e u struk në një qoshe të ashensorit; për fat ai zbriti qysh në katin e katërt. Kurse tjetri ishte (mund të duket si diçka e stisur, por ajo që është e vërtetë, është e vërtetë) një zonjë me veshje andaluzianeje, e cila, me fytyrën të mbuluar me një maskë, nuk kishte aspak ndërmend t'i largohej Katerinës, por përkundrazi i qëndroi mu p'ërballë dhe e zhbiroi me ca "sy të ftohtë bojëkafë", që rrëfenin një kureshtje të paturpshme; kjo banore vazhdoi të ngjitej edhe pas katit të tetë, ku banonte Katerina.

Tani kujdes, se ka edhe më keq: sapo u fut në apartamentin e saj, Katerina ndjeu nevojën të kapej pas Voltershajrnit dhe Bajtersit, sepse nuk e mbanin këmbët; dhe që të tre s'kishin bërë as dy hapa kur

dëgjuan zilen e telefonit. Por këtë radhë zonja Voltershajm u tregua më e shpejtë nga Katerina: ajo u sul me vrap dhe ngriti receptorin; të dy të tjerët vunë re sesi i ndërroi fytyra, sesi i mori një shprehje të llahtaritur dhe sesi i ra një çehre e zbehtë; më në fund dëgjuan sesi kërcëlliti dhëmbët dhe murmuroi në mikrofon: "Derr i ndyrë! Qelbanik i pacipë"!

Sado e nxehur që ishte, zonja Voltershajm pati aq mend sa të mos e vinte receptorin në vend, por e la pranë aparatit.

Më kot u përpoqën pastaj ajo dhe Bajtersi që t'ia rrëmbenin Katerinës nga duart postën që i kishte ardhur; ajo e mbante të shtrënguar fort tokun e letrave e të shtypshkrimeve si dhe të dy numrat e GAZETËS, të cilët i nxori gjithashtu nga çanta, duke ngulur këmbë që t'i hapte. S'kishte zot që t'ia mbushte mendjen. Dhe ajo i lexoi të gjitha një e për një!

Jo të tëra letrat ishin anonime. Njëra nga letrat që s'ishin anonime - ajo me zarfin më të trashë - vinte nga një firmë, cië e quante veten *"Ndërmarrja e Shpërndarjes së Sendeve Intime"* dhe që i ofronte marrëses gjithëfarëlloj artikujsh seksi. Duke marrë parasysh gjendjen shpirtërore të Katerinës, kjo letër ishte një goditje mjaft e rëndë, për më tepër meqë dikush kishte shtuar me shkrim dore në fund: "Duhet ta dish se këto janë përkëdheljet me të vërtetë të ëmbla"!

Që t'i biem shkurt ose, që t'i përmbahemi statistikës: të tetëmbëdhjetë dërgesat e tjera postare ishin:

- shtatë kartolina anonime të shkruara me dorë që përmbanin propozime seksuale dhe në të cilat qe përdorur e njëjta sharje: "Dosë komunistësh!"

- katër kartolina të tjera anonime, që përmbanin sharje politike pa propozime seksuale;

- pesë zarfa të mbushur me shkrime të prera nga GAZETA, të cilët pjesërisht kishin disa shënime me bojë të kuqe anash, si p.sh.: "Atë që nuk e arritën dot ustallart, nuk mund ta arrijë as çirakja"!

- dy letra që përmbanin këshillime fetare dhe thirrje, si: "O dele e gjorë, e humbur, duhet të mësosh përsëri të lutesh"! Dhe: "Bjer në gjunjë dhe rrëfihu, se Perëndia ende s'ka hequr dorë prej teje"!

Dhe, teksa Katerina ishte thelluar në leximin e gjithë asaj poste që i kishte ardhur, Elsa Voltershajmit sesi i shkuan sytë te një pusullë e futur nën derë, të cilën, për fat, arriti ta fshihte në kohën e duhur. Në atë pusullë ishte shënuar: "Pse nuk pranon ta përdorësh katalogun tim të përkëdheljeve të ëmbla? Mos vallë u dashka të të detyroj me zor që të bëhesh e lumtur?! - Fqinji yt, të cilin e përbuze aq ligisht. Po të paralajmëroj"! Autori i këtyre rreshtave kishte përdorur shkrim shtypi, dhe Elsa Voltershajmit iu duk si shkrim universitari, për të mos thënë si shkrim mjeku.

35

Ishte vërtet për t'u çuditur që as zonja Voltershajm dhe as Konrad Bajtersi nuk u çuditën aspak kur vunë re sakaq sesi Katerina u drejtua për nga bufeja e vogël, që ndodhej në dhomën e ndenjes, sesi nxori që andej një shishe me sherribrand, një shishe me uiski, një shishe me verë të kuqe dhe një shishe të filluar me shurup qershiash dhe, pa shfaqur asnjë shenjë të dukshme shqetësimi, nisi t'i përplaste njëra pas tjetrës pas mureve të pastra të dhomës, ku ato u thyen e u derdhën.

Po atë gjë bëri ajo edhe në kuzhinën e saj të vogël, ku u soll në të njëjtën mënyrë me ca shishka me salcë domatesh, me mustardë e me uthull. Mos vallë duhet të shtojmë se u fut edhe në banjë dhe ua veshi pllakave majolike përmbajtjen e ca tubetave dhe kutiave me pastë dhëmbësh, me krem e me pudër - pa harruar pastaj dhe një shishe kolonje që përfundoi në njërën faqe muri të dhomës së gjumit?

Dhe gjatë këtyre veprimeve ajo u tregua aq sistematike dhe pa pikën e emocionit, aq e bindur dhe bindëse, saqë Elsa Voltershajmit dhe Konrad Bajtersit nuk u shkoi fare në mendje që të ndërhyjnë për ta penguar.

36

Ka pasur natyrisht shumë teori, me anë të të cilave u bënë përpjekje për të gjetur me saktësi kohën se kur i kishte shkrepur Katerinës për herë të parë ideja që të kryente vrasjen apo se kur e kishte hartuar planin e vrasjes dhe kishte vendosur që ta zbatonte atë plan.

Disa mendonin se për këtë pati mjaftuar artikulli i parë që botoi GAZETA të enjten; disa të tjerë e quanin të premtën si ditën vendimtare, sepse edhe atë ditë GAZETA vazhdoi të mos e linte rehat Katerinën dhe e mërziu aq shumë, saqë ia nxiu jetën (të paktën nga ana subjektive) si në marrëdhëniet me fqinjët ashtu edhe përsa i përket banimit në apartamentin e saj, pas të cilit kishte qenë aq e dhënë, por kishte edhe nga ata që ua hidhnin fajin telefonave dhe letrave anonime, apo (këtu na duhet të bëjmë përsëri një kapërcim të vogël) GAZETES së të shtunës dhe, sidomos, atyre gjërave që u botuan në GAZETEN E SE DIELES.

Sidoqoftë, ne jemi të mendimit se të gjitha këto pandehma janë boshe: fakt është që ajo e planifikoi dhe e kreu vrasjen - dhe pikë! Gjithashtu diçka është në se e sigurt: pezmatirni në shpirtin e Katerinës erdh e u shtua vazhdimisht - të thënat e bashkëshortit të saj të dikurshëm e lënduan dhe e revoltuan tejmas dhe, ato që u shkruan pastaj në GAZETËN E SË DIELËS, edhe në mos paçin qenë vendimtare për kryerjen e aktit, mund të themi me bindje se nuk mund të ketë ushtruar kurrësi një efekt qetësues.

37

Përpara se të mund ta quajmë retrospektivën si krejtësisht të përfunduar dhe të hidhemi prsëri tek e shtuna, na mbetet vetëm të tregojmë se ç'ndodhi ende në shtëpinë e zonjës Voltershajm të premtën mbrëma dhe natën e së premtes duke u gdhirë e shtuna. Në përgjithësi mund të themi se ajo mbrëmje kaloi çuditërisht e qetë. Megjithatë duhet theksuar se disa përpjekje të Konrad Bajtersit për t'ia hequr mendjen Katerinës nga telashet e saj dështuan (ai vuri madje edhe muzikë vallëzimi latinoamerikane dhe deshi ta merrte Katerinën për të kërcyer); dështoi edhe përpjekja për ta larguar Katerinën nga GAZETA dhe nga letrat anonime, prej të cilave ajo vazhdonte të mos ndahej; ajo që dështoi gjithashtu ishte edhe përpjekja tjetër e Elsa Voltershajmit dhe e Konrad Bajtersit për mbushur mendjen Katerinës se, fundja, të gjitha këto nuk kishin edhe aq shume rëndësi dhe se gjithçka do të kalonte. A nuk pati kaluar ajo edhe gjëra shumë më të këqija mjerimin në fëmijëri, martesën me atë Bretlohun katran, alkoolizimin e së ërnës, e cila kishte patjetër pjesën e saj të fajit për rrugën e shtrembër që mori Kurti? A nuk ndodhej Gëteni tani për tani në siguri të plotë dhe a nuk i besonte ajo seriozisht premtimit të tij që do të vinte një ditë prej ditësh për ta marrë? A nuk vazhdonin ende festat e karnavaleve dhe a nuk ishte diçka e bukur që njeriu të kishte edhe mundësi të argëtohej? A nuk kishte në botë edhe njerëz aq të mirë e simpatikë si Blornat apo Hipercët dhe, po ta marrësh hollë-hollë, a nuk ishte edhe ai "kaposhi mendjemadh" (akoma ekzistonte druajtja për ta quajtur me emër atë mashkullin e vizitave) një figurë që më tepër të bënte të qeshje sesa të mërzhiteshe?...

Këtu Katerina ua preu fjalën dhe i kundërshtoi duke ua përmendur atë "unazën idiote dhe atë zarfin gjithë salltanete", që i

kishin hapur aq telashe me ata të policisë, duke bërë që të gjitha dyshimet të binin mbi Ludvigun. Ku mund ta dinte ajo që ai kaposhi do të harxhohej aq shumë vetëm e vetëm për të përkëdhelur sedrën e vet të sëmure?! Jo, asaj nuk i vinte aspak për të qeshur nga sjellja e tij. Aspak!

Kur Elsa me Konradin e kaluan pastaj muhabetin te gjërat praktike dhe e pyetën Katerinën nëse mendonte ta ndërronte shtëpinë dhe nëse e kishte vendosur se ku ajo u bëri bisht këtyre pyetjeve dhe u përgjigj se e vetmja gjë praktike, që kishte në plan të bënte tani për tani, ishte qepja e një kostumi karnavalesh; prandaj iu lut Elsës që t'i huante një çarçaf të madh, sepse - duke parë që gjithandej kishte plasur "moda e shekëve" - i qe mbushur mendja edhe asaj të maskohej si beduine dhe t'i binte njëherë vërdallë qytetit të shtunën dhe të dielën...

Përsëri Elsa dhe Konradi nisën ta merrnin me të mirë Katerinën dhe u përpoqën të arsyetonin: në fund të fundit, ç'e keqe e kishte gjetur? Po të shikohej çështja me gjakftohtësi, nuk e kishte gjetur pothuajse asgjë, ose më mirë të themi i kishin ndodhur plot gjëra të mira! A nuk e gjeti ajo më së fundi "atë që kishte ëndërruar gjithmonë? Epo mirë - fundja s'ishte ndonjë kiamet i madh që e thirren në polici dhe e morën në pyetje! Rëndësi kishte që Ludvigu nuk i qe dukur aspak si... gjahtar zemrash"! Vërtet që GAZETA shkroi pastaj ato fëlliqsirat e saj të zakonshme dhe ca qelbësira bënë telefonata anonime, kurse ca të tjerë dërguan letra anonime - por jeta prapëseprapë vazhdon dhe bota rrotullohet! Dhe Ludvigu, siç e dinte vetëm ajo dhe askush tjetër, a nuk ishte strehuar më së miri, madje me të gjitha komoditetet e duhura?... Mirë, tani do t'i qepim Katerinës sonë një kostum karnavalesh, do t'i sajojmë një veshje të bardhë beduineje që do t'i shkojë shumë dhe, ashtu e lezetshme siç ishte, le t'i binte njëherë "vërdallë qytetit"...

Por ja që vjen një çast kur edhe bisedat shterojnë, sepse natyra kërkon të drejtën e vet. Katerina nis e dremit, e zë gjumi, përmendet, dremit sërish. Të dy të tjerët i propozojnë të pijnë nga një gotë. Pse

jo?... Tabloja që paraqet ajo dhomë disa çaste më vonë është krejtësisht e paqtë: një grua e re, të cilën e ka zënë gjumi me kokë të përkulur mbi një punëdore, ndërsa një grua më e vjetër dhe një burrë edhe më i vjetër lëvizin me kujdes rreth saj që të mos e zgjojnë, që "natyra të gjejë të drejtën e vet". Dhe natyra e ka gjetur aq mirë të drejtën e vet, sa që Katerina nuk u zgjua dot as nga telefoni që ra aty nga ora dy e gjysmë e mëngjesit. Po pse vallë zonjës Voltershajm, që zakonisht është aq e qetë, fillojnë e i dridhen duart tek e ngre receptorin? Mos pret ca fjalë të ëmbla si ato që i dëgjuan veshët përpara disa orësh? Natyrisht që ajo orë s'është aspak e përshtatshme për telefonata, megjithatë ajo e ngre receptorin, të cilin Bajtersi ia rrëmben menjëherë nga dora dhe, sapo thotë "urdhëroni?", dëgjon sesi mbyllet telefoni. Dhe përsëri bie zilha - dhe përsëri e njëjta iojë! Natyrisht që ka ca lloj njerëzish që kanë qejf të madh të të çmendin, sidomos pasi e kanë marrë vesh nga GAZETA sesi quhesh dhe se ku banon dhe prandaj është më mirë ta lësh telefonin hapur...

Të dy dashamirët e Katerinës patën vendosur midis tyre edhe një gjë tjetër: që asaj të mos i binte në dorë numri i ri i GAZETËS së të shtunës. Por, në të aguar, Katerina përfitoi nga një sy gjumë që po bënte Elsa si edhe nga mungesa e Konradit, i cili në atë kohë po rruhej në banjë; ajo u vodh nga shtëpia dhe doli në rrugë, vrapoi deri te qoshku më i afërt i gazetave dhe e bleu numrin e porsadalë të së shtunës!...

Në këtë pikë të tregimit tonë, le ta quajmë retrospektivën si të përfunduar, sepse këto janë pikërisht rastet kur Blornat, burrë e grua, të zhubrosur, të rraskapitur nga udhëtimi i gjatë dhe të mërëzitur sa s'bëhet, zbriten nga treni i natës dhe blenë në stacion po atë numër të GAZETËS që e lexuan më vonë me nge në shtëpinë e tyre.

Blornave ky mëngjes i së shtunës u ndolli mërzi të madhe, mërzi jo vetëm për shkak të natës pa gjumë që kaluan në vagonin e fjetjes, jo vetëm për shkak të asaj që lexuan në GAZETË, jo vetëm për shkak të telegrameve të ashpra që morën nga të dy miqtë e tyre me influencë, Shtrojblederi dhe Lydingu, me të cilët kishin edhe marrëdhënie pune, por mërzi edhe për shkak të Peter Hahut, me të cilin sapo kishin telefonuar. Ai nuk u soll aspak i përzemërt në telefon, u tha se marrja në pyetje e Katerinës kishte përfunduar, se nuk e dinte me saktësi në do të hapej ndonjë proces kundër saj dhe se ajo patjetër kishte nevojë tani për ndihmë, por akoma jo për ndihmë juridike... Epo, ndoshta s'bënë mirë që e shqetësuan Hahun aq herët në mëngjes, se fundja s'duhej harruar që karnavalet vazhdonin ende dhe që edhe prokurorët kishin të drejtën e pushimeve! Sidoqoftë, Blorna me Hahun ishin shokë qysh prej njëzet e katër vjetësh, bashkë kishin shkuar në shkollë, bashkë kishin studiuar dhe bashkë kishin bërë plot gjëra të tjera - prandaj, kur tjetri të fliste në telefon qejfprishur, s'duhej të të ngelej menjëherë hatri, për më tepër kur ishte edhe vetë tepër i mërzitur. Por megjithatë... megjithatë ç'ishte ajo kërkesë që bëri Hahu mu në mes të bashkëbisedimit telefonik?! Ai fundja ishte prokuror dhe ç'e shtynte t'i thoshte shokut të tij, Blornës:

"Të lutem, të tjerat i bisedojmë më mirë me gojë jo me telefon... Mund të të them vetëm se ajo është rënduar dhe se ka disa gjëra që janë ende mjaft të paqarta... Por më tepër s'të them dot. Ndoshta mund të flasim pasdreke më hollësisht bashkë... Ku?... Diku në qytet, jo në shtëpi... Takohemi te hyrja e muzeut në ora katër e gjysmë... Mos i telefono Katerinës në shtëpi, mos i telefono zonjës Voltershajm dhe as çiftit Hiperc!..."

Mërzia e Blornave sa vinte e shtohej: u dukej çudi se si ishte e mundur që brenda një kohe aq të shkurtër zunë ta ndienin aq fort mungesën e dorës së kujdesshme të Katerinës, mungesën e rregullit të

saj. Habiteshin sesi vetëra brenda një gjysmë ore pas kthimit të tyre shtpia u dukej rrëmuje, kur në të vërtetë s'kishin bërë gjë tjetër veçse kishin zjerë ca kafë, kishin përgatitur një mëngjes të thjeshtë dhe kishin lënë ato pak plaçka në korridor!...

S'vonoi shumë dhe dr. Blorna zbuloi tek e shoqja shenja të theksuara nervoziteti, dhe fajin për këtë e kishte vetë, sepse e pati pyetur disa herë me radhë, ku e shikonte vallë ajo lidhjen midis çështjes së Katerinës dhe telegrameve të Alois Shtrojblederit apo Lydingut dhe pse i pati thënë dje që do t'u dilnin telashe me këta të dy të fundit? Mirëpo Gertrudës sikur s'ia kishte qejfi t'i përgjigjej drejtpërdrejt, por e ngacmonte në atë mënyrën e saj pak naive e pak ironike, që zakonisht atij i pëlqente, por që atë mëngjes s'ia kishte ngenë, duke ia përmendur të dy numrat e GAZETES dhe duke e pyetur në s'i kishte rënë në sy një shprehje e veçantë në ato shkrime. Dhe, kur ai iu lut që t'i binte shkurt e t'ia thoshte se për cilën shprehje ishte fjala, ajo iu përgjigj duke qeshur se nuk donte t'ia tregonte, sepse kishte dëshirë ta vinte në provë mendjemprehtësinë e tij. Atëherë atij s'i mbeti gjë tjetër veçse t'i lexonte e t'i stërlexonte disa herë me radhë ato ndyrësira të mallkuara, që - siç shprehej e shoqja - e ndiqnin njeriun këmba-këmbës deri në fund të botës". Pra, ai i stërlexoi ato pjesë, por në një mënyrë të papërqendruar, sepse vazhdimisht i hipte inati për falsifikimet që i kishte bërë GAZETA shprehjeve të tij dhe për nofkën "Getruda e kuqe"; më së fundi Blorna kapitulloi dhe iu përgjërua së shoqes që të vinte dorën në zemër dhe ta ndihmonte, sepse po dukej sheshit që mendjemprehtësinë e tij e kishte marrë lumi... Dhe Getruda u tregua e mëshirshme dhe i tha:

"Si s'të paskan rënë në sy fjalët vizita meshkujsh?! Pikërisht me këto fjalë të GAZETËS unë i lidh telegramet që të dërguan të dy miqtë e tu kur ndodheshim për pushime! Ja tek po ta them copë se askush nga ata fqinjët e Katerinës, nga ata spiunët vullnetarë, nuk e ka pasë fjalën për Gëtenin, por e ka pasë për ndonjë zotëri të rëndë e në gjendje, që

është parë të hynte tek ajo! Dhe tani po shndërrohem në fallxhore e po të them se jo me vonë se pas një ore do të na vijë edhe ne "një mashkull për vizitë", ta kam fjalën: një zotëri i rëndë dhe në gjendje! Dhe, përveç kësaj, po të hedh edhe një fall tjetër: Ne do të kemi telashe, do të kemi konflikte dhe, ndoshta, ka për t'i ardhur fundi edhe një miqësie të vjetër. Andralla do të kesh edhe me mua, me Gertrudën tënde të kuqe, dhe shumë andralla do t'i hapen edhe Katerinës, e cila zotëron dy virtyte, që sot hasen shumë rrallë: besnikërinë dhe krenarinë! Ajo s'ka për ta pranuar kurrë, kurrën e kurrës, që i ka treguar atij djaloshit një rrugë arratisjeje - një rrugë, për të cilën kishim pasë biseduar gjerë e gjatë bashkë unë dhe ajo... Mos u shqetëso, i dashur, mos u shqetëso! Këtë gjë s'ka për ta marrë vesh asnjëri. Por, ç'është e vërteta fajin e kam unë që ai Gëteni mundi të zhdukej nga banesa e saj pa u pikasur. Ty sigurisht nuk të kujtohet më që unë kisha pasë varur dikur në dhomën time të gjumit një plan të të gjitha instalimeve të ngrohjes, ajrosjes, kanalizimeve dhe kablllove elektrike që kishin të bënin me projektin e bllokut të banesave, ku ia siguruam apartamentin edhe Katerinës. E pra, në atë plan galeritë e instalimeve të ngrohjes ishin vizatuar me të kuqe, ato të ajrosjes me blu, instalimet e kablllove me jeshile dhe kanalizimet me të verdhë. Katerina, duke qenë edhe vetë një femër tepër e rregullt dhe planifikuese, pothuajse gjeniale në këtë drejtim, ishte mahnitur aq fort nga ai plan i varur ne mur, saqë ngulej shpesh përpara tij, e sodiste me kureshtje dhe më kërkonte herëpashere që t'ia shpjegoja këtë apo atë kuptim, dhe këtë apo atë lidhje në atë *pikturën abstrakte*, siç e quante ajo. Kurse unë për pak sa s'i bëra e s'i dhurova një kopje të tij! Sot them shqyr që nuk e bëra atë gjë! Pa përfytyro njëherë sikur t'ia kishin gjetur kopjen e planit në shtëpi! Atëherë ata zotërinjtë policisë do ta kishin plotësisht të bazuar teorinë e tyre të komplotit e të vendstrehimit, të lidhjeve midis Gertrudës se kuqe dhe banditëve, midis Katerinës dhe meshkujve që i paskëshin ardhur për vizitë! S'do mend që një plan i tillë

do të ishte ideal për të gjithë llojet e hajdutëve, por edhe për ata që tradhtojnë gratë e tyre: askush s'do t'i shihte duke hyrë e duke dalë. Unë vetë ia pata shpjeguar Katerinës se ç'lartësi kishte secila nga galeritë, se ku mund të ecje me trupin drejt e ku me trupin të kërrusur apo këmbadoras, kur vinte puna për të rregulluar ndonjë krisje tubacionesh apo ndonjë prishje kabllosh. Vetëm nëpërmjet kësaj rruge, pra, mund t'i ketë shpëtuar policisë nga duart ai xhentëlmeni i ri, përkëdheljet e ëmbla të të cilit Katerinës i lejohet tani që t'i shohë vetëm në ëndërr. Dhe, në pastë qenë ai vërtet një grabitës bankash, atëherë do ta ketë thithur menjëherë të gjithë sistemin e nëndheshëm. Sot këto lloje blloqesh moderne të banesave kërkojnë metoda të reja mbikëqyrjeje nga ana e policisë. S'do të bëje keq sikur të gjeje rastin e t'u thoshe nja dy llafe atyre të policisë e të prokurorisë, t'ua shpjegoje sesi duhet të punojnë këtej e tutje. Me sa di unë, ata mjaftohen me ruajtjen e hyrjeve kryesore dhe të ashensorit, por ja që këto godina kanë edhe një ashensor tjetër për qëllime shërbimi, i cili të çon drejt e në bodrumet dhe mjafton të zvarrisesh nja njëqind metra, të ngresh diku një kapak metalik kanal dhe të avullohesh... Tani që t'i tregova të gjitha këto, duhet të më besosh se mikut tonë, Alois Shtrojblederit, nuk i mbetet të bëjë gjë tjetër veçse të shkojë e të falet në kishë; njoftimet sensacionale të GAZETES në lidhje me këtë apo atë çështje nuk do t'i bëjnë aspak mirë; mirë atij mund t'i bëjë vetëm ndonjë manipulim i drejtpërdrejtë i hetimeve dhe i njoftirneve të shtypit mbi përfundimet e këtyre hetimeve. Dhe, po ashtu s'çua ka friken sensacioneve të GAZETES, ai ia ka frikën edhe surratit të thartuar e të pezmatuar të njëfarë Maud Shtrojblederit, e cila është gruaja e tij e ligjshme dhe e cila i ka bërë edhe katër fëmijë rresht... Nuk arrij ta kuptoj se qysh nuk e paske vënë re se sa i rinuar dhe gazmor, se sa i lumturuar kërcente ai ato pak herë me Katerinën dhe sesi bënte çmos që ta përcillte pastaj në shrëpi! Dhe më vonë, kur ajo arriti të blinte veturën e vet, a s'të kujtohet fytyra e tij e zhgënjyer si prej çunaku

që e ka zënë qymyri për herë të parë? Ajo që i nevojitej atij, ajo që ia dëshironte zemra, ishte pikërisht një vajzë e tillë si Katerina, aq e mirë dhe e rrallë, jo mendjelehtë e, megjithatë, e aftë për të bërë clashuri, siç shpreheni ju burrat, serioze e, megjithatë, e re dhe e bukur, me një hir, vlerën e të cilit nuk e dinte as ajo vetë... Por, pa më thuaj tani të vërtetën: po atë zemrën tënde prej burri a nuk ta ka lumturuar një çikëz..."?

Po, kjo ishte më se e vërtetë: ajo ia kishte lumturuar edhe zemrën e tij prej burri; ai e pranoi: gjithashtu e pranoi se ndiente për të diçka më tepër sesa një simpati të thjeshtë, dhe ajo, Gertruda, e dinte fort mirë që çdo njeriu, e jo vetëm burrave, i hipte nganjëherë ashtu si kot të përqaftonte dikë apo të kërkonte edhe më shumë... Porse në rastin e Katerinës... jo, kurrësi ai s'clo t'i kishte lejuar vetes dallgë të tilla... Kurr s'do ta kishte ulur veten gjer në shkallën e një "vizitori mashkull". Dhe ajo që do ta kishte penguar ta bënte atë hap, ose, të paktën, atë provë, nuk do të ishte respekti apo merakuri për at, Gertrudën, por respekti për Katerinën... madje më shumë sesa respekti... Do të ishte, si të thuash, njëfarë nderimi i dhembshur ndaj pafajësisë, ndaj çiltërsisë së saj... Ishte pikërisht ai karakteri i saj prej një vajze të drejtë e të ndershme ai që ishte pesëmbëdhjetë vjet më i madh nga ajo dhe që kishte hequr mjaft në jetë për t'i arritur ato që kishte arritur, dinte ta gjykonte këtë gjë pra, ishte pikërisht ai karakteri i saj që e pati ndihmuar të mos ligështohet e ta rregullonte mirë e bukur jetën e saj të prishur... Prandaj edhe ai ndiente aq nderim të thellë për atë vajzë dhe, në rast se pandehma e saj, e Gertrudës, që vizitori misterioz pati qenë pikërisht Aloisi, do të vërtetohej, atëherë ai vetë, Hubert Blorna, do t'ia fuste një grusht turinjve mikut të tij, Alois Shtrojblederi!... Por Katerina duhej ndihmuar, duhej përkrahur medoemos, sepse, ajo, ashtu e ndjeshme, tmerrësisht e ndjeshme siç ishte, nuk mund t'ua dilte dot vetë gjithë atyre kurtheve, hetimeve, shpifjeve dhe fyerjeve... Dhe, meqë këtë punë

ai s'duhej ta kishte lënë për sot, do të dilte tani për ta kërkuar Katerinën...

Por këtu Gertruda ia ndërpreu të shoqit atë rrëfim aq të hollësishëm e kuptimplotë dhe, me tonin e saj të thatë, konstatoi:

"Po shoh se ai mashkulli i vizitave sapo e ndaloj makinën përpara shtëpisë sonë".

39

Duhet t'i tregojmë lexuesit që në fillim se Blorna nuk ia futi me grusht turinjve Shtrojbledërit, i cili i erdhi vërtet në shtëpi. E kemi thënë edhe një herë tjetër që dëshira jonë është të rrjedhë sa më pak gjak që të jetë e mundur; gjithashtu, edhe në mos paçim mundësi t'i shmangim plotësisht, do të mundohemi t'i kufizojmë në minimum përshkrimet e dhunës trupore. Megjithatë s'mund të themi aspak se në shtëpinë e Blornave u davarit mërzia. Përkundrazi, atmosfera u bë edhe më e mërzitshme, sepse Gertruda, duke vazhduar të përziante sheqerin në filxhanin e saj të kafesë, e përshëndeti mikun e vjetër me këto fjalë:

"Ç'kemi, mashkull i vizitave!"

"Ma merr mendja, ndërhyri dr. Blorna pak si i druajtur, se Gertruda i ka rënë përsëri pikës..."

"Ashtu është vërtet", tha Shtrojbledëri, "por do të thosha se asaj i mungon nganjëherë takti!"

Nuk kemi përse t'ia fshehim lexuesit që acarimet midis zonjës Blorna dhe Alois Shtrojbledërit ishin pasojë e një hesapi të vjetër: dikur ai ishte përpjekur të flirtonte me të, që të mos themi t'ia prishte mendjen; kurse ajo, në atë mënyrën e saj të thatë, ia kishte thënë copë se atë e gënjente mendja gjithmonë që asnjë femër s'mund t'i bënte dot ballë, por asaj, ama, nuk ia mbushte syrin fare!... Prandaj kuptohet

vetvetiu që Blorna u shpejtua ta tërhiqte Shtrojblederin në dhomën e vet të punës dhe iu lut së shoqes që t'i linte vetëm dhe, ndërkohë, të bënte çmos për ta marrë vesh se ku mund të ndodhej Katerina.

40

Si ka mundësi që, ashtu papritmas, të të zvjerdhet dhoma jote e puns, të të duket sikur kudo ka rrëmujë dhe papastërti, megjithëse nuk shikon asgjëkundi një thërrime pluhuri dhe gjithçka ndodhet në vendin e vet? Ç'është ajo, që papritur e pa kujtuar, t'i bëka kaq të neveritshëm kolltukët prej lëkure të kuqe, në të cilët je shtritur kushedi sa herë rehat-rehat, ke kryer kushedi sa punë me leverdi, ke bërë muhabete të këndshme dhe ke dëgjuar muzikë të bukur? Madje edhe raftet e librave s'ta mbushkan syrin, dhe ai kuadri origjinal i varur aty në mur, që ka firmën e vetë piktorit, të jepka përshtypjen e një vepre të falsifikuar! Tavlla prej kristali, çakmaku, shishja e uiskit - pse t'i cimbiskan nervat këto sende aq pa zarar, ndonëse të kushtueshme? Ç'të jetë vallë ajo që këtë paradreke të mërzitshme (e cila erdhi pas një nate edhe më të rnrzitshrne) ta bëka kaq të padurueshme dhe tensionin midis dy miqve të vjetër - kaq të fortë, sa që të duket sikur po i dallon me sy shkëndijat tek shkrepëtinjë e kërcejnë sa nga njëri tek tjetri?

"Që ta dish ti", ia nisi Alois Shtrojblederi, unë erdha vetëm të të them se nuk kam nevojë për ndihmën tënde në lidhje me këtë çështje. Me sa duket, ti edhe këtë radhë do t'i kesh humbur nervat atje në aeroport, në mes të mjegullës. Por, nja një orë pasi ju të dy i humbët nervat ose durimin, mjegulla u shpërnda dhe ju do të kishit pasur mundësi fare mirë të mbërrinit këtu rreth orës 18.30. Madje po ta kishit pasur mendjen në vend, mund ta kishit marrë aeroportin në telefon që kur ndodheshit ende në Mynih, dhe ata do t'ju kishin lajmëruar se nuk

ekzistonte më asnjë pengesë për ngritjen e avionëve. Por tani s'e vlen barra qiranë të harxhojmë fjalë kot. Megjithatë - që të jem krejt i sinqertë ndaj teje - ashtu siç rrodhën ngjarjet, edhe sikur të mos kishte pasur mjegull fare dhe avioni të ishte nisur në orën e caktuar, ti prapëseprapë do të kishe mbërritur këtu, siç i thonë fjalës, pas të vjelës, sepse pjesa vendimtare e marrjes në pyetje do të qe përfunduar ndërkohë dhe, ç'është kryesorja, asgjë s'do të mund të pengohej më"!

"Po atëherë ku e ke hallin? Ti e di fort mirë që unë nuk kam ç'ti bëj GAZETËS", - iu përgjigj Blorna.

"GAZETA nuk përbën ndonjë rrezik", ia priti Shtrojblederi, atë punë e rregullon Lydingu. Por ja që, përveç GAZETËS sonë të famshme, kemi shqyrr edhe gazeta të tjera dhe mua mund të më hyjë në punë çdo lloj njoftimi sensacional mbi personin tim, por në asnjë mënyrë s'më bëjnë mirë njoftime të tilla që më lidhin me një bandit. Një histori romantike për punë grash mund të më hapë shumë-shumë telashe në jetën time private, por jo publike; në këtë rast s'do të më bënte dëm as edhe fotografia e një femre aq të lezetshme si Katerina Blumi... Sidoqoftë po të them, sa për dijeni, se atë teorinë e vizitave të meshkujve, domethënë e vizitave të mia, ata të policisë s'do ta përmendin më, gjithashtu as unaza dhe as zarfi s'do të më hapin andralla... E po, është e vërtetë, që i kam dhuruar një unazë mjaft të kushtueshme, të cilën ia gjetën në shtëpi, dhe i kam shkruar ca letra, të cilat, përveç një zarfi, nuk ia kanë gjetur... Telashe do të më nxjerrë vetëm Tëtgesi, i cili na i shkruaka me pseudonim për revista të ilustruara ato gjëra që nuk ia lejojnë t'i botojë në GAZETË. Këtij Tëtgesit Katerina na i paska premtuar se do t'i japë një intervistë. Këtë e mora vesh nga Lydingu disa minuta përpara se të vija këtu. Lydingu s'ka asnjë kundërshtim që Tëtgesi t'ia marrë atë intervistë Katerinës, sepse GAZETEN ne e kemi në dorë; por halli është se s'kemi ç'tu bëjmë fare aktiviteteve të tjera gazetareske të këtij Tëtgesit, i cili, siç të thashë,

shkruan me pseudonim sa herë që t'i dojë qejfi. Ti, me sa duket, s'paske haber fare se ç'bëhet, ë?"

"Jo, s'kam", tha Blorna.

"Një gjendje mjaft e habitshme për një avokat që, fundja, më ka klientin e vet!... Kjo, i dashuri im, vjen kur njeriu e humbet kohën duke u tundur e shkundur nëpër trena, në vend që të lidhet me stacionet meteorologjike, të cilët mund ta sqaronin fort mirë që megjulla do të shpërndahej së shpejti... Pra, me sa po kuptoj, ti nuk qenke lidhur akoma me Katerinën?!"

"Jo. Po ti?"

"As unë. Të paktën, jo drejtpërdrejtë. Di vetëm që përpara një ore ajo i telefonoi GAZETËS dhe i premtoi Tëtgesit që nesër pasdreke do t' i jepte një intervistë dhe që ai e kishte pranuar... Porse tani dua të të tregoj edhe për një hall tjetër që më ka zënë..." Është një hall i madh që po më torturon vërtet..." (Këtu fytyra e Shtrojblederit mori një shprehje pothuajse të mallëngjyer dhe zëri i tingëlloi mjaft i merakosur)... Ti ke të drejtë të më shash sa të duash, sepse unë vërtet e kam shkelur mirëbesimin tuaj... Por, fundja, ne jetojmë në një vend të lirë, ku lejohet të bësh dashuri të lirë... Pra, duhet të më besosh se unë do të bëja çmos për ta ndihmuar atë grua, madje do të rrezikoja edhe namim tim... Por halli është se atë askush nuk e ndihmon dot më, kurse mua mund të më ndihmojnë, mbasi ende nuk është... Ajo... ajo nuk do që ta ndihmojë njeri..."

"Po as kundër GAZETËS, kundër atyre derrave, nuk qenke në gjendje ta ndihmosh?"

"O perëndi, mos e merr aq tragjike atë punën e GAZETËS! S'ka fort rëndësi nëse ajo ju paska vënë një çikëz në mengene tani për tani. Ne s'do të rrimë tani e të ziremi për gazetarinë e bulevardit dhe për lirinë e shtypit!... Që t'i biem shkurt, unë do të kisha shumë dëshirë që të ishe i pranishëm edhe ti, kur ajo t'ia japë intervistën atij gazetarit, të

ndodheshe edhe ti aty, si avokati *im dhe i saj*. Më duhet të të them se ajo pika rënë delikate nuk është përmendur gjer tani as gjatë hetimeve dhe as nga shtypi... Dhe kjo pikë delikate konsiston në faktin që unë, këtu e gjashtë muaj më parë, ia pata dhënë Katerinës me zor çelësin e vilës verore që kemi në Kolforstenhajm. Ky çelës nuk është gjetur as gjatë bastisjes së apartamentit të saj dhe as kur e kanë kontrolluar në trup; por e keqja është se ajo e ka atë çelës ose të paktën e ka pasur, në mos e ka hedhur tutje... Ishte thjesht një sentimentalizm nga ana ime, quaje si të kesh qejf, por unë doja që ajo të kishte një çelës të asaj vile, sepse mbaja gjithmonë shpresë se ndoshta mbushej mendja të më vizitonte ndonjëherë... Besomë, pra, se do të kisha shumë dëshirë ta ndihmoja, t'i dilja për zot... se do të shkoja madje edhe tek ata të policisë e t'ua pohoja: Ja, unë jam ai mashkulli i vizitave!... Por unë e di fort mirë dhe jam i sigurt se mua ajo do të më bënte hasha, kurse atë Ludvigun e vet kurrën e kurrës!"

Fytyra e Shtrojblederit rrëfente diçka krejt të re e të habitshme, që Blornës i zgjoi pothuajse një ndjenjë mëshire, kurse kureshtje po se po. Kishte diçka si të përvuajtur në atë fytyrë, apo ndoshta ishte thjesht xhelozi...?

"Unazë...? Letra...? Dhe tani na doli edhe ajo puna e çelësit..."

"Ta marrë djalli, ta marrë, ende s'po më kupton, Hubert!? Këto janë gjëra që s'mund t'ia them as Lydingut dhe as Hahut dhe atyre të policisë... Jam i bindur se çelësin ajo ia ka dhënë Ludvig Gëtenit dhe se ai bandill ka nja dy ditë që na rri fshehur në vilën Kam frikë, më kupton? Kam frikë edhe për Katerinën, edhe për atë çunakun kokëkrisur. Dua që ai të zhduket që andej përpara se ta zbulojnë. Por, nga ana tjetër, dua edhe që ta kapin, në mënyrë që e gjithë kjo mesele të marrë fund... më kupton tani? Ç'më këshillon të bëj..."

"Po sikur të telefonoje...? Në Kolforstenhajm, ta kam fjalën".

"Dhe ti kujton se ai, po të jetë aty, do ta zërë telefonin me dorë"?

"Atëherë duhet t'i telefonosh policisë. Rrugë tjetër s'ka. Këtë duhet ta bësh që, të paktën, t'i dalësh përpara ndonjë fatkeqësie tjetër. Fundja, mund t'i telefonosh policisë në mënyrë anonime. Sikur të ekzistojë edhe më e vogla mundësi që ai Gëteni të ndodhet në vilën tënde, ti duhet ta njoftosh policinë menjëherë. Ndryshe do ta njoftoj unë".

"Që të më marrin gazetën, mua dhe vilën time, ë? Që të më dalë emri me shkronja të mëdha, bashkë me emrin e atij banditit, Kurse unë kisha menduar diçka tjetër: sikur të shkoje ti gjer në Kolforstenhajm dhe të interesoheshe pak sesi janë punët andej nga vila ime, si avokati im që je...

" Si të shkuakam unë pikërisht tani, të shtunën karnavaleve kur GAZETA e di fort mirë që i ndërpreva pushimet menjëherë?... Mos do ti që t'ua mbush mendjen reporterëve të saj që unë - *avokati i dëgjuar industrial, me vilë luksoze e pishinë dhe i martuar me Gertruden e kuqe* - i paskam ndërprerë pushimet e mia vetëm e vetëm për t'u interesuar sesi venë punët andej nga vila jote verore? Për të parë në të punon akoma frigoriferi, ë? Në është graduar mirë termostati i ngrohjes me vaj, në s'të kanë thyer ndonjë xham, në e ke bufenë plot dhe në s'të janë mykur çarçafët?... Vërtet të duket kaq e mençur kjo ideja jote, kur është më se e sigurt që zotërinjtë reporterë të GAZETËS i mbikëqyrin të gjitha lëvizjet e mia?!... Hë, pra, si të duket ideja jote, pa përmendur pastaj të keqen tjetër që ai Ludvig simpatiku me siguri duhet të dijë të shtjerë shumë mirë me revolver?!..."

"Nuk e di në ke gjetur kohën e përshtatshme për ato ironitë dhe shakatë e tua. Unë po të lutem, si avokat dhe mik që të kam, të më bësh një shërbim, i cili madje është më tepër i një natyre shtetërore sesa personale - kurse ti më mollois për çarçafë! Qysh dje policia s'po lë të dalë as sekretin më të vogël, dhe ne s'kemi marrë dot më asnjë lloj informate që andej. Gjithçka që dimë, e dimë nga GAZETA ku

Lydingu, për fat, ka ca miq. Prokuroria dhe policia s'po telefonojnë më as në Ministrinë e Brëndshme, ku Lydingu ka gjithashtu ca miq të fortë. Tani është fjala për jetë a vdekje, Hubert!"

Në këtë çast, pa trokitur fare, u fut në dhomë Gertruda me një transistor në dorë dhe tha qetë-qetë:

"Për vdekje nuk bëhet fjalë, por vetëm për jetë. Ata e kapën djaloshin. Ai paska bërë budallallëk dhe ka shtënë kundër tyre, por edhe ata i janë kundërpërgjigjur dhe e kanë plagosur, sidoqoftë jo rëndë. E kanë kapur në kopshtin e vilës tënde në Kolforstenhajm, i dashur Alois, diku midis pishinës dhe pjergullës. Në lajmet radios u përmend një vilë luksoze gjysmëmilionëshe e një ortaku të zotit Lyding... Sidoqoftë paskërka akoma kavalierë në këtë botë: deklarata e parë që bëri Ludvigu ynë i dashur ishte që Katerina s'kishte të bënte fare me këtë çështje; lidhja e tij me të ka pasë qenë thjesht një punë dashurie: ajo s'dinte asgjë për të ashtuquajturat veprime të tij të dëmshme, për të cilat e akuzojnë, por që ai vazhdon të mos i pranojë... Me sa duken punët, Alois, do të të duhet të vesh ca xhama të rinj në atë vilën tënde se, me sa kuptova, qenka bërë nami me kobure. Emri yt s'është përmendur ende, por unë do të të këshilloja ta merrje njëherë në telefon Maudin, e cila me siguri, është mjaft e shqetësuar në këto çaste dhe ka nevojë për pak ngushëllim... Hë, se harrova të të them që, në të njëjtën kohë kanë kapur në ca vende të tjera edhe tre bashkëpunëtorët e presupozuar të Ludvig Gëtenit. E gjithë kjo gjueti konsiderohet si një sukses triumfal i njëfarë kryekomisari Bajcmene... Dhe tani, i dashur Alois, luaj vendit dhe, për variacion, shko e bëji një vizitë mashkulli asaj gruas tënde të urtë që ke në shtëpi!"

Mund të merret me mend se, pas këtyre fjalëve, në dhomën e punës së dr. Blornës, sa s'u kalua në kacafytje, gjë që s'do të kishte pikën e lezetit, po të kihet parasysh ambienti dhe paisja e asaj dhome. Thuhet - *thuhet* - se Shtrojblederi u përpoq vërtet t'i hidhej në grykë

Gertrudës, por qe penguar nga i shoqi i saj, i cili i tërhoqi vërejtjen dhe i përmendi edukatën që të ndalonte të vije dorë mbi një damë. Thuhet – *thuhet* - gjithashtu se Shtrojblederi i qe përgjigjur se nuk ishte edhe aq i sigurt nëse përcaktimi "damë" i shkonte një gruaje të tillë që e kishte gjuhën brisk, dhe se ekzistonin ca fjalë, të cilat në disa rrethana të caktuara - e sidomos kur ishte puna për ngjarje tragjike nuk duheshin hedhur me thumba... dhe se, po e dëgjoi edhe njëherë tjetër atë fjalë ogurzezë, atëherë... atëherë... do t'i prishnin punët bashkë njëherë e mirë!...

Shtrojblederi s'e kishte kapërcyer ende pragun e shtëpisë së tyre dhe Blorna sapo matej t'i thoshte Gertrudës që sikur e kishte tepruar ca qëparë, kur ajo ia zuri fjalën në grykë dhe ia plasi:

"Arrita të lidhem më së fundi me Katerinën. Ajo ndodhet tani në Hohzakel pranë Kuirit, sepse aty i paska vdekur e ëma mbrëmë natën".

41

Përpara se t'i futemi veprimeve përfundimtare, jemi të detyruar që në këtë pjesë të tregimit tonë të bëjmë, si të thuash, një ndërhyrje teknike: në këtë histori ndodhin shumë ngjarje, më tepër nga ç'duhet. Është një histori shumë e ngjeshur e me plot të papritura, që nganjëherë janë edhe të shëmtuara e që mezi përballohen. Ndoshta kësaj tregimi ynë edhe dëmtohet - por kësaj s'kemi ç'ti bëjmë...

Natyrisht që është diçka mjaft e trishtuar dhe shqetësuese kur një ekonomate dhe amvisë në profesion të lirë shkon e ia fut me plumb një gazetari, dhe një rast i tillë patjetër që duhet të sqarohet nga organet kompetente ose, të paktën, të shpjegohet pse ka ndodhur... Po si t'ia bëjmë hallit me ca avokatër të zotë e të dëgjuar që, për hatër të amvisës së tyre, shtrëngohen të ndërpresin pushimet aq të dëshiruara? Apo me ca industrialistë (që janë edhe profesorë dhe funksionarë të ndonjë partie), të cilët, të trullorur nga një sentimentalizëm tepër i vonshëm, përpiqen t'ia lënë në dorë me zor amvisës në fjalë çelësin e vilës së tyre verore (dhe, bashkë me çelësin, edhe veten e tyre), por pa sukses siç e kemi marrë vesh ndërkohë? Apo me ca kryekomisarë policie, që u kërkojnë vazhdimisht eprorëve të tyre leje për të toçitur linjat telefonike e për të përgjuar bisedat e botës, leje, e cila edhe u jepet menjëherë?... Me një fjalë, si t'ia bëjmë hallit me të tillë njerëz e me të tilla gjëra që nuk sinkronizohen dot dhe na futen vazhdimisht në fillim të rrjedhës së veprimeve, sepse janë si të thuash, imunë?!

Pastaj, kemi edhe ca probleme të tjera që na shkaktojnë kokëçarje, sepse, duam apo s'duam, duhet të merremi me to. Ja, le të përmendim, për shembull, atë punën e përgjimit të telefonave: natyrisht që toçitja e linjave telefonike u shërben hetimeve, por rezultatet e një përgjimi të tillë nuk u lejoka të përdoren, madje as të përmenden në

seancat gjyqësore, meqë këtë përgjim nuk e ndërmerrkan organet e hetuesisë, por ca organe të tjera!! Dhe kështu ne jemi të shtrënguar të hidhemi degë më degë, sepse nga kjo që sapo përmendëm, na lind pyetja: ç'pëson vallë gjendja shpirtërore e njerëzve që janë caktuar të merren me përgjimin e bisedave telefonike? Ç'mendon vallë një nëpunës i ndershëm, që kryen vetëm detyrën e tij (ndaj së cilës ndoshta ndien neveri, por s'ka se ç'bën, sepse me të nxjerr bukën e gojës), ç'mendon pra ky nëpunës, kur është i detyruar të dëgjojë në telefon sesi ai fqinji i Katerina Blumit i propozon kësaj gruaje të re përkëdheljet e tij të ëmbla? Indinjohe apo eksitohet? Apo i provon të dyja këto ndjenja? I vjen keq apo bëhet qejfi, kur një femër, të cilën të tjerët e quajnë murgeshë", plagoset gjer në thelb të shpirtit nga të tilla propozime që i bëhen në telefon nga një zë i ngjirur gjithë dihatje e turfullime?...

Vërtet që në tregimin tonë ndodhin shumë gjëra në skenë, por ja që ende më shumë gjëra ndodhkan në prapaskenë!

Ç'mendon vallë një përgjues i tillë telefonash, një njeri pa të keq, c: cluhet ta fitojë bukën e vet me djersë; kur njëfarë Lydingu, për shembull, të cilin e kemi përmendur me raste në tregimin tonë, merr në telefon kryeredaktorin e GAZETËS dhe i thotë pak a shumë kështu: Hiqe *Sh*-në fare dhe fute *B*-në. Është afërmendsh që telefoni i këtij Lydingut nuk përgjohet ngaqë ky person duhet mbikqyrur, por sepse ekziston rreziku që mund ta marrë në telefon ndonjë nga ata që t'i shtrydhnin paratë me zor me gjithfarëlloj kërcënimesh, apo ndonjë nga ata, gangsterët politikë. E nga mund ta dijë, pra, një përgjues i thjeshtë telefonash se *Sh*-ja na qenka Shtrojblederi dhe *B*-ja Blorna, dhe se në GAZETËN E SË DIELËS nuk paska për t'u përmendur më *Sh*-ja, por vetëm *B*-ja?!... Nga mund ta dijë ky përgjues i shkretë telefonash edhe atë të vërtetën tjetër që ky Blorna na qenkësh një avokat i zoti, i cili e paskësh nxjerrë kushedi sa herë nga balta atë Lydingun si brenda, ashtu edhe jashtë shtetit?!... Pikërisht këto gjëra kishim parasysh kur folëm në

fillim të tregimit tonë për ca burime që "nuk vijnë dot të gjithë njëherësh".

Por ka edhe më! Ja, zonjës Lyding i teket, për shembull, të ngarkojë kuzhinieren evet që t'i telefonojë sekretares së të shoqit për të marrë vesh, ç'ëmbëlsirë do t'i pëlqente Lydingut të hante pas drekës: palaçinka me kanellë? Apo luleshtrydhe me akullore dhe me kajmak, ose vetëm me akullore, ose vetëm me kajmak? Dhe sekretarja, e cila nuk do që ta bezdisë shefin e vet, por që i njeh shijet e tij fort mirë dhe ndoshta ia ka qejfi t'i hapë kokëçarje e ta ngatërrojë me të shoqen, përgjigjet kuzhinieres me një zë gjithë spec e piper, se është krejt e sigurt që zotit Lyding i ka shkuar mendja atë ditë për një kremkaramel me arra. Kurse kuzhinierja, e cila gjithashtu i njeh shijet e Lydingut, e kundërshton sekretaren duke i thënë se ishte hera e parë që po i clgjonin veshët diçka të rillë dhe se mos ajo, zonjusha sekretare, po e ngatërronte shijen e vet me atë të zotit Lyding; madje ajo do të bënte mirë sikur ta lidhte drejtpërdrejt me zotin Lyding, që të mund ta pyeste vetë për dëshirat e tij. Sakaq sekretarja së cilës i rastis shpeshherë të niset me shërbim me shefin në ndonjë konferencë apo gjetkë dhe të hajë bashkë me të ndër hotele të klasit të parë ose në ndonjë bujtinë të vetmuar - nis e ngul këmbë përsëri se ai sa herë që udhëtonin *bashkë*, hante gjithmonë kremkaramel me arra... Dhe kuzhinierja e kundërshton sërish dhe i nxjerr si argument se atë ditë zoti Lyding nuk do të udhëtonte me zonjushën sekretare, por do të hante në shtëpi, në gjirin e familjes, dhe se kishte shumë mundësi që shijet e tij të vareshin nga shoqëria në të cilën ndodhej etj. etj... Dhe i gjithë ky muhabet, i zgjatur tërkuzë në telefon, regjistrohet në magnetofon me shpenzimet e popullit që paguan taksal... Pastaj ai njeriu që e ka për taksirat të merret me këtë regjistrim, rri e vret mendjen se mos është përdorur në këtë mes ndonjë lloj shifrazhi anarkistësh, se mos ato palaçinkat duan të thonë granata dore dhe ato luleshtrydhet me akullore duan të thonë bomba? Por ka edhe

shumë mundësi që ai të thotë me vete: "Ama, ç'halle paskan këta njerëz!" Ose. "Ah sikur t'i kisha edhe unë hallet e tyre!" Sepse... kushedi - atij mund t'i ketë ikur e bija nga shtëpia, apo i biri mund të ketë filluar të jepet pas drogës, apo mund kenë ngritur përsëri qiranë e banesës!... Dhe më e bukura është që I gjithë ky stërmundim - domethënë regjistrim në magnetofon i telefonave në adresë të zotit Lyding na qenka i nevojshëm vetëm e vetëm, sepse dikur dikush na e paskësh kërcënuar Lydingun se do ta hidhte në hava me një bombë!... Dhe kështu ndodh që një nëpunësi të thjeshtë e kokulur i jepet më së fundi rasti të marrë vesh se ç'na qenkan palaçinkat me kanellë dhe se u hakan si ërnëlsirë pas drekës, kurse atij të shkretit do t'i kishte mjaftuar qoftë edhe një palaçinkë e vetme në vend të drekës...

Lexuesi ynë e kupton pra vetë se nganjëherë ne nuk marrim vesh pothuajse asgjë për ato që ndodhin në prapaskenë. Po sikur të na e ndizte dikush magnetofonin që të kishim mundësi t'i dëgjonim shiritat me regjistrimet e telefonave të përgjuara! Që të merrnim vesh më së fundi, për shembull, se sa intime janë - në qoftë se janë - marrëdhëniet e zonjës Elsa Voltershajm dhe të zotit Konrad Bajters. Ç'kuptim ka, për shembull, fjala mik në këto rrethana? A i thërret ajo *shpirt*, *xhan*, apo vetëm *Konrad* ose Koni? Ç'fjalë të ëmbla shkëmbejnë - në qoftë se shkëmbejnë ata të dy kur bisedojnë bashkë në telefon? Mos kushedi ai i këndon ndonjë këngë apo serenatë, apo arie në mikrofön, mbasi dihet që paska një zë të bukur baritoni? Apo mos - ruajna zot! - ata nuk na shkëmbejnë fare biseda të ëmbla, por vetëm llafe nga ato më të ndyrat?... Meqë ne jetokemi në një vend të lirë dhe na lejohet të flasim lirisht dhe hapur me njëri-tjetrin edhe në telefon - s'mund të parashikohet kurrë se ç'mund t'i dëgjojnë veshët një personi, pavarësisht se i çfarë gjinie është, që bën "vetëm detyrën e vet", kur përgjon muhabetet në telefon apo i nxjerr ato muhabetet nga magnetofoni!!! A e kanë të qartë instancat eprore se ç'heqin punonjësit e tyre psikikisht në

këso rastesh? Kush e mban përgjegjësinë për pasojat? A është siguruar ndihma e shpejtë psikiatrike? Ç'thotë për këtë problem Sindikata e shërbimeve publike, e transportit dhe e telekomunikacionit? Na u tregoka kujdes i madh për industrialistët, anarkistët, drejtorët e bankave dhe grabitësit e bankave, po kush do të kujdeset për trupat e ushtrisë sonë nacional-magne-tofonike?! Po kisha pse hesht? S'paska asgjë për të thënë Konferenca episkopale e Fuldës apo Kryesia e katolikëve gjermanë? Po papa pse nuk e hap gojën? Askush nuk dashka ta kuptojë rëndësinë e kësaj çështjeje, askush nuk dashka t'ia dijë se ç'turlilloj gjërash janë të detyruar të dëgjojnë veshët e njerëzve të pafajshëm, duke filluar nga kremkarameli e gjer te pornografia më e ndyrë?... Pale, dëgjojmë pastaj sesi bëhet thirrje rinisë që të zgjedhë nëpunësllekun për profesion! Po në dorë të kujt do të përfundojë kjo rini? Në dorën e atyre që merren me përgjimin e telefonave!... Ja tek u gjend më së fundi një fushë, ku kisha dhe sindikatat mund të bashkëpunonin. Të paktën mund të hartonin një program kualifikimi për përgjuesit, dhe lënda të quhej "Përdorimet e magnetofonit dhe njohuri mbi historinë". S'do të kushtonte shumë.

42

Na vjen keq që u zgjatëm, ca në kapitullin pararendës, prandaj le të kthehemi shpejt e shpejt në plan të parë e le të vazhdojmë punën tonë të lodhshme e të pashmangshme të kanalizimeve.

Përsëri jemi të shtrënguar ta nisim me një shpjegim. Patëm premtuar që në tregimin tonë s'do të rridhte më gjak, prandaj po e theksojmë se, me vdekjen e zonjës Blum, e nënës së Katerinës, nuk e kemi shkelur aspak këtë premtim. Vdekja e saj nuk kishte të bënte me gjakderdhje, megjithëse nuk mund të thuhet se ishte rast krejt normal.

Ç'është e vërteta, vdekja e zonjës Blum u shkaktua si pasojë e njëfarë dhune, por e një dhune pa paramendim. Sidoqoftë këtë duhet ta nënvizojmë medoemos - njeriu që shkaktoi vdekjen e saj nuk kishte pasur qëllime vrasjeje, madje as plagosjeje. Këtu e kemi fjalën pikërisht për atë gazetarin e quajtur Tëtges, i cili, më vonë, gjeti vetë një fund të dhunshëm, madje të paramenduar!

Ky Tëtgesi na ishte interesuar qysh të enjten në Gemelsbroih për adresën e zonjës Blum dhe, natyrisht, edhe e kishte gjetur; por përpyekjet e tij për t'u futur tek ajo në spital i shkuan kot. Si portieri, ashtu edhe kryeinfermierja e pavijonit, motra Edelgard, dhe kryemjeku i spitalit dr. Hajnen, e sqaruan Tëtgesin se zonja Blum, pas një operacioni të rëndë, por të suksesshëm të kancerit, kishte nevojë për qetësi të plotë, madje edhe shërimi i saj varej shumë nga kjo qetësi; ajo s'duhej të fliste me asnjëri, s'duhej ta prishte gjakun dhe, kuptohej vetvetiu, që në rrethana të tilla as që mund të bëhej fjalë për një intervistë! Këmbënguljes së Tëtgesit që zonja Blum, duke u nisur nga lidhjet e vajzës së saj me Ludvig Gëtenin, ishte bërë gjithashtu "një grua e ditës", kryemjeku i spitalit iu përgjigj me këmbënguljen e vet që edhe "gratë e ditës" ishin për të në radhë të parë paciente!

Por gjatë këtyre bisedave Tëtgesi na paskësh vënë re që në spital po lyenin ca bojaxhinj... Dhe më vonë, ai na qenkësh mburrur përpara kolegëve të vet se, duke përdorur "marifetin më të thjeshtë në botë, marifetin e ustallarëve" domethënë, duke psonisur diku një përparëse, një teneqe boje dhe një furçë, kishte mundur të futej të premten paradreke në dhomën e zonjës Blum, sepse, "burime më të mira se nënat, qofshin këto edhe të sëmura, s'kishe ku të gjeje". Sakaq ai e paskësh ballafaquar zonjën Blum me faktet, por nuk ishte i sigurt në i kuptoi ajo të gjitha ato që i rrëfeu, mbasi, me sa dukej, emrin e Ludvig Gëtenit zonja Blum s'e kishte pasë dëgjuar asnjëherë. Paskëtaj ajo i pati thënë: "Përse duhej të ndodhte kështu?.. Përse duhej të përfundonte

kështu?... Kurse ai këto fjalë i pati kthyer kokëposhtë në GAZETË: *"Kjo ishte e pashmangshme, kështu do të përfundonte"*. Këtë përdredhje të vockël të shprehjes së zonjës Blum, Tëtgesi e kishte argumentuar kështu: "Unë, si gazetar, e kam për detyrë dhe jam mësuar që t'i ndihmoj njerëzit e thjeshtë të popullit për t'u shprehur sa më qartë".

43

Më vonë hetimet nuk arritën dot ta nxirrnin plotësisht në dritë nëse Tëtgesi kishte mundur vërtet të futej në spital te zonja Blum, apo nëse kishte gënjyer dhe e kishte shpikur atë intervistën e shkurtër me nënën e Katerinës, vetëm e vetëm për t'i dhënë një ngjyrë autenticiteti reportazhit të vet në GAZETË, për të vërtetuar dinakërinë dhe zotësinë e vet prej gazetari dhe njëkohësisht, për të shitur ca mend. Dr. Hajneni, kryeinfermierja Edelgard, një infermiere spanjolle që quhej Huelva dhe një pastruese portugeze që quhej Puelka - të gjithë këta e quajtën krejt të pamundur që "ai maskara të kishte pasur vërtet paturpësinë për të bërë një gjë të tillë".

Por, sidoqoftë, nuk mund të pretendohet me siguri të plotë se në vdekjen e nënës së Katerinës rolin vendimtar e luajti ajo vizita e Tëtgesit, vizitë, që ky ndoshta e kishte sajuar, por edhe pohuar. Kështu na lind edhe pyetja se mos personeli i spitalit s'ka treguar të vërtetën, gjë që nuk duhet të ndodhë kurrësi... Puna është se ne duhet të tregohemi të drejtë e të paanshëm, dhe prandaj nuk bën që të nxitohemi në gjykimet tona... Një gjë dihet me siguri, sepse është vërtetuar plotësisht, dhe kjo gjë është se dr. Hajneni u habit së tepërmi nga vdekja e papritur e pacientes së vet, Maria Blumit, dhe se ai nuk ishte në gjendje "as t'i faktonte, por as t'i përjashtonte influencimet e paparashikuara".... Gjithashtu ne nuk duam në asnjë mënyrë që të vëmë

këtu përpara përgjegjesisë ndonjë bojaxhi të pafajshëm. Nderi i ustallarëve gjermanë nuk duhet të njolloset! As kryeinfermieres Edelgard dhe as punonjësve emigrantë, Huelva dhe Puelka, nuk mund t'u kërkoje që të vërtetonin se të gjithë bojaxhinjtë, që ishin katër vetë, të dërguar nga "Firma Merkens" e Kuirit, ishin vërtet bojaxhinj! Dhe, meqë ata të katër bojarisnin në katër vende të ndryshine të godinës së spitalit, askush s'ka sesi ta dijë nëse ndonjë njeri i jashtëm, i pajisur me përparëse, teneqe boje dhe furçë, nuk qenka futur kontrabandë në spital.

Tani të marrim e t'i rendisim njëherë ato gjëra që dihen me siguri:

Tëtgesi kishte pretenduar (s'mund të themi pohuar, mbasi vizita e tij në spital nuk u faktua plotësisht) se ishte futur te Maria Blumi dhe e kishte intervistuar; dhe për këtë pretendim të Tëtgesit Katerina ishte në dijeni.

Zoti Merkens kishte deklaruar nga ana e tij se të katër bojaxhinjtë nuk kanë qenë vazhdimisht e në të njëjtën kohë në punë, kështu që, po të kishte pasur ndërmend ndokush të futej në spital i maskuar si bojaxhi, do t'ia kishte dalë mbanë kollaj fare.

Dr. Hajneni kishte thënë më vonë se do ta hidhte në gjyq GAZETEN për shkak të atij citatit të nënës së Katerinës, se do të bënte skandal, sepse futja e gazetarit të saj në spital, në qoftë se ishte futur vërtet - ishte një gjë e përbindshme! Por kërcënimi i tij u vu po aq në jetë, sa ç'u vu edhe kërcënimi i Blornës, i cili "do t'ia fuste Shtrojbledërit një grusht turinjve" .

Aty nga dreka e asaj të shtune, më 23 shkurt 1974, në "Kafe Klog", në Kuir u takuan më së fundi Blornat, zonja Voltershajm, Konrad Bajtersi dhe Katerina. Pati përqaftime dhe rrodhën lot, madje edhe nga sytë e zonjës Blorna. Naryrisht që edhe në "Kafe Klog" zotëronte atmosfera e karnavaleve, por pronari i kafenes, Ervin Klogu, i cili e njihte Katerinën mirë dhe e çmonte shumë, u liroi miqve dhomën e vet të pritjes. Që andej Blorna i telefonoi në fillim Hahut dhe i tha që s'do të vinte dot në takimin që patën lënë bashkë për atë pasdreke të hyrja e muzeut. Gjithashtu e njoftoi se nëna e Katerinës kishte vdekur papritur e pakujtuar dhe shkak ishte bërë, me sa dukej, një bisedë që pati me të Tëtgesin i GAZETËS. Këtë radhë Hahu u tregua me butë në telefon sesa në mëngjes dhe iu lut shokut të vet që t'i transmetonte Katerinës ngushëllimet e tij, duke shtuar se ajo me siguri nuk i mbante inat, mbasi nuk kishte asnjë arsye për këtë. Hahu i tha Blornës që, për çdo nevojë, do të ishte i gatshëm për ta ndihmuar, megjithëse tani për tani ndodhej tepër i zënë me marrjen në pyetje të Gëtenit, por, sidoqoftë, do ta gjente kohën e lirë. Gjithashtu e vuri në dijeni se gjer tani, nga hetimet në lidhje me çështjen e Gëtenit, nuk kishte dalë asgjë që mund ta rëndonte Katerinën. Hahu foli me shumë dashamirësi dhe pa paragjykime për Katerinën, por, duke iu përgjigjur një pyetjeje të Blornës, i tha se nuk mund t'ia rregullonte dot Katerinës lejen për t'u takuar me Gëtenin, mbasi ata të dy nuk kishin lidhje farefisnie, kurse përcaktimi "të fejuar" tingëllonte pak si i vagët dhe me siguri nuk do të merrej parasysh... Paradreke, në spital, Katerina ia pati treguar dr.Hajnenit numrin e GAZETES, ku përmendej intervista e Tëtgesit dhe citohehin fjalët e së ëmës; porse për atë intervistë ajo nuk u tregua aspak aq e indinjuar sa kryemjeku i spitalit. Me një zë krejt të qetë i shprehu doktorit vetëm mendimin e saj, sipas të cilit këta kalemxhinj ishin thjesht vrasës dhe se nuk e kishin për gjë fare të ta nxinin jetën përpara opinionit publik; asaj i vinte natyrisht neveri nga një mënyrë e

tillë veprimi, por me sa dukej, këta lloj tipash e paskëshin për detyrë t'u binin në qafë njerëzve të ndershëm, t'ua merrnin nëpër këmbë nderin e namin dhe t'i shkatërronin nga shëndeti. Dr. Hajneni, i cili pandehte se Katerina ishte një grua me pikëpamje marksiste (kishte shumë të ngjarë që edhe ai kishte lexuar fjalët e ish-bashkëpunëtorit të saj në GAZETË), u tremb pak nga flohtësia e saj dhe e pyeti nëse i konsideronte ato marifetet e ndyra të GAZETËS si një problem strukture. Katerina nuk e mori vesh fare atë pyetje dhe vetëm tundi kokën. Pastaj iu lut kryeinfermieres Edelgard që ta çonte në morg bashkë me Elsa Voltershajmin. Atje e hoqi me dorën e vet çarçafin nga fytyra e së ëmës dhe e puthi në ballë. Kur motra Edelgard e ftoi të thoshte një lutje të vogël për shpirtin e së vdekurës, Katerina tundi kokën në shenjë mohimi dhe e mbuloi përsëri fytyrën e nënës me çarçaf. Sakaq e falënderoi murgeshën dhe, vetëm pasi kapërceu pragun e morgut, zuri të qante; në fillim pak, pastaj më fort dhe, së fundi, shpërtheu në dënës. Ndoshta i qe kujtuar edhe babai i vdekur, të cilin, kur s'ishte ende as gjashtë vjeçe, e kishte parë gjithashtu për herë të fundit në morgun e një spitali. Elsa Voltershajmit iu kujtua në ato çaste se nuk e kishte parë kurrë Katerinën të qante, as atëherë kur ishte çupë e vogël, kur i binin në qafë në shkollë ose kur mërzitej në shtëpi. Me shumë mirësjellje, pothuajse me butësi, Katerina nguli këmbë të takonte edhe punonjëset emigrante Huelva dhe Puelka që t'i falënderonte për gjithçka që patën bërë për nënën e saj. Ajo doli nga spitali duke e mbajtur veten shumë mirë dhe nuk harroi as të linte porosi që administrata e spitalit ta lajmëronte me telegram vëllanë e saj, Kurtin, që ndodhej në burg...

Mirë e mbajti veten Katerina edhe gjithë pasdrekën dhe mbërrnjen e asaj dite. Megjithëse bënte ç'bënte e nxirrte vazhdimisht të dyja numrat e GAZETËS, duke ua shpjeguar Blornave, Elsës dhe Konradit të gjitha hollësitë dhe duke i njohur njëkohësisht edhe me interpretimin që u jepte ajo vetë atyre hollësive, të krijohej përshtypja

sikur qëndrimi i saj ndaj GAZETES kishte ndryshuar ca, ose, që të shprehemi sipas modës së sotme, ishte bërë rënë pak emocional dhe më tepër analitik. Në atë rreth njerëzish të njohur e dashamirës, aty në dhomën e pritjes së Ervin Klogut, ajo foli hapur edhe mbi marrëdhëniet e saj me Shtrojblederin: një natë, pas një banketi te Blornat, ai e kishte përcjellë me veturë gjer në shtëpi; pastaj, ndonëse ajo ia kishte prerë shkurt, madje duke rrëfyer mjaft përçmim ndaj tij, ai e kishte ndjekur gjer te dera e apartamentit dhe ishte futur brenda me zor duke vënë këmbën rridis pragut e derës; sakaq që përpjekur natyrisht t'la fuste cluart, por ishte fyer ligsht ngaqë ajo s'ia kishte varur fare dhe ia kishte thënë troç se ç'mendonte për të; kështu që s'i kishte mbetur gjë tjetër veçse të dilte andej nga kishte hyrë. Qysh nga ajo kohë ai e pati ndjekur vazhdimisht, i pati ardhur disa herë në shtëpi, i pati dërguar lule e letra dhe gjatë njëres prej këtyre vizitave, ia pati lënë në dorë edhe atë unazën e famshme. Kjo kishte qenë e gjitha! Ajo s'kishte dashur t'i tregonte as vizitat dhe as emrin e tij, vetëm e vetëm sepse i qe dukur diçka e pamundur që t'u mbushte mendjen atyre të hetuesisë se midis tyre s'kishte pasur asgjë prej gjëje, as edhe një puthje të vetme. E kush do t'i besonte që ajo mund t'i kishte rezistuar një njeriu si Shtrojblederi, i cili jo vetëm që kishte para me lopatë, por ishte edhe dëgjuar në fushën e politikës, ekonomisë dhe shkencës, ishte pothuajse aq i famshëm sa një aktor simpatik kinemaje?! E kush do t'i besonte një ekonomateje, një amviseje të thjeshtë, që ajo nuk na e paskësh begenisur një aktor kinemaje vetëm e vetëm për arsye morale apo pse nuk ia kishte mbushur syrin?! Por ja që vërtet ai s'e kishte tërhequr aspak si tip, dhe të gjithë atë meselenë e "vizitave të meshkujve" ajo e quante si ndërhyrjen më të neveritshme në jetën e saj private, sepse jo vetëm që s'kishte pasur asnjfarë lidhjeje intime me Shtrojblederin, por sepse, për më tepër, ai e kishte vënë në një pozitë, të cilën s'ishte e zonja t'ia shpjegonte askujt dhe aq më pak një skuadre të tërë hetuesish. Por, në

fund të fundit - dhe në këtë pikë të rrëfimit të saj Katerina vuri buzën në gaz - ajo kishte ndier, njëfarë mirënjohjeje ndaj Alois Shtrojblederit, sepse çelësi i vilës së tij i kishte hyrë mjaft në punë Ludvigut, ose më mirë të themi, adresa e tij mbasi - këtu ajo vuri përsëri buzën në gaz - Ludvigu do të kishte hyrë me siguri edhe pa çelës fare. Sidoqoftë ai çelësi e pati lehtësuar punën dhe, përveç kësaj, ajo e kishte pasë ditur fort mirë që Shtrojblederi nuk do ta përdorte vilën e vet gjatë ditëve të karnavaleve, sepse do të kryesonte një mbledhje sipërmarrësish në Bad Bedelig. Po - vazhdoi Katerina - Ludvigu ia kishte treguar që e kërkonte policia; ai i pati thënë vetëm që kishte dezertuar nga radhët e ushtrisë dhe që po përgatitej të ikte jashtë shtetit. Dhe kështu e solli rasti – Katerina buzëqeshi për të tretën herë - që ajo ta quante si diçka tepër argëtuese shoqërimin e Ludvigut nga apartamenti i saj e gjer te galeria e nëndheshme e instalimeve të ngrohjes, duke ia shpjeguar pastaj edhe vendin e sakt nga ku mund të dilte shëndoshë e mirë mu në qoshen e rrugës "Hohkepel". Dhe këtë veprim ajo e kishte bërë jo sepse e kishte ditur që policia po i mbikëqyrte që të dy, por sepse i ishte tekur t'i jepte të gjithë asaj historie një ngjyrim romantik, si tek ato përrallat me kusar'ë e xhandarë. Vetëm padreke - Ludvigu kishte ikur qysh më gjashtë të mëngjesit, kur erdhi policia në shtëpi, ajo e kishte kuptuar të gjithë seriozitetin e situatës... Por tani - kështu e përfundoi Katerina rrëfimin e saj - ndihej e lehtësuar që e kishin arrestuar Ludvigun, sepse tani ai s'do të mund të bënte më marrëzira. Gjatë gjithë kësaj kohe ajo kishte qenë e pushtuar nga frika ngaqë ai kryekomisari Bajcmene i kallte datën.

Këtu është vendi që t'ia theksojmë lexuesit se pasdrekja dhe mbrëmja e së shtunës kaluan mjaft këndshëm, aq këndshëm, sa që të gjithë - Blornat, Elsa Voltershajmi dhe fjalëpaku Konrad Bajters - u qetësuan disi nga ai merak i madh që kishin pasur për gjendjen shpirtërore të Katerinës. Të pranishmit, duke përfshirë natyrisht edhe Katerinën, patën përshtypjen se "situata ishte çtensionuar": Gëteni që arrestuar, hetimet rreth Katerinës qenë mbyllur, nëna e saj kishte shpëtuar nga një sëmundje e pashërueshme, pavarësisht se vdekja erdhi para kohe...

Ervin Klogu, pronari i kafenesë, jo vetëm që kundërshtoi të marrë para për gjërat e konsumuara në lokalin e tij, por me fjalët që i tha Katerinës kur u ndanë, sikur e ngushëlloi sadopak:

"Kokën lart, Katerinkë! Jo të gjithë mendojnë keq për ty!"

Pas largimit nga Kuiri, vendosën të shkonin në shtëpinë e Blornave dhe të kalonin atje edhe disa orë së bashku. Katerinës ia prenë qysh në fillim që të vinte rregull në shtëpi apo të përgatiste ndonjë gjë për të ngrënë; i thanë se ishte me leje dhe prandaj duhej të pushonte. Ishte zonja Voltershajm ajo që iu përvesh punës në kuzirinë dhe përgatiti ca sanduiçe, ndërsa Blorna dhe Bajtersi ndezën një zjarr të mirë në oxhak. Dhe vërtet që kësaj radhe Katerina i la të tjerët që ta "llastonin". Nuk kaloi shumë dhe atmosfera u bë prap e këndshme dhe, po të mos kishte ndodhur një rast vdekjeje dhe arrestimi i një njeriu fort të dashur, ndoshta, me kajmin e orëve, do të qenë ngritur edhe për një kërcim të vogël sepse, fundja, karnavalet për këtë punë ishin.

Blorna s'qe i zoti mbushte mendjen Katerinës që të hiqte dorë nga intervista me Tëtgesin. Ajo vazhdoi të tregohej shumë e qetë dhe shumë e dashur... Dhe më vonë, sa herë që Blorna sillte ndërmend sesi kishte përfunduar ajo puna e "intervistës", rikujtonte edhe këtë bisedë me Katerinën dhe i kalonin mornica nëpër trup kur mendonte se me ç'vendosmëri e gjakftohtësi kishte këmbëngulur Katerina për atë

intervistë dhe se prerazi e kishte refuzuar përkrahjen e tij! E, megjithatë, as më vonë ai s'ishte krejt i sigurt nëse Katerina kishte pasë qenë e vendosur qysh atë mbrëmjen e së shtunës për ta kryer vrasjen. Sipas mendimit të tij, ishte shumë më e besueshme që shtytjen t'ia kishte pasë dhënë GAZETA E SË DIELËS...

Ata u ndanë me përzemërsi e me përqaftime, por këtë radhë pa lot, pasi kishin dëgjuar më parë edhe ca muzikë klasike e ca muzikë të lehtë dhe pasi Katerina dhe Elsa kishin folur për disa nga kujtimet e tyre nga Gemelsbroihu dhe Kuiri. Kishte shkuar ora dhjetë e gjysmë e natës, kur Katerina, Elsa dhe Konradi u përshëndetën me çiftin Blorna. Blornat nga ana e tyre, thanë se ishin të kënaqur dhe aspak pishman që e ndërprejnë lejen dhe u kthyen me kohë, të paktën për t'i qëndruar Katerinës afër.

Pastaj, kur ikën mysafirët, burrë e grua ndenjën edhe ca pranë oxhakut duke shtyrë urët që po shuheshin pak e nga pak e duke i nxjerrë fundin një shisheje me verë: bënë një plan të ri pushimesh për më vonë dhe biseduan për karakterin e mikut të tyre Shtrojbleder dhe të gruas së tij Maud. Dhe, kur Blorna iu lut së shoqes që, kur të vinte herë tjetër Aloisi për vizitë, të mos ta gërriete më me atë shprehjen "mashkulli vizitave", Gertruda ia priti thatë :

"S'ma merr mendja që ka për të na shkelur më në prag".

Dihet me siguri që natën e së shtunës Katerina e kaloi e qetë në shtëpinë e Elsës. Ajo bëri provë edhe një herë veshjen e beduinës, i shkoi edhe disa tegela dhe vendosi që, në vend të perçes, të përdorte një shami të bardhë. Të dyja gratë dëgjuan edhe pak radion, hëngrën nga një copëz keku dhe ranë të flenë.

47

Kur Elsa Voltershajmi u ngrit të dielën në mëngjes nga gjumi, e gjeti tryezën të shtruar me shumë lezet; kafeja, e filtruar ishte shtënë në kanën e termosit dhe Katerina që ulur në tryezë e po lexonte GAZETËN E SË DIEËS. Këtu ne kemi pak për të treguar, por shumë për të cituar. Eshtë e vërtetë që "historia" e Katerinës nuk vazhdonte të botohej në faqen e parë dhe me fotografi. Këtë radhë në faqen e parë ndodhej fotografia Ludvig Gëtenit me titullin *“Dashnori i ëmbël i Katerina Mumit u kap në vilën e një indusrialistit”*. Kurse "historia" që kishte të bënte me Katerinën ishte më e gjatë se herët e tjera dhe që botuar në faqen 7 deri në 9, e ilustruar me fotografi të shumta: Katerina, vajzë e vogël, pas ceremonisë së krezmimit; i ati me uniformë ushtari, kisha e fshatit Gemelsbroih; edhe një herë vila e Blornave; nëna e Katerinës, rreth të dyzetave, me tipare të hequra e të brengosura, përpara një shtëpie të vogël fshati; dhe, së fundi edhe një fotografi e spitalit, ku ajo kishte vdekur natën e së premtes duke u gdhirë e shtuna. Teksti ishte ky:

Si viktimën e parë të misteriozes Katerina Blum, e cila ndodhet ende e lirë, mund të konsiderojmë vetë nënën e saj, që nuk e përballoi dot tronditjen e shkaktuar nga aktivitetet e dyshimta të së bijës. Në qoftë se na është dukur mjaft i çuditshëm fakti që gjatë një mbrëmjeje vallëzimi e bija bënte qejf pa teklif me një hajdut dhe vrasës, ndërsa e

ëma dergjej në shtratin e vdekjes, tani po na duket një perversitet i vërtetë fakti tjetër që Katerina Blumi nuk derdhi as edhe një lot të vetëm për nënën e vdekur! Të jetë vallë kjo femër aq "e ftohtë akull" dhe të shkojë gjithmonë "me llogari"? E shoqja e një punëdhënësi të dikurshëm të saj, e një mjeku të nderuar fshati, e përshkruan kështu Katerina Blumin: "Ajo i kishte tamam të gjitha tabiatet e një bishtdredhure. M'u desh t'i jepja duart për hir të djemve të mi adoleshentë, për hir të pacientëve tanë si dhe për hir të prestigjit të tim shoqi"! "Mos kishte gisht Katerina Blumi edhe në abuzimet e fatkeqit dr. Fenern? (GAZETA ka shkruar kohë më parë gjerë e gjatë për "Çështjen Fenern"). Po babai i saj mos ishte thjesht një simulant? Për ç'arsye u fut i vëllai në rrugë të shtrembër? E pasqyruar mbetet ende edhe çështja e karrierës së saj të shpejtë dhe të ardhurave të saj të shumta! Sidoqoftë, ka ca gjëra që tanimë janë vërtetuar përfundimisht: Katerina Blumi ishte ajo që e ndihmoi Gëtenin gjaknjollosur për t'u arratisur; ajo e ka keqpërdorur në mënyrë të pacipë mirëbesimin dhe bujarinë e një shkencëtari dhe industrialistit në zë. GAZETËS i kanë rënë ndërkohë në dorë disa informata mjaft të sakta, sipas të cilave nuk i ka shkuar asaj ndonjë zotëri për vizitë, por ka qenë ajo që i ka bërë vizita të paftuara një zotërie, për t'u njohur mirë me vilën e tij jashtë qytetit. Udhëtimet misterioze, që ndërmerre Katerina Blumi me veturën e vet, nuk na duken më aq misterioze. Në një mënyrë krejt të paskrupullt ajo ka vënë në rrezik namin e mirë të një njeriu të ndershëm, ka vënë në rrezik lumturinë e tij familjare dhe karrierën e tij politike për të cilën GAZETA ka shkruar disa herë me radhë pa e çarë kokën fare për ndjenjat e një bashkëshorteje besnike dhe të katër fëmijëve. Siç duket, Katerina Blumi ishte udhëzuar nga ndonjë grup i majtë që të shkatërronte karrierën e Sh-së.

Mos vallë policia, mos vallë prokuroria kanë vërtet ndërmend t'u besojnë fjalëve të një katili si Ludvig Gëteni, i cili e shkarkon

Katerina Blumin nga çdo faj? GAZETA bën kushedi për të satën herë pyetjen: Mos vallë metodat tona të hetimeve janë vërtet tepër të buta? Përse u dashka të jemi njerëzorë ndaj atyre që janë çnjerëzorë?

Nën fotografitë që paraqitnin dr. Blornën, të shoqen dhe vilën e tyre ndodhej kjo diçiturë:

Në këtë shtëpi Katerina Blumi punonte prej orës 7.00 gjer në orën 16.30 - e pavarur, e pakontrolluar dhe duke gëzuar besimin e plotë të dr. Blornës dhe zonjës Blorna. Kush mund ta dijë se ç'gjëra kanë ndodhur në shtëpi gjatë kohës kur Blornat niseshin pa të keq secili në punën e vet? Apo ndoshta s'kanë qenë edhe aq pa të keq? Marrëdhëniet e tyre me Katerina Blumin janë cilësuar si mjaft miqësore. Madje, disa fqinjë u thanë gazetarëve tanë se ato marrëdhënie mund të quheshin të përzemërta. Ka pasur edhe disa thënie të tjera, të cilat s'po i përmendim fare këtu, mbasi nuk kanë të bëjnë me këtë çështje...Apo ndoshta kanë të bëjnë? Ç'rol ka luajtur në këtë mes inxhinieri Gertrude Blorna, e cila në arshivat e njërës prej institucioneve tona të larta teknike figuron si "Gertruda e kuqe"? Si arriti të zhdukej Gëteni nga apartamenti i Katerina Blumit, megjithëse e ruante policia? Kush i njihte deri në imtësitë e fundit planet e ndërtimit të asaj godine? Arkitektja Gertrude Blorna, që ka genë bashkëprojektuese!...

Shitësja Herta Sh. dhe punëtorja Klaudia Sh. ishin të dyja të një mendjeje kur u shprehen ndaj GAZETËS me këto fjalë: "Ata të dy (është fjala për Katerina Blumin dhe banditin Ludvig Gëten) kërcenin bashkë, sikur të kishin qenë njohur jetë e mot. Ky nuk ishte një takim i rastit, por një ritakim!"

Kur Bajemeneja u kritikua më vonë nga eprorët e tij pse e kishte lënë Gëtenin - megjithëse të enjten mbrëma në orën 23.30 e kishte pasë ditur fort mirë që ai ndodhej i fshehur në vilën e Shtrojblederit - edhe dyzet e tetë orë të tjera pa e kapur, duke rrezikuar kështu t'i shpëtonte për herë të dytë nga duart, kryekomisari qeshi dhe u përgjigj se qysh të enjten në mesnatë Gëteni s'kishte pasur më asnjë shans për t'u arratisur: vila ndodhej vërtet në mes të pyllit, por kishte një pozicion ideal, sepse ishte e rrethuar me bregore si me "kulla rojesh". Ministri i brendshëm që informuar për këtë aksion dhe pati dhënë pëlqimin e vet për të gjitha masat që u morën: me një helikopter, i cili zbriti natyrisht larg vilës që të mos dëgjohej, mbërriti në vendin e caktuar një repart i posaçëm policie dhe u shpërnda në pikat e duhura; në mëngjes i erdhën disa përforcime edhe postës lokale të policisë. Rëndësinë më të madhe policia ia kishte kushtuar përpjekjeve të Gëtenit për të marrë kontakt me bashkëpunëtorët e vet dhe vërtet ia vlejti barra qiranë! U zbuluan pesë persona, me të cilët ai qe lidhur ndërkohë. Dhe natyrisht, përpara se të mund ta arrestonin Gëtenin, u desh të gjendeshin e të kapeshin këta pesë persona si dhe të kontrolloheshin shtëpitë e tyre. Pra, Gëteni u arrestua vetëm atëherë, kur mendohej se nuk do të lidhej më me njeri. Madje, o nga mendjelehtësia, o nga mendjemadhësia, ai e pati ndier veten sadopak të sigurt në atë vendstrehim, saqë policia nuk kishte hequr aspak zor ta vëzhgonte që nga jashtë. Sidoqoftë, sigurimin e disa hollsirave mjaft të rëndësishme ai, Bajcmeneja, duhej t'ia dinte për nder reporterëve të GAZETES, shtëpisë së saj botuese si edhe disa organeve që kishin lidhje me të dhe që përdornin ca metoda të lirshme e jo gjithmon'ë korrekte për të marrë vesh ato hollësira, të cilat njerëzit e ngarkuar zyrtarisht për kësi punësh nuk arrinin t'i zbulonin dot. Kështu, për shembull, - vazhdoi të tregonte kryekomisari Bajcmene - u mor vesh se edhe zonja Voltershajm kishte ca yçkla, njëlloj si zonja Blorna. Elsa Voltershajmi kishte lindur më 1930 në Kuir si fëmijë i paligjshëm i

një punëtoreje. E ëma jetonte ende po ku se? Në RDGJ. Ajo jetonte atje me dashje; disa herë me radhë, më 1945, më 1952 dhe më 1961, i patën bërë thirrje të kthehej në vendlindjen e saj, në Kuir, ku kishte një shtëpi të vogël dhe një copë tokë; porse çdo herë ajo kishte refuzuar. Edhe më interesante ishte puna e babait të Elsa Voltershajmit, e njëfarë Lami; edhe ai kishte qenë punëtor, por sipas zbulimeve të fundit, paskësh bërë pjesë në Partinë e atëhershme Komuniste të Gjermanisë dhe paskësh emigruar në vitin 1932 në Bashkimin Sovjetik, dhe ai Bajcmeneja, kishte mendimet e veta për këta lloj emigrantësh...

49

Meqë nuk mund të jemi kurrë të sigurt se mos disa nga parashikimet tona relativisht të qarta në lidhje me ngjarjet, veprimet dhe ndryshimet e ndryshme që shtjellohen në këtë tregim mund t'i dalin lexuesit nga mendja ose mund të keqkuptohen prej tij, po i lejojmë vetes edhe një sqarim: GAZETA, e cila nëpërmjet reporterit të saj Tëtges u bë pa dyshim shkaktare për vdekjen e parakohshme të nënës së Katerinës, në numrin e saj të SE DIELËS e bëri Katerinën fajtores për atë vdekje dhe, përveç kësaj, e akuzoi tërthorazi se kishte vjedhur çelësin e vilës verore të Shtrojbledarit! Pra, këtë deshëm ta theksonim edhe njëherë - sa për siguri! Fundja, si mund të jemi krejtësisht të sigurt se të gjitha shpifjet, gënjeshttrat dhe përdredhjet e GAZETËS u kuptuakan aq kollaj?

Ja, le të marrim shembullin e dr. Hubert Blornës dhe të ilustrojmë nëpërmjet këtij shembulli se ç'efekt ishte e zonja t'u bënte GAZETA edhe njerëzve pak a shumë racionalë: në rrethinat e qytetit ku jetonin Blornat, GAZETA E SË DIELËS nuk shkonte fare, sepse atje njerëzia kishin një shije më të stërholluar dhe parapëlqenin të lexonin

një shtyp më serioz. Kështu ndodhi që Blorna - i cili pandehte se tanimë gjithçka kishte kaluar dhe priste me njëfarë merakë vetëm sa të kalonte edhe ajo biseda e Katerinës me Tëtgesin - e mori vesh atë punën e artikullit të botuar në GAZETËN E SË DIELËS vetëm andej nga dreka, kur telefonoi në shtëpinë e Elsa Voltershajmit. Kurse kjo e fundit, nga ana e saj, kishte qenë plotësisht e bindur që Blorna e kishte pasë lexuar me kohë GAZETËN E SË DIELËS... Por ne shpresojmë se lexuesi ynë do ta ketë kuptuar ndërkohë që avokati Blorna ishte vërtet shpirt njeriu dhe ia donte me gjithë mend të mirën Katerinës, por edhe arsien, ama, e kishte mjaft të shëndoshë. Kështu që, kur iu lut tani zonjës Voltershajm që t'ia lexonte në telefon pjesët përkatëse nga GAZETA E SË DIELËS, nuk u besoi - siç i thonë fjalës veshëve të vet! Sakaq kërkoi që ajo t'ia përsëriste edhe njëherë dhe pastaj, deshi s'deshi, e besoi dhe, si përfundim, i hipën xhindet siç nuk i kishin hipur kurrë ndonjëherë! Ai zuri të çirrej e të ulërinte, rendi në kuzhinë për të kërkuar ndonjë shishe bosh, e gjeti dhe, me të në dorë u vërsul për në garazh. Por atje, për fat, ia preu rrugën e shoqja, e cila e pengoi që të sajonte aty për aty ndonjë mbushje me lëndë shpërthyesë që do ta hidhte pastaj në redaksinë e GAZETËS apo, kushedi, në "vilën dimërore" të Shtrojblederit... Le të përfytyrojmë, pra, për një çast se në ç'gjendje ishte katandisur avokati Hubert Blorna - një burrë dyzetedyvjeçar me universitet, i cili qysh prej shtatë vjetësh gëzonte respektin e Lydingut dhe besimin e Shtrojblederit për shkak të aftësive të tij profesionale të logjikshme e të sakta, aftësi që i kishte dëshmuar edhe gjatë përfaqësimit të firmës së tyre jashtë shtetit, si në Brazil, në Arabinë Saudite dhe në Irlandën e Veriut! Pra, këtu e kemi fjalën jo për ndonjë njeri provincial, por për dikë që kishte parë botë me sy - dhe ky njeri donte të sajonte tani një lloj bombe me një shishe të mbushur me benzinë!...

Gertrude Blorna, pa një pa dy, e cilësoi këtë veprim si "anarkizëm spontan të llojit mikroborgjezo-romantik", i mbajti një

leksion të shoqit, si ato leksionet mbi sëmundjet e ndryshme trupore e mendore, dhe pastaj e mori vetë në telefon zonjën Voltershajm dhe iu lut që t'ia lexonte edhe asaj ato pjesët në fjalë. Ajo që ndodhi paskëtaj, duhet treguar medoemos; fytyra i mori një çehre shumë të zbehtë dhe ajo bëri diçka që, për një grua, mund të quhesh më e mbrapshtë sesa plasja e një shisheje me benzinë; Gertrude Blorna mori numrin e Lydingut (i cili po hante në këtë kohë luleshtrydhet e tij me kajmak dhe akulllore) dhe i tha vetëm dy fjalë: "Derr i fëlliqr"! Vërtet që nuk ia tha emrin e saj në telefon, por ne mund të jemi të bindur se të gjithë të njohurit e çiftit Blorna e njihnin fort mirë zërin e Getrude Blornës, e cila ishte e famshme për spicat e saj të goditura. Mirëpo tani kërceu përpjetë i shoqi, sepse ai pandehi që ajo i qe shfryrë në telefon Shtrojbledërit...

Kështu na plasën, pra, ca zënka e shamatime midis Blornave burrë e grua, por edhe midis Blornave dhe të tjerëve, por, meqë nga këto grindje e shamata nuk u vra asnjëri, do të na lejohet që t'i quajmë të shkuara e të harruara... Këto pasoja të shkrimeve të GAZETËS TË SË DIELËS - në vetvete të parëndësishme, por jo të paqëllimta - ne i përmendëm këtu vetëm e vetëm që lexuesi ta marrë vesh mirë sesi mund t'u revoltokan edhe njerëz me kulturë e me njëfarë pozite dhe t'u shkoka mendja edhe për veprime dhune nga më të ligat...

Pikërisht në këtë kohë, aty nga mesdita dhe kjo është e vërtetuar plotësisht, Katerina kishte dalë nga "Rosa e Artë", një lokal i vogël, ku mbledheshin zakonisht gazetarët dhe ku ajo, e veshur si beduine, kishte qëndruar një orë e gjysmë, me sa duket për të mbledhur disa informata rreth personit të Tëtgesit; prej andej ishte nisur drejt e në apartamentin e vet për të pritur Tëtgesin, i cili erdhi pas disa minutash. Se qysh përfundoi ajo "intervista" me të - këtë s'është nevoja ta themi këtu, sepse e kemi treguar në kapitullin e 3-të.

50

Për të parë se sa e vërtetë mund të kishte qenë informata e habitshme që prifti i fshatit Gemelsbroih i pati dhënë GAZETËS mbi babanë e Katerinës, i cili na paskësh qenë "komunist i maskuar" Blorna vendosi të shkonte vetë deri në atë fshat.

Prifti nuk e mohoi aspak thënien dhe shtoi se GAZETA e kishte cituar saktë, madje fjalë për fjalë; përsa u përkiste provave në lidhje me atë që kishte deklaruar, ai s'kishte se ç'të paraqiste, madje as që donte të paraqiste ndonjë provë, mbasi një gjë të tillë e quante krejt të tepërt! Ai theksoi se ishte një njeri që mbështetej në nuhatjen e tij, e cila deri tani nuk e kishte lënë kurrë në baltë. Ja që e kishte pasë nuhatur që ai Blumi ishte komunist - dhe kjo mjaftonte! Prifti s'kishte aspak ndërmend ta përcaktonte një çikëz më saktë këtë farë nuhatjeje të përsosur dhe nuk u tregua fort i gatshëm kur Blorna iu lut që të paktën t'ia shpjegonte se *ç'erë mbante* një komunist sipas mendimit të tij!...Mjerisht duhet të themi se, pas kësaj pyetjeje, priftit i hipën kacabujtë, e harroi fare mirësjelljen dhe e sulmoi Blornën me pyetjen në ishte katolik dhe në i dinte detyrat e një katoliku të mirë...

Pas debatit me priftin e Gemelsbroihut dr. Blorna ndeshi në mjaft vështirësi e pengesa gjatë mbledhjes së informatave mbi pjesëtarët e familjes Blum, të cilët, me sa dukej, nuk kishin gëzuar ndonjë simpati të veçantë në fshat; atij i ranë në vesh fjalët të liga për nënën e vdekur të Katerinës, e cila vërtet na paskësh pirë dikur në sakresti bashkë me dhjakun një shishe nga vera e meshës; fjalë jo të mira ai dëgjoi edhe për të vëllanë e Katerinës, i cili na paskësh qenë arrakati më i madh i gjithë fshatit; por, përsa i përkiste babait të Katerinës dhe komunizmit të tij, Blorna arriti të gjente vetëm një gjurmë: në vitin 1949 në njërën prej të shtatë mejhaneve të fshatit, babai i Katerinës qenkësh shprehur në prani

të bujkut Shojmel kështu: "Socializmi, mor vëlla, s'duhet të jetë aq i keq sa ç'e bëjnë!"

Si përfundim mund të themi se avokati Hubert Blorna jo vetëm dështoi gjatë hetimeve të tij në atë fshat, por e gjeti edhe vetë belanë: pas një bisede mjaft miqësore me mësuesen në pension Elma Cubringerin, së cilës i kërkoj disa të dhëna mbi Biumët, kjo e fundit, përpara se të ndaheshin, i buzëqeshi me shpoti, ia shkeli syrin dhe i tha: "Po ju pse s'doni ta pranoni që jeni edhe vetë një nga *ata* - kurse gruaja juaj po se po!"

51

Nuk kemi se si t'ia fshehim lexuesit tonë disa gjëra të papëlqyera e të dhunshme që ndodhën gjatë kohës kur Blorna po përgatitej për procesin gjyqësor që do të hapej kundër Katerinës. Gabimin më të madh ai e bëri kur - për të mos ia prishur Katerinës - pranoi të merrte përsipër dhe mbrojtjen e Gëtenit dhe u përpoq disa herë me radhë që t'u rregullonte atyre të dyve leje takimi, duke këmbëngulur se ishin të fejuar dhe se kjo fejesë ishte bërë mbrëmjen e 20 shkurtit dhe natën pasuese, etj.etj... Mund të merret me mend se çfarë nuk sajoi e shkroi GAZETA për të, për Gëtenin, për Katerinën dhe për Gertrudën. Këto as po i përmendim dhe as po i citojmë këtu. Disa çrregullimeve në kanalizimin e ngjarjeve do t'u bëjmë derman vetëm në ato raste kur kjo të jetë e domosdoshme; në këtë rast nuk na lind nevoja, pasi besojmë se ndërkohë lexuesi ynë e ka njohur GAZETËN me dhëmbë e dhëmballë...

Filluan të qarkullojnë thashetheme sikur dr. Blorna do të ndahej nga e shoqja; megjithëse nuk kishte as edhe një grimëz të vërtetë në këtë mes, prapëseprapë midis bashkëshortëve fara e dyshimit e bëri për ca kohë punën e vet. U dëgjuan zëra sikur dr.Blorna nuk i kishte hiç

mirë punët nga ana financiare - dhe fatkeqësisht këto zëra s'e kishin aspak gabim. E vërteta ishte që ai ndodhej ca ngushtë keq ekonomikisht, mbasi, përveç të tjerash pati hyrë dorëzënës për apartamentin e Katerinës; ky apartament zor se mund të jepej me qira apo të shitej, tani që i kishte dalë nami i "njollave të gjakut". Sidoqoftë, çmimi i tij ra mjaft, dhe Blornës i duhej të paguante si amortizimin ashtu edhe përqindjet, etj. pa asnjë zbritje. Madje u dukën shenjat e para sikur firma "Hafteks", që ishte pronarja e atij blloku banesash, kishte ndërmend t'i ngrinte një padi Katerina Blumit për arsye se kjo e paskësh dëmtuar vlerën e qirasë e të shitjes dhe prgjithsisht vierën shoqërore të apartamentit në fjalë... Pra, telashe e andralla gjithandej!

Gjithashtu ishte bërë një përpjekje për ta pushuar zonjën Blorna nga instituti i arkitekturës ku punonte, nën akuzën e "shkeljes së besimit". Kjo shkelje besimi kishte konsistuar në dhënien e informatave mbi anekset e nëndheshme të godinës ku banonte Katerina Blumi. Gjykata e shkallës së parë vërtetë e kishte hedhur poshtë padinë e institutit, por kush mund ta dinte sesi do të vendoste gjykata e shkallës së dytë dhe të tretë?!

Edhe diçka tjetër: Blornat e shitën veturën e tyre të dytë, atë më të voglën, dhe GAZETA botoi menjëherë një fotografi të veturës së tyre të madhe që u mbeti me këtë diçiturë: *"Kur do të detyrohet më së fundi avokati i kuq të përdorë atë makinë që përdorin njerëz më të thjeshtë"*?

Natyrisht që marrëdhëniet e dr.Blornës me shoqërinë "*Lyding Shtrojbleder - Paisje të ndryshme*" nuk janë më ato që kishin qenë dikur, megjithëse ende nuk mund të thuhet që janë prerë përfundimisht. Sidoqoftë, para ca kohësh Shtrojblederi pati mirësinë t'i bënte avokat Blornës këtë njoftim në telefon: "Mos ki frikë, se nuk do t'ju lëmë të vdisni urie!" Blorna u habit pa masë, pse Shtrojblederi i tha "nuk do t'ju lëmë", në vend që të thoshte "nuk do të të lëmë".

Pra, avokat Blorna punon akoma si për shoqërinë c lartpërmendur ashtu edhe për firmën "Hafteks", sepse veprimtarinë e vet nuk e zhvillon më në shkallë ndërkombëtare, madje as në atë kombëtaren; rrallëherë merret me aktivitete regjionale që kanë të bëjnë me profesionin e tij, porse më shpesh puna e tij ka një karakter krejt lokal. Kjo do të thotë që është i detyruar, fjala vjen, të çajë kokën me ca mistrecë që shkelin kontratat si pa të keq dhe me ca poterexhinj, të cilët ngrihen e të këpusin një padi, sepse, në vend të një punimi me veshje prej mermeri, siç ua kishte preintuar, u paske dërguar një punim me veshje shisti special; apo i duhet të bëjë llafe me ca tipa që s'përtojnë t'i gërryejnë me thikë zburimet me llak të ndonjë derë banje e të pretendojnë pastaj ulje çmimesh meqë firma nuk i qenkësh përmbajtur ujdisë... Pra, të tilla e të tjera si këto janë tani rastet, me të cilat e ngarkojnë dr.Hubert Blornën, atë, që pak kohë më parë e çonte puna gjer në Buenos Aires e në Persepolis për t'u marrë me projekte vigane e jo shaka! Në ushtri ky marifet quhet degradim dhe, në më të shumtën e rasteve, është i lidhur me ca tendenca poshtërimi. Si përfundim, Blornës, nuk i janë bërë më ulçera në stomak, por askush nuk mund ta sigurojë që nuk do t'i bëhen! Ai kishte shkuar gjer në Kolforstenhajm për të bërë disa hetime për hesap të vet për të marrë vesh nga shefi i atjeshëm i policisë nëse, kur e arrestuan Gëtenin, çelësi i vilës ndodhej nga jashtë apo nga brenda bravës, apo nëse ishin gjetur shenja që Gëteni kishte hyrë me zor në atë banesë. E ç'i duheshin atij këto punë, tani që

hetimet ishin mbyllur?! Po t'i hapje të tilla telashe, patjetër që mund të shkaktoheshin ulçerat, pavarësisht se Hermansi, shefi i postës së policisë në Kolforstenhajm, u soll shumë mirë me të dhe nuk e akuzoi për komunist të maskuar, veçse e këshilloi seriozisht që të mos i fuste hundët në atë çështje.

Por, sidoqoftë, njëfarë ngushëllimi dr.Blorna e ka: e shoqja po bëhet gjithnjë e më e dashur ndaj tij; ç'është e vërteta, gjuhën e ka ende aq të mprehtë sa ç'e kishte pasur përherë, por atë nuk e vë më në veprim kundër tij, ajo e përdor tani gjuhën kundër të tjerëve, megjithëse jo kundër të gjithëve. Plani i saj për të shitur shtëpinë ku banonin tani, për të blerë apartamentin e Katerinës dhe për t'u bartur aty, dështoi vetëm e vetëm për shkak të madhësisë së këtij apartamenti, duam të themi, për shkak të vogëlsisë së tij, sepse dr.Blorna ka ndërmend ta lërë zyrën që ka në qytet dhe t'i kryejë punët e veta në shtëpi. Ai, që të tjerët e mbanin për njeri zemërgjerë e gazmor në shoqëri, tani ka filluar të marrë ca tipare prej asketi dhe të mos e çajë kokën as për veshjen e vet, së cilës i kishte pasë kushtuar gjithmonë kujdes të veçantë. Madje disa nga kolegët e tij në tregimin tonë ne s'duam t'i fshehim lexuesit as edhe gjënë më të vogël - pretendojmë se edhe era e trupit i ka ndryshuar; ai s'mban më erën e një burri që futej çdo mëngjes me shumë qejf nën dush dhe që përdorte shumë sapun, deodorant dhe kolonjë. Që t'i biem shkurt, shpresat që avokati Hubert Blorna mund të bëjë përsëri karrierë, duken mjaft të zymta, sepse ai ka pësuar një ndryshim të habitshëm. Shokët e tij - atij i kishin mbetur disa shokë, midis tyre edhe prokurori Peter Hah, me të cilin tani e lidhte edhe puna e gjyqit të Ludvig Gëtenit dhe të Katerina Blumit - janë mjaft në merak për të, sidomos për shkak se agresionet e tij (fjala vjen kundër GAZETËS, e cila herë pas here e kujton me nga një shkrim) nuk po shpërthejnë më aq, por po qëndrojnë ashtu si të fashitura, si prush nën hi. Meraku i shokëve ishte aq i madh, saqë iu lutën Gertrude Blornës ta mbikëqyrte të shoqin pa

rënë në sy, se mos ky kishte psonisur gjëkund ndonjë armë apo lëndë shpërthyesë. Ata e kishin këtë frikë, sepse Tëtgesin e vrarë na e paskësh zëvendësuar shumë shpejt një reporter tjetër i quajtur Eginhard Templer, i cili po e vazhdonte me mjaft zell veprën e paraardhësit të tij të ndjerë. Ky Templeri kishte mundur ta fotografonte Blornën tek po hynte te një fajdexhi; pastaj e kishte shkrepur edhe njëherë aparatin nga vitrina e dyqanit, në mënyrë që lexuesit e GAZETËS të mund të shihnin dr.Blornën tek bënte pazarllëk me fajdexhiun për vlerën e një unaze, të cilën ky i fundit po e shqyrtonte me një thjerrëzë. Diçitura e fotografive thoshte: *"Të jetë vallë e vërtetë që burimet e kuqe paskan shteruar, apo avokati shtiret sikur është hollshëm nga xhepi?"*

53

Hallin më të madh Blorna e ka tani t'ia mbushë mendjen Katerinës që, në seancën kryesore të gjyqit, të thotë se ideja për t'u hakmarrë ndaj Tëtgesit i kishte lindur të dielën në mëngjes dhe jo më parë; madje që s'kishte pasur aspak për qëllim ta vriste, por vetëm t'i kallte frikë. Ishte e vërtetë që ajo qysh të shtunën, kur i premtoi Tëtgesit se do t'i jepte një intervistë, kishte pasë ndërmend t'ia tundte dhëmbët mirë e t'i kërkonte llogari për të gjitha ato që i kishte punuar asaj dhe nëns së saj, por për ta vrarë nuk i kishte shkuar mendja, madje as të dielën, pasi e lexoi shkrimin e botuar në GAZETËN E SË DIELËS. Blorna i shpjegoi Katerinës se nuk duhej të krijohej në asnjë mënyrë përshtypja sikur vrasjen e kishte pasë planifikuar për ditë me radhë e pastaj e kishte kryer sipas atij plani. Por Katerina vazhdonte me të sajën, ngulte këmbë se *mendimi i vrasjes* i pati lindur qysh të enjten kur lexoi artikullin e parë. Atëherë Blorna u mundua ta sqaronte se kishte

mjaft njerëz - madje edhe ai vetë mund të renditej ndër ata të cilëve u shkrepse ndonjë herë në kokë ideja për të vrarë dikë; por në këtë mes kishte rëndësi të madhe të bëhej dallimi midis *mendimit të vrasjes* dhe *planit të vrasjes*!

Kishte edhe diçka tjetër që e shqetësonte Blornën: Katerina ende s'po ndiente asnjëfarë pendese për atë që kishte bërë dhe, siç dukeshin punët, ajo s'do të mund t'i rrëfente shenjat e pendesës as përpara gjyqit...

Në burg Katerina nuk tregohet as e dëshpëruar dhe as e trishtuar, por të lë më shumë përshtypjen se është disi e lumtur, sepse po jeton "në të njëjtat kushte si Ludvigu i saj i dashur". Atë e mbajnë si një të burgosur shembullore dhe e kanë vënë të punojë në kuzhinë; por, në qoftë se hapja e seancës kryesore të gjyqit të saj do të shtyhet edhe për ca kohë, atëherë do ta çojnë në Sektorin ekonomik të burgut. Në këtë vend pune, ama kështu u mor vesh ndërkaq - nuk e presin me shumë qejf; si nga ana e administratës ashtu edhe nga ajo e të burgosurve, ia kanë frikën namit të saj si punonjëse tepër korrekte dhe parafytyrimi që Katerina rruad ta kalonte të gjithë afatin e burgimit - mendohet se do ta dënojnë me pesëmbëdhjetë vjet dhe do t'ia ulin në tetë deri në dhjetë vjet - në Sektorin ekonomik, po përhapet një lajm ogurzi në të gjitha ambientet e burgut! Pra, duket ashiqare që, kur ke qëlluar njeri korrekt dhe inteligjent, në punë s'të dashka askush, s'të dashka as administrata e burgut...

Siç i njoftoi prokurori Hah Blornës në konfidencë, kishte shumë të ngjarë që të mos qëndronte më këmbë akuza kundër Ludvig Gëtenit për vrasje, por që ai kishte dezertuar nga *Bundesveri* dhe, përveç kësaj, kishte shkaktuar një dëm të konsiderueshëm (jo vetëm moral, por edhe material) këtij organizmi të bekuar, kjo ishte faktuar katërcipërisht. Pra Gëteni do të përgjigjej përpara gjyqit për dezertim dhe për grabitjen e një kasaforte që mbante rrogat e dy regjimenteve si dhe një shumë tjetër të madhe rezervë, me një fjalë, jo për grabitje banke! Përveç këtyre fajeve, akuza përmbante edhe falsifikime bilanci dhe vjedhje armësh. Parashikohej që edhe ai do të hante nja tetë ose dhjetë vjet burg. Kështu që, kur të lirohej, do të ishte nja tridhjetë e katër vjeç, kurse Katerina nja tridhjetë e pesë.

Qysh tani Katerina ka filluar të hartojë plane për të ardhmen: ajo i ka rënë kalemit që, gjersa të lirohet nga burgu, kapitali i saj do të rritet ndjeshëm nga përqindjet e interesit, dhe ajo ka ndërmend të hapë pastaj "diku gjetkë, në ndonjë qytet tjetër, një rostiçeri të madhe". Por, në do të ketë të drejtë tani e tutje të quhet e fejuara e Gëtenit, këtë, me sa duket, nuk do ta vendosin instancat e larta, por ato më të lartat fare. Kërkesa është bërë dhe tani është nisur për marshimin e gjatë nëpër kanalet e burokracisë.

Së fundi le të themi dhe nja dy fjalë për kontaktet telefonike që pati Ludvig Gëteni nga vila e Shtrojblederit. Telefonatat e tij kishin të bënin me ushtarë dhe me oficerë të Bundesverit ose me gratë e tyre, por edhe me oficerë dhe gra oficerësh. Pritet të pëlcasë ndonjë skandal i përmasave mesatare.

Teksa Katerina pothuajse e shpenguar dhe vetëm e kufizuar në lirinë e saj, vështron qysh tani drejt së ardhmes, edhe Elsa Voltershajmi, njëlloj si avokati Blorna, po ndien gjithnjë e më shumë një pezmatim të thellë. Ajo u hidhërua pa masë që kishin shpifur për të ëmën dhe që s'e kishin lënë rehat as babanë e saj të vdekur. Tek Elsa Voltershajm po binin në sy tani disa tendenca mjaft armiqësore ndaj shoqërisë, tendenca që as Konrad Bajtersi s'ishte i zoti t'i zbuste. Meqë Elsa në zanatin e saj ishte e specializuar kryesisht për organizim banketesh me meze të flohta, agresivitetin e vet ka filluar t'ia zbrazë gjithnjë e më me ashpërsi mysafirëve që merrnin pjesë nëpër bankete ose mbrëmje të tilla shoqërore, qofshin këta gazetarë të huaj apo të vendit, industrialistë apo funksionarë sindikatah, bankierë, apo bosë të ndryshëm.

"Nganjëherë", kështu i tha ajo para disa kohësh dr. Blornës "më duhet ta përmbaj veten me zor që të mos ia derdh ndonjë kaposhi të fryrë pjatën me sallatë patatesh mu në frak, apo ndonjë dhie bishtpërpjetë filetën e peshkut mu brenda dekoltesë, që ta provojnë edhe ata njëherë se ç'do të thotë të të ngrihen qimet e kokës përpjetë! Sikur të mund ta përfytyroni se ç'na shohin sytë ne, që u shërbejmë këtyre farë njerëzve: sesi rrinë në pritje me gojën hapur, ose më mirë të themi, me gabzherrin e çapëlyer, për t'iu vërsulur nga çasti në çast panineve të lyera me havjar, dhe ka midis tyre ca tipa që janë edhe milionerë ose gra milionerësh: ata s'e kanë për turp fare të mbushin xhepat me paketa cigaresh, me shkrepse e me biskota që i gjejnë aty. Prisni kur të na sjellin ndonjë ditë edhe qese plastmasi me vete për të grepur kafënë... Dhe po të mendosh se të gjitha këto, në një mënyrë apo në tjetrën, paguhën nga taksat tonë...! Po ka edhe ca tipa të tjerë që ua venë kapakun të gjithave: kursejnë mëngjesin ose drekën dhe shtrohen pastaj këtu si derrat, megjithëse, me këtë që thashë s'dua t'i fyej aspak derrat!"

56

Përsa u përket përleshjeve, si fjala vjen, kur plas grushti, gjer tani kemi arritur të marrim vesh vetëm një zënkë të tillë, e cila mjerisht pati shumë jehonë në publik.

Me rastin e hapjes së një ekspozite të piktorit Frederik Lë Bosh, mik i dr. Blornës, ky i fundit - për herë të parë pas shumë kohësh - u takua përsëri me Shtrojblederin. Shtrojblederi, një ta parë e një t'iu afruar me buzën vesh rënë vesh e duke i zgjatur dorën, të cilën dr. Blorna natyrisht bëri sikur nuk e vuri re; atëherë Shtrojblederi ia rroku dorën me pahir dhe i pëshpëriti:

"O perëndi, pse e ke marrë kaq ters këtë punë, ne kurrë s'do t'ju lemë të hiqni keq... Prandaj edhe ti s'ke pse e lëshon veten kështu..."!

Në këtë çast, po e themi këtë vetëm e vetëm për të qenë korrekt me lexuesin, Blorna ia futi vërtet me grusht turinjve Shtrojblederit. Po e themi këtu dhe po e lëmë këtu! Hunda e Shtrojblederit rrodhi gjak - gjithsej nga shtatë a tetë pika, siç numëruan disa nga të pranishmit.

Por më e keqja ishte që Shtrojblederi vërtet u spraps ca hapa, por e hapi gojën përsëri dhe i tha Blornës:

"Po të fal, po t'i fal të gjitha... meqë po shoh se si qenke katandisur"!

Dhe, meqë këto fjalët e fundit e inatosën Blornën jashtë mase, erdhi puna gjer në atë, të cilën dëshmitarët e asaj skene e quajtën "përleshje".

Porse, siç ndodh gjithmonë kur dy njerëz të sërës së Blornës dhe të Shtrojblederit vijnë në ndonjë ceremoni publike, u ndodh aty edhe fotoreporteri GAZETËS, një farë Kotenzel, pasardhësi i fotoreporterit të vvarë, Shëner. Kështuqë GAZETËS - për më tepër, meqë ndërkohë ia kemi njohur mirë karakterin, s'duhet t'ia marrin për të keq që, të nesërmen e asaj dite, e botoi fotografinë e përleshjes së lartpërmendur

bashkë me diçiturën e mëposhtme: *"Politikani konservator sulmohet me grushta nga avokat i majtë!"*

Le të mos harrojmë së fundi rrëfejmë lexuesit tonë diçka për takimin që u bë gjatë hapjes së kësaj ekspozite midis Maud Shtrojblederit dhe Gertrude Blornës.

Maud Shtrojblederi i tha Gertrude Blornës:

"Përkrahja ime s'do të të mungojë kurrë, e dashur Gertrudël!"

Kurse Gertrude Blorna iu përgjigj Maud Shtrojblederit:

"Atë përkrahjen tënde shko e fute në frigorifer, se aty e ke për zakon mbash të gjitha ndjenjat e tua!"

Dhe, kur Maud Shtrojblederi i ofroi përsëri nga ana e saj përdëllim, përkrahje, butësi, madje edhe dashuri, duke i përforcuar këto oferta me fjalët:

"Asgjë, as edhe spicat dhe fyerjet e tua nuk janë në gjendje të ma paksojnë simpatinë që kam për ty", Gertrude Blorna iu përgjigj me ca shprehje, të cilat ne s'mund t'i përsërisim dot këtu fjalë për fjalë. E vërteta është se ato shprehje nuk duhet të dilnin nga goja e një dame, dhe nga ana tjetër, edhe gruas së një avokati nuk i lejohet të shkelte sekretin profesional të të shoqit, domethënë, heshtjen për gjërat që i di vetëm ai! Që t'i biem shkurt, Gertrude Blorna e zgjidhi gjuhën e saj të mprehtë dhe i bëri ca aluzione Maud Shtrojblederit për ca "prova afrirni" që burri i saj na kishte ndërmarrë ndaj gruas së shokut, si dhe për "një unazë, ca letra e një çelës", që njëfarë dashnori i pafat e vazhdimisht i refuzuar na kishte lënë diku në një apartament... Në këtë pikë të zënkës së tyre, damat e nxehura i ndau piktori Frederik Lë Bosh, i cili, si artist i shkathët që ishte, kishte arritur t'i ruante pikat e gjakut të hundës së Shtrojblederit mbi një letërthithëse dhe të nxirrte nga dora brenda një minute një "vepër arti", të cilën e titulloi aty për aty: *"Fundi i një miqësie të gjatë burrash"*. Pa humbur kohë, i vuri veprës së vet edhe një sigël dhe ia dhuroi Blornës me këto fjalë:

"Merre dhe mundohu t'i gjesh ndonjë myshteri që të nxjerrësh ndonjë metelik për vete"!

Nga të gjitha këto mund të bindemi, pra, se artit i paskësh mbetur ende një funksion shoqëror...

57

Është vërtet për të ardhur keq që tani, nga fundi i tregimit tonë, të jemi të shtrënguar të flasim aq pak për harmoni dhe të mos mbajmë madje as shumë shpresë që harmonia të mund të rivendoset. Jo integrimi, por konfrontimi ishte pasoja e të gjithave. Natyrisht që na lejohet të bëjmë pyetjen: si dhe pse vallë?...

Në tregimin tonë nuk gjykojmë njeri, por vetëm referojmë; dhe prandaj po i përmbahemi vetëm parashtrimit të fakteve.

Ja, një grua e re niset me gëzim, madje me shumë qejf, në një mbremje dëfrimi pa zarar dhe katër ditë më vonë ajo bëhet vrasëse! Pse vallë? Po ta shikojmë çështjen hollë-hollë, ajo u bë vrasëse vetëm për shkak të reportazheve të gazetave!...

Pasoja të tjera: dy burra, që janë shokë prej shumë e shumë kohësh, fillojnë e grinden, shamatohen dhe, në fund fare, edhe rrihen! Midis grave të tyre plasi sherri, shkëmbehen thumba! Gjëra jashtëzakonisht të papëlqyera! Një burrë i mençur, gazmor, që e do jetën dhe që e njeh botën mirë, e lë veten të bjerë poshtë e më poshtë; kërkon të shesë vilën e vet, i troket fajdexhiut në derë. E shoqja nis e interesohet për të gjetur një punë tjetër, meqë është e sigurt se do ta humbasë gjyqin e shkallës së dytë; madje kjo grua e talentuar është gati të fillojë punë si shitëse e kategorisë së parë në cilësinë e "këshilltares për arkitekturë e mobilim të brendshëm" te një firmë e madhe mobiliesh; por atje i thonë: "E dashur zonjë, zakonisht ne kemi për

kliente po ato rrethe, me të cilët ju jeni armiqësuar". Me një fjalë, punët nuk duken aspak mirë. Edhe prokurori Hah ua ka thënë në mirëbesim disa shokëve të tij atë që s'ka guxuar t'ia thotë ende vetë Blornës: që kishte shumë mundësi të mos e pranoinin e ta përjashtonin si avokat mbrojtës në procesin e ardhshëm gjyqësor për arsye se dyshonin në paanësinë e tij.

Si do t'u vejë filli këtyre punëve? Si mund t'u vendoska harmonia në këto kushte, ta marrë djalli ta marrë"!

Për Blornën s'është ndonjë ngushëllim kushedi se çë fakti që vetëm ai arriti ta gjejë se ku e kishte marrë Katerina armën, gjë që as Bajcmeneja , as Mëdingu dhe as ndihmësit e tyre nuk e kishin zbuluar dot. Kishte qenë Konrad Bajtersi ai që ia pati treguar vullnetarisht sesi qëndronte ajo punë: revolveri kishte pasë qenë i tij qysh në kohën e luftës dhe ai e pati fshehur; por pati bërë edhe budallallëkun tjetër duke ua treguar armën Elsës dhe Kateridës; madje disa herë kishin shkuar që të tre bashkë në pyll dhe ishin ushtruar në qitje: gjatë këtyre ushtrimeve Katerina na doli qitëse mjaft e zonja... Kështu ndodhi, që të shtunën mbrëma, një ditë përpara se ta kryente vrasjen Katerina i qe lutur atij, Konradit, t'ia jepte çelësin e shtëpisë duke i nxjerrë si shkak dëshirën e saj për të ndenjur disa orë vetëm fare, meqenëse apartamenti i saj i ishte zvjerdhur dhe s'mund ta shihte dot më me sy... Por, meqë të shtunën ajo e kaloi natën tek Elsa, duhet ta ketë marrë revolverin nga shtëpia të dielën kur, pasi kishte ngrënë mëngjes dhe kishte lexuar GAZETËN E SË DIELËS, ishte nisur për në atë lokalën e gazetarëve, e veshur si beduine...

Në fund s'na mbetet gjë tjetër veçse të tregojmë edhe ca gjëra jo aq të këndshme: Katerina ia rrëfeu avokatit Blorna të gjitha rrethanat në të cilat ndodhi vrasja; ajo i rrëfeu gjithashtu sesi i pati kaluar ato shtatë orë qysh kur kreu vrasjen e gjersa i trokiti Mëdingut në derë. Fatmirësisht jemi në gjendje që këtë rrëfim ta riprodhojmë fjalë për fjalë, meqenëse Katerina e dha edhe me shkrim dhe ia dorëzoi Blornës që ta përdorte në procesin gjyqësor.

"Në atë lokalin ku e kishin për zakon të mblidheshin gazetarët unë shkova vetëm e vetëm sepse desha ta shihja njëherë nga afër atë Tëtgesin. Desha të dija sesi e kishte surratin një njeri i tillë, se ç'lëvizje bënte, sesi niste, sesi pinte dhe sesi kërcente ai njeriu, i cili ma kishte nxirë jetën. Po, është e vërtetë që më parë shkova një vrap në shtëpinë e Konradit dhe mora revolverin, madje e mbusha edhe vetë, sepse këtë punë e kisha mësuar qysh atëherë kur ushtroheshim në pyll. Në lokalin e gazetarëve ndenja nja një orë e gjysmë, por ai nuk erdhi. E kisha bërë me mend që, po të më dukej njeri tepër i pështirë, të mos takohesha fare me të për t'ia dhënë atë intervistën e premtuar, dhe vërtet, po të më ishte dhënë rasti ta shihja qysh më parë në atë lokal, s'do ta kisha pritur kurrën e kurrës në apartamentin tim, më vonë. Por fati e desh që ai nuk u duk fare në lokal. Për t'u shpëtuar bezdisjeve të klientëve, iu luta banakierit ai quhet Peter Kraflun, dhe unë e njihja ngaqë kishim punuar shpeshherë bashkë në raste të ndryshme - iu luta pra Peterit që të më lejonte ta ndihmoja në banak. Peteri e dinte natyrisht se ç'vrer kishte vjellë GAZETA kudër meje dhe më kishte premtuar se, me t'u dukur Tëtgesi aty, ai do të ma bënte me shenjë. Disa herë, meqë ishin karnavalet, unë pranova të më merrnin për të kërcyer; por kur pashë se Tëtgesi s'kishte ndër mend ta sillte kokën, u bëra shumë nervoze, sepse nuk ma kishte qejfi të takohesha me të më vonë në shtëpi fare e papërgatitur. Kështu ndodhi, pra, që aty nga ora dymbëdhjetë u nisa për në shtëpinë time. M'u desh të prisja vetëm disa minuta derisa ra zilja,

dhe pata aq kohë sa ç'më duhej për t'ia hequr siguresën revolverit dhe për ta futur në çantën time. Pra, dëgjova zilen dhe, kur e hapa derën, ai po qëndronte te pragu, kurse unë kisha pandehur se ai i pati rënë ziles poshtë, te hyrja e godinës, dhe se do të më mbeteshin edhe disa çaste kohë; por ai qe ngjitur shpejt e shpejt me ashensor dhe tani e kisha m'u përpara meje dhe mua më zuri frika. E vura re menjëherë që ishte kafshë, një kafshë me gjithë kuptimin e fjalës. Por ishte edhe i pashëm, ashtu siç është zakon të thuhet për meshkuj të tillë. Ai më tha: "E, karajfile, ç'do të bëjmë tani?" Unë nuk i dhashë përgjigje fare, vetëm se u sprapa disa hapa; ai u fut brenda në dhomën e ndenjes e më tha: "Ç'ke që më shikon ashtu si e fändaksur, karajfile e dashur? Të propozoj që sefte të shkojmë e të shtrihemi bashkë". Ndërkaq unë i isha afruar çantës sime, dhe ai më futi duart, dhe unë thashë me vete: Dashke të shtrihesh?... Posi jo!... Dhe në çast nxora revolverin dhe ia numërova një herë, dy herë, tri herë, katër herë, as vetë s'e mbaj mend mirë... Se sa plumba hëngri, këtë mund ta lexoni në raportin e policisë. Por ju s'duhet ta mendoni se ishte diçka e re për mua që një mashkull mundahej të më fuste duart. Kur një femër ka punuar qysh katërmbëdhjetëvjeçe në ato vende ku kam punuar unë është mësuar me të tilla gjëra... Por kur u ndodha ballë për ballë me atë maskara dhe kur më tha "të shtrihemi pak bashkë" - unë thashë me vete: Mirë, ta tregoj unë ty se si të shtrihesh!... S'do mend që ai s'e priste atë që i ndodhi dhe, edhe pas nja një gjysmë sekonde pasi kisha shtënë, ai vazhdoi të më vështronte me habi të madhe - ashtu si në film, kur e vrasin dikë papritur e pakujtuar; pastaj u shtri sa gjerë gjatë, dhe unë e kuptova që kishte vdekur. E hodha revolverin pranë trupit të tij, renda jashtë apartamentit, zbrita poshtë me ashensor dhe u ktheva në lokalën e gazetarëve. Peteri u habit kur mbiva përsëri aty, sepse s'kisha as një gjysmë ore që isha larguar. Unë vazhdova ta ndihmoja në banak, nuk kërceva më me njeri dhe gjatë gjithë kohës mendoja me vete: S'ka mundësi të jetë e vërtetë!... Porse e

dija fort mirë që ishte e vërtetë. Dhe Peteri më afrohej herë pas here e më thoshte: "Ai miku yt s'ka për të ardhur sot". Kurse unë ia ktheja: "Ashtu duket" dhe shtiresha sikur s'më interesonte më ai muhabet. Gjer aty nga ora katër mbusha gota rakie dhe kriklla birre, hapa shishe shampanje dhe servira harenga të kripura me turshi. Pastaj ika pa u përshëndetur as me Peterin. Në fillim u futa në një kishë aty afër dhe ndenja nja një gjysmë ore; kujtova nënën, jetën e saj të poshtër e të mjerë që kishte kaluar; kujtova edhe babanë që s'dinte marifet tjetër veçse të grindej papushim dhe të shante gjithçka me qeveri e me kishë, me nëpunës e me oficerë, por kur vinte puna që të kishte të bënte me ta, atëherë rrinte sus e s'pipëtinte fare. E çova mendjen edhe tek im shoq, te ai Bretlohu aq i ulët, që s'kishte lënë gjë pa i thënë Tëtgesit për mua; kujtova pastaj edhe tim vëlla, që më qepej vazhdimisht sapo nuhaste që kisha fituar ca marka dhe m'i zhvatte për budallallëqe - për rroba të modës, motoçikletë apo kumar; m'u kujtua natyrisht edhe prifti i fshatit tim, i cili në shkollë më thërriste gjithmonë "Katerinka jonë kuqaloshe", kurse unë as që e kuptoja pse më quante ashtu, dhe e gjithë klasa qeshte me mua, sepse skuqesha vërtet nga turpi. Ja, këto gjëra më kujtoheshin aty në kishë dhe, sigurisht, mendoja edhe për Ludvigun. Pastaj dola që andej dhe u futa në kinemanë e parë që gjeta; dhe prapë ika nga kinemaja dhe hyra në një kishë tjetër, sepse të dielën e karnavaleve ajo ishte i vetmi vend ku mund të gjeje pakëz qetësi. Natyrisht që e çova mendjen edhe tek i vrari, atje në dhomën time. Por atë e kujtova pa më vlarë ndërgjegjja, pa keqardhje. Ai vetë deshi të shtrihej dhe unë e shtriva!... Apo e kam gabim!?... Dhe, kur më doli ashtu përpara, mu te pragu i derës, më shkoi mendja për një çast se mos kishte qenë ai vetë ai maskarai që më merrte në telefon natën dhe që e bezdiste vazhdimisht edhe Elsën e gjorë; kisha përshtypjen se ishte i njëjti zë, dhe desha ta lija të dërdëlliste edhe ca që të bindesha krejtësisht, po fundja, ç'dobi do të kasha!... Pastaj u shkunda nga kujtimet dhe mendimet e m'u tek për

një kafe të fortë. Shkova gjer te kafeneja "Bekering", por nuk u futa në lokal, hyra nga prapa në kuzhinë, ngaqë me Ketë Bekeringun, me të shoqen e pronarit, kishim qenë bashkë në shkollën profesionale. Ketë u tregua shumë e përzemërt me mua, ndonëse kishte mjaft punë. Ajo më mbushi një filxhan me kafe që e kishte bluar vetë të freskët në mulli, si në kohën e gjyshes. Por nuk vonoi shumë dhe edhe ajo filloi të më mërziste me xhevahiret e GAZETËS. Vërtet që në zërin e saj s'kishte ligësi, por prapëseprapë dukej sikur ca gjëra nga ato që kishte lexuar edhe i besonte. E nga mund ta dinë njerëzit e shkretë se të gjitha ishin rrena me bisht! Unë u mundova t'ia shpjegoja sesi qëndronin punët, por ajo nuk më kuptoi. Rrinte aty e m'i picërronte sytë dhe, në fund fare, më tha: "Pra, ti e dashke vërtet atë bandillin?" Dhe unë i thashë: "Po"! Pastaj e falënderova për kafënë, dola në rrugë, gjeta një taksì dhe u nisa drejt e tek ai Mëdingu që ishte treguar aq i sjellshëm ndaj meje.

Fund